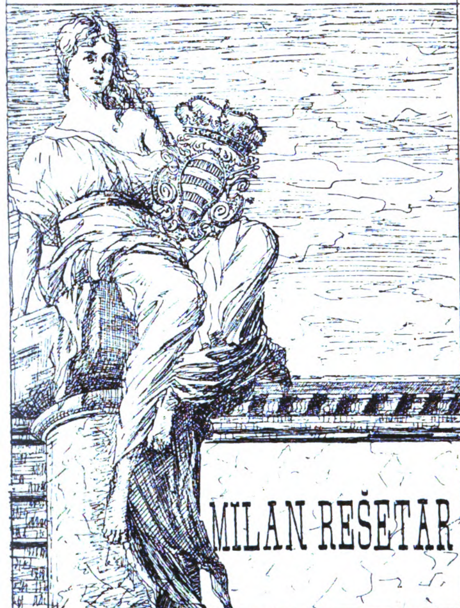

BIBLIOTHECA RHACVSINA
MILAN REŠETAR

KRATKOPIS
POGLAVITII DOGAGJAJAH SADASSNJE VOISKE MEGJU
MARIOM TEREZIOM
KRALJICOM
OD MACXARSKE,
I
FRIDERIKOM IV.
KRALJEM
OD BRANDIBURSKE.

OD

POCSETKA GODINE 1756. DO SVERHE GODINE 1759.

KOJE

U DESET POGLAVJI METNU, I TOLIKO PISAMAH

SLOXI

DON IVAN ZANICSICH

CERKVE S. KATARINE IJ DUBROVNIKU NADPOP, I MUDROZNANJA NAUCSITELJ.

DIO PERVI.

S-DOPUSSTENJEM STARESSINAH.

Ova Knjiga ... Aničetova.

Naipervo ù Venecii kod Francesska Pitteri; à sada ù Pessti s-Drugim Pritiskopisom kod FRANCESSKA ANTUNA EITZENBERGERA 1762.

Anno 1756

Viena.

PRISVIETLOM, I PLEMENITOMU *VITEZU, I GOSPODINU* MARTINU SPOLLJAROVICH OD NOVSZKE KRAINE GRADISSKE JEDNE CSETTE PISSACSKE STOTNIKU.

DON IVAN ZANICSICH SRICHU, I NAPRIDAK.

Bog dadde, i ſricha junacska pomoxe, daseja s'Tobom, à Tı ſamnom, nigda nevigjeni, na jedan put ſaſtanemo, poznademo, i od ove knjıxice, koja evo jurve po Tvome dobrocſinſtvu ſvitloſt gleda, razgovorimo. Ja nekti, da ovi moi trud ù iſtinu malen, i malog nauka na ſvitloſt doide; Tiſi zapovi-

povidio: jer, buduchi tolike dosad izisle knjige ù razlicsitih jezici, kakono Talianskom, Francuzkom, i Alamanskom, koje sziroko, al ugodno dogadjaje voiske sadasnje uzderxaju, sciniosi, da za utissenje Naroda Illiricskoga barem poglavitie iste voiske dogagjaje saberem, i sloxim. Privoljiosam zapovidi Tvojoi Plemeniti Gospodine; i premako ù Cerkve moje poslovih, i ù Poznanju Mudroznanja tia do vrata zakopan, nista nemanje traxiosam *subcesiva & subsecundaria tempora*, (a) to jest zarisce vriemenah, potli kakobi perve, i pricsie poslove doverssio, gdisam zabiljexiti sstogod mogo, i ù nikoliko listichah pervih csettiriu godinah voisku izpisati. Al niemise opet vidilo cielo, i podpuno dillo, dokga Tvome nisam prika-

zo

(a) Aul. Gell. Noct. Attic. l. 20. c. 11.

zo Imenu. Tiſi nerazglaſit hottio Ime, i Pleme Tvoje: jaſam kakono uſilovao. Jaſam Tebi pokoran bio, daſam pod moim imenom ſtvarcſicu ovu malenu, i nejaku Illiricskom Narodu ocſitovao: Tiſi mene posluſsao (premako od poniznoſti vollioſi skrovitoſt) da ſvietu prid ocſi ſtavim, kolikoſi od mladoſti Tvoje doſada trudio, i na kojeſi ſada Doſtojanſto Ti, i Tvoi dolazechi Rood uzaſsao. Ti dakle ako mucſiſs, ja mucſat nemogu: akoli ja mucſim, govori ona sſiroka, i obilna Tvoja Plemesſtina, kojuti Priuzviſsena, i Primogucha Ceſarica, i Kraljica MARIA TEREZIA, poznavſſi Tvoju viernu za Kuchu Njezinu sluxbu, dadde. U iſtoi izpovida, i tolmacſi, da Ti, buduchi ſadda Stotnik od jedne Csette Piſsacske, Kraine Gradiſske, jurveſi pervoto-

 ga

ga joſs ù mladoſti Tvojoi pocseo vojevati, i vierno Kuchi Auſtriacskoi sluxiti. I neſamo daſi na poslidnjoi protiva Turcſinu voiski; nego takogjer ù Italii protiva Sspanjulom ù dviema boevih na mieſtu *Campoſanto* zvanom, i ù *Velletrii*: kakono po iſti nacſin ù ſadaſsnjoi voiski protiva Brandiburu kod *Friedtlandta*, *i Troppave* na vatrah bio, junacskiſe podnio, Tebe, i Tvoje ſacsuvajuch kerv nepriatelsku prolio. Sverhutoga na mlogih mieſtih ù Boemii, Moravii, Saxonii, kadabiſe s' nepriateljskim csettam ſaſtao, potverdioſi, ssto i koliko Tvoja deſnica moxe. Akoſi prid nepriateljom bio, nieſi odmico, vech perſa Tvoja za ljubav Kralja, i Domovine Tvoje neſtraſsljiv otvorao: akoliſi za njim ſtajo, poznoje, sſtoje Tvoje veliko, i junacsko ſerce. I dabi

ne-

netajat hottio, iſtinubi ſam ovu potverdit mogao. Zaraditoga buduchi ti Njiovo Velicsanſtvo Kraljevsko, kakono i Kuchu Njiovu Kraljevsku, i Arci-Ercegsku, ſvidocsanſtvom ſve Vojacske Goſpode; vierno za trideset godinah, i veoma podpomago; videchi, velim, junasſtvo Tvoje veliko, i poznavſſi viernoſt, kojuſi ſvagda Kralju Tvome, i Goſpodinu ukazivao, Ceſarica i Kraljica Tebbe i Tvoje poslidnje muſskog i xenskog Spola uzdignulaje na Doſtojanſtvo Plemensſtine ù ſvemu Svetom Rimskom Cesarſtvu, davſsi iſtoi Tvojoi Plemesſtini nadpis, daſe ſsnjime sluxiſs, i od drugih osobito razlucsujeſs, to jeſt, *de Novszka*; *od Novszke*, tako; da ù Ceſarſtvu Rimskom, i po drugima Njiova Velicsanſtva Derxavah nadpis recseni ſvi Tebbi odſele davati mogu,

gu, i moraju. Hottilaje takogier Cesarica i Kralica, dase Ti, i od Tvoga kolina unapridak dolazechi svi Spola jednog, i drugog Persone Plemenite posstuju, slussaju, i nazivaju, koliko kod svitovnjih, toliko kod Cerkvenih ljudih. Ovo za potverdit obilnie Dostojanstvo Tvoje, dalatie Pecsat osobiti, koi mloga Tvoje vierne sluxbe zlamenja ukazuje. Dvie ruke na Tvojem Pecsatu Sablju derxeche izpovidaju nestrassljivo serce, koimsi protiva nepriatelju kano sliep, jerbosi za nemar tvoi xivot metto, dobro xelechi obcheno: al opet otvorenim ocsima, jerbosi mudro i pametno uviek vojevao. Dvie Turpie zlamenuju Tvoje trude i poslove, po koimasi na ovo Dostojanstvo Plemesstine dosso. Cerni Orao rassirenih krilih na znanje daje, da kakogodir on s'krilih rassirenih, da

po-

poleti, pripravan ſtohi; takoſi Ti ſvega vojacskog xivota tvoga il protiva nepriatelju oruxan ſtajao: il, kadſiſe ù ſried bojevah dogodio, lettioſi s'krilih oruxja ù ſried vatre, xivot tvoi nieſi mario; i volliosi Ti iſti nexieviti, da drugih xivot ſacsuvaſs, nego xivuchi, oſtalih Tvoih kerv prolivenu gledati. Liep zaiſto i kraſan Tvoih kripoſtih Pecsat; koi ſve onno sſtoſi, i brez licumirſtva, ukazuje. Pecsat ovi Tebi zarad Tvoih kripoſtih dajuch, hottilaje Priuzviſſena Kraljica Ceſarica, da il na knjigah piſanih, il Pritiskopisnih; ù kuchi, il na drugomu mieſtu; ù Tvojoi Zemlji, il ù drugoi Ceſarſtva Rimskoga; skrovito, il ocsito metnuti moreſs, i ſmieſs. I da Tebbe takvoga, to jeſt Plemenitoga, Tebbe vellim, i Tvoje doſsaſte muſskoga i xenskoga Spola ſvi Svetoga Rimskoga Ceſarſtva

 Iza-

Izaberitelji, Vlaſtitelini koliko ſvitovnji, toliko Cerkveni, Knezovi, Stareſſine, illi podloxnici recsene Ceſarice ſadda i odsele poznaju, ſvagdi slobodna puſte, i posſtuju. Ovo ù Becsu bi dato Tvome Imenu Doſtojanſtvo ſedmi dan Oxuika, Godine hiljadu ſedamſto ſseſtdeſete i perve, podpiſom iſte Priuzviſſene Ceſarice MARIE TEREZIE, i n ezina Vichnika *Ivana Gatek* Kneza. Oproſti megjuto Plemeniti Goſpodine, da niſam ſve ono ispiiſao, sſtoſam ù Tvojem onnomu sſirokomu Kral evskomu Piismu od Tvoga Plemena viedio, i procsatio: ſve onno, sſtoſi Ti, i Plemenito Tvoje Imme, vierna sluxba, i dobrocſinſtvo zasluxilo. Mlogeſam stvari propusſcho, da Tvojoi povoljan buddem poniznoſti, i krachi ù mojoi knjixici. Primiu dakle, ne kakono moje cseddo, vech Tvo-

je,

je, koje bi duboko ù tmina nepoznanja zakopano bilo, daga Ti s Tvojom blagodarnostju nisi obasjao. I doklegodse uznaodi premako paracxik ove knjixice, blagodarnost Tvojuche isti ukazat.

Scindentur vestes, gemmæ frangentur, & aurum:
Carmina quam tribuent, fama perennis erit. (b)

Razderchese Odicha, dragochese kamen e razbiti, i Zlata nestati, al dobrocsinstvo Tvoje neche poginuti, doklegodse ova knjiga uzsstie, i Pisme uzpivaju. Tolikisi Ti zaisto i takvi, da desnicu Tvoju nigda neuztegness, kadgod viddiss, da koga, à naivisse obchinu, moress pomochi. Tvoju dakle ja od Tvoih poznanih naimanji, à i ostali svi,

ù koih

(b) Ovid. l. 1. Eleg. 10.

ù koih ruke knjixica ova s'vrimenom doide, dostoino jest, da blagadarnost veliku poznademo, i datti posſtenje noſimo, kakono.

MECOENATI BONARUM ARTIUM.

Uludna, posſtena, i koristna nauka velikom, i ſvagda pripravnom dobrocſinitelju.

HIPPOCRENES FAUTORI.

Slatkoga onoga i ugodnoga Pivaſacah Zdenca odvitniku. I ako csujem, da ovi moi darak malen zaisto, al Dostojanstvom Imena Tvoga velik ucſinjen neodbaciſs, vech dobrotom Tvojom milostiv primiſs, maloga truda moga velikoga plodda osobitom ſrichom mochichuſe diecſiti.

Zdravmi budi.

K-

K-CSATTIOCU.

Vlſseſam putab, i na mlogo mieſtib krasni Csattiocse sluſso, i nasluſsose, gdise od voiske ſadaſſnje mlogi mloga i na mloge nacſine razgovoraju. Svibi hottili znati, ſstoliſe kakoliſe ù ovoi dogagja voiski, kakoje dobiva, ſstolise gubbi: ſvibi, velim, znati hottili; al buducbi malo knjixevni Naroda Illiricskoga ljudib, da prosſtiu iſtinite ſadaſsnje voiske dogagjaje, ù mloge doſad knjige metnute: zaraditoga od onogſe razgovoraju, ſsto od drugib csuju. I ù iſtinu, ako nigda ono zaricsje kod Illiricſanab neimade mieſta od oraha cſini volla: ù vrieme voiske baſs imade: jerbo brezposleni naiviſsje ljudi neimajucb ocsemubiſe drugim zabavljali, neſamo da lax laxi nadomecbu; neggo takogjer laxi razlicſite ſmiu na liſtak metati, i od grada do grada, od varoſſa do varoſſa iſte ſsaliucb, priproſtite varati tajecb iſtinu, lax potvergjivajuch. Ja, da zlocſeſtom ovom obicsaju na put, kolikoſam mogucb, ſtanem, i tolikim laxma koren pritergnem, uſilovaoſamſe po molbab mlogib dobrib moib Priateljab Voiske ſadaſſnje vecbe i glaſovitie dogagjaje, baſs onako, kakoſe dogodiſſe, ù

kratko

kratko polak ù ovom Pervom Dilu, *oſtalo (ako vidim, datti pocbudi bude) ù* Drugom Dilu *metnuti. U kratko velim, jerbo znadem, da nit toliko vrimena imadeſs, nitbi vollje morebit imo prigledati, i procsattiti, kadbi vidio, cielo jedno ſtvarib izpiſanib More. Jezgru dakle pridate mecbem, to jeſt, kratko, i Gradovab, gdi boevi bijau, izpiſanje; i Vitezovab glaſovitib koliko Rodda Alamanskog, Francuzkog, Talianskog, i Macxarskoga, toliko Rodda Slavonskoga, i* Her*vackoga: broi takogjer izgubljenib, kolikoje mogucbe bilo, iſtinitii; da ko rekavſsi jednim pogledom malenu ovu* K*njixicu prigledati, i ſve kolike ſtvari moreſs razumiti. Deſet imade ù ſvemu* Pervi ovi Dio *Poglavjib, za ſvakim Poglavjem Piſma sliedi, koja ſve ono malo manje, il malo viſſe pripieva, sſto Poglavje izpiſuje. Uzrok razlicsitoga ovoga izpiſanja, premako jedne ſtvarcsice, jeſt razlicsita ljudib volja, i xelja. Nijel iſtina, da jedan veli: ja cerno; à drugi, ja bielo vollim. Tako ù mojoi* K*njixici, komu nebude po volji* Proſa, *to jeſt* Proſto Izpiiſanie, *nekamu barem po volji budu* Verſus, *to jeſt* Sklad Piſmeni. *Ljubav meje Pobre Csattiocse Naroda Illiricskoga na ovo natirala,*

koi

koi nesluxecbiſe mlogo zdruzib jezici, vridno jeſt bilo, da za uttiſſenje ù ſvojem barem Jeziku Voiske ove, zaiſto dugacske, sloxeno ù kratko izpiiſanje imade: ljubav Krainab Naroda Slovinskoga, da poznavſſi iz ove Knjixice kakve, i koliko ſerçsane Viteze imadu, viſseji odſele posſtovat porsmeſs, i potome ſerca drugiu na ſarcsanie unapridak vojevanje probudiſs. Nemoi recbi (akoſimi Priatelj) da nije ovo moi poſo bio: jer ſcinim, daſamſe iſtog podſatit mogo, zattoſam bottio. Liepomi moi ovai razlog potvergjuje Ovidio glaſoviti Pivalac, govorecbi:

Si vox eſt, canta; ſi mollia brachia, ſalta:
Et, quacumque potes arte placere, place.

Ako znaſs pivati, à ti popivai:
Ako znaſs, igrati, à ti poigrai;
I ſscſim god bit moreſs po volji budi,
Nemari ſsto fali drugi, il kudi.

Koi dakle ovu usſtieſs Knjixicu, nemoi ſva ù njoizi faliti, jerboje to budalaſscbina: à ni ſve baſs ſsvanjiti, jerboje takogjer nenavidnoſt.

Qui legis iſta, tuam reprehendo, ſi mea laudas omnia, ſtultitiam: ſi nihil, invidiam. (c)

Spo-

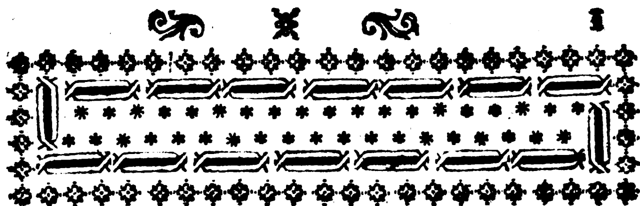
(c) Owen. L. I. Epigr.

Spomenisse, dasamte razgovorit bottio. Nikog nexelim uvriditi, svima posstenim posstenje nosim. Menicbe pako dossti biti, ako ti dilce ovo moje kakvo takvo povoljno primiss I, ako iz njega tvoju il bilo korist, il utissenje csujem, csucbu, gdicbessmi recbi:

Omne tulit punctum, quia miscit utile dulci.

PO-

POGLAVJE I.

Osobiti razlog sadassnje Voiske. Unilazenje sillovito Kralja Brandiburskog ù Saxoniu, i iste porussenje.

POsli kakose ù glasovitom Varossu od Cesarstva, zvanom *Aquisgrana* odredi, da joss za xivota Priuzvissenoga Cesara imase izabrati Kralj Rimski; nebbi nigda mira megju dvima Kuchama, Austriacskom, i Brandiburskom. Zato svake potli toga godine od strane Brandiburske, i zaradtoga od strane Austrie kupissese Voinici, i broi njiov veoma uzmloxavasse, kao rekavssi ne dase na Voisku spravljaju, vech dase ucse ù zanatu od vojevanja. Al Kralja od Brandiburske sver-

 ha

ha biaſſe, da digne Voisku; à Kraljice, daſe brani. Neproide mlogo vrimena, i pocse dizat ſvoju Friderik Voisku po Brandiburskoi: à i Kraljica takogjer ſvoju ssto po Cseskoi, ssto po Moravskoi.

Videchiſe ù ſriedi megju dvojma Voiskama Kralj od Poljacske, dabiſe nedogodila i njegovom Kraljeſtvu neſrecha, skupi i on nissto Voiske, to jeſt dvadeſet hiljadah ljudih, koi pervo po Saxonii raſterkani biau, i zapovidi, daſe oddile ù *Pirnu* miſto ù jacsini glaſovito, blizu *Elbe* vode: daleko tri Franczuske milje od *Drezdè*, i *Königſteina*, i da onde ſtoje. Zarad toga godine 1756. kadaſe na Voisku krenuſſe dvie ove Kuche, à na 27. Kolovoza Mieſeca, ù koi dan csette Voiske Brandiburske pridoſſe krainu ſvoih zemljah, piſa Kralj od Brandiburske Goſpodinu *Malzanu* ſvoamu Elcsii ù *Drezdi* kod Izaberitelja od Saxonie, Kralja od Poljacske, da izpita unilazenje,

zenje, i prolazenje ſvoih csetah priko Saxonie. I dan iſti 29. recsenog ozgor Mieſeca, kadje jurve bio uniſſo Vlaſtelin (a) *Braunswik* ſa ſvojom Voiskom od oſam hiljadah Piſſacah, i oſam ſtotinah Konjanikah ù *Lipſiu*, malo prie ſpomenuti *Malzan* Elcsia prikaza xelju, i zaktivanje ſvoga Kralja Njiovu Velicsanſtvu Poljacskomu, to jeſt: da, buduchi uſilovan od Kraljice i Ceſarice kako prie ù Boemii, i Moravskoi protiva njoiz i uſtati, drugo neucſini, vech da Voiski Brandiburskoi priko Saxonie prilazak

(a) *Do*bro, kako i ti valja dami potverdiſs Sſtocſe, ù Dalmacii po nieki mieſtih, i po ſvemu Dobrovniku Illiricſani *Vlaſtelina* zovu, koga po Slavonii, Macxarskoj, Bosanskoi, i Bulgarskoi Zemlji ù Illiricskom Jeziku *Princip* nazivaju. Jer ova Rics *Princip* od Latinske *Princeps* dolazi; à ona druga, to jeſt *Vlaſtelin*, ſcinim, da odanle dolazi, ſsto *Vlaſtelin*, *Vlaſtitu*, *Vladu*, illiti bilo ù cieloi *D*erxavi, illi ù komu Gradu, Varoſſu, il Selu imade.

udilj dopusti, s'opomenom, dache imati pozor ne samo na Derxavu od Saxonie; nego takogjer i na Njihovu Personu, kakonoti i na ostalu obitio Kraljevsku.

Zacsudise Kralj od Poljácske, kàd razumi, da Brandiburg izkasse prolazak kroz Saxoniu - za derxatju kakono svoju vladu tia do mira, i odgovori Gospodinu *Malzanu*, da, neimajuchi nikakvo unilazenje ù Voisku sadassnju megju Kraljevskim Kuchama. dokucsit nemogadiasse misao Brandibura; koi prolazak kroz Saxoniu izizkivasse. Megjuto po Knezu (b) *Brulli* porucsimu, da kad drugojacse nemore biti, dachega priko Saxonie prochi pusschati, samo ako obecha, da

(b) *Kneza* razumiem po *Ricsjopisu* Oca Posstov. Ardelia Della Bella, *Druxtva* Isusova, kod niekih Illiricsanah zvanog *Graffa*; al ne dosbro ù Slovinskom Jeziku: kakono tolmacsi ù voima Knjigama Pritiskopisnima Nikola Naljesskovich Dubrovcsanin.

da prolazak njegov biche brez ſvakoga uvrigjenja koliko ſvoje Perſone Kraljevske, toliko brez kvara i poruſſenja ſvoih zemaljah; da dogodivſſiſſe aſtogodir, nebude uſilovan tuxbu ſvoju prikazati Glavi od Ceſarſtva, i od iſtoga, koliko i od ſvega Ceſarſtva zadovoljaſtinu izkati.

Nisſtanemanje poſla ſvoje Velicsanſtvo Poljacsko Knjige ù *Becs*, (c) ù *Verſaliu*, ù *Petroburg* ù Dvore od Ceſarſtva, i oſtalim ſvoim Elcſiam, koi kod izvanskih Kraljah biau, navisſtujuch ſillu Kralja Brandiburskoga, i pomoch izkajuch ù ſvoima tolikim potribah. I malo vrimena poſtaja-

 lo,

(c) *Becs* jeſt poznani Grad ù Auſtrii i Glava od iſte, Stolica Ceſarah, kakonoti i Kraljah Macxarskih od mlogo godinah, ù komu oſim jacſine bedenovah, liepote boſtanah, velicsanſtva Polacſah, i jedne Mudroskupsſtine ù Europi mlogo glaſovite, jeſt takogjer Arci-Biskupat od Godine 1721. Stoi daleko od Pariza 250. miljah.

lo, razumi ſvoje Velicsavſtvo Poljacsko, da Brandiburgi jurve biau uniſsli ù *Lipſiu*, i ſaſvimju oſvoili : kakono blago, i mieſto iſto, gdiſe novci kuju. Trie ſamo dana ſtajaſſe Voiska Brandiburska ù *Lipſii*, uzderxana i ranita za novce onih Varoſſanah. A ù jutru pervi dan Ruina, prie negoſe odanle oddiliſſe (kakono i *Kralj* iſti iz *Torgava*, gdi ſigjaſſe, koga slidi Vlaſtelin *Braunswvick*,) izvadi iz Azne Kraljevske recseni Vlaſtitelin ſedamdeſet i ſedam hiljadah ſskudah, i okrenu put ſvoi priko Saxonie.

Ovdi

---

miljah. = *Verſalia* jeſt jedan Varoſs Francuzke zemlje, i ſada Stolica Francuzkih Kraljah, buduchi daje pervo Ludovika XIV. jedno Seoce bila. Dalekoje od Pariza 4. Francuzke milje. = *Petroburag* jeſt jedan Varoſs mlogo glaſovit ù Europi. Stohi ù *Ingrii*, Godine 1703. uziedan od Petra Velikoga, ſve Moskovske Carà. Tergovanje ù ovom Varaſſu jeſt veliko, naiviſſe po Moru. Pribivanje takogjer Ceſarah Moskovkih, premako viſſe putah potopu vodah podloxnom. Od Becsaje 1310. miljah daleko.

Oydimi jedna ſtvar na pamet dolazi, scinim, mlogo prilicsna recsenom dogagjaju. Upitan jedan put od ſvoih voinikah *Ivan Jakob Trivultio* velikog imena Štotnik, kojeſu ſtvari ù Voiski naipotribitie ? Trie zaiſto mlogo potribite jeſt odgovorio, to jeſt : *pecunias*, *pecunias*, *pecunias*; novce, novce, novce. Ko rekavſſi : gdie obilno novacah, od oſtali ſtvarih nieſe brinuti. Ovoje i Vlaſtitelj *Braunſwick*, kako ſcinim, promiſslao, kad iz Azne Kraljevske ſve kolike novce uze, i odneſe. Ko rekavſſi, da, ako Voiska Brandiburska ù novci uzpliva, Voiskache Auſtriacska brez novacah potonuti. Lipa *Braunſwicka* miſao, ſamo dabi temeljita bila. Al csujem, gdimi ſaſtrane nietko ù uſſi govori : *Male parta*, *male dilabuntur* : Hergjavo, i nepravedno skupljena, nepravedno hocheſe raſuti. I kakoje nepravedno Brandibur Azne Kralja Poljacskoga porobio, i blago odnio ; takocheſe

njemu po pravdi *Azne* porobiti, i blago od-niti. *Al* povratimose na pervaſſnia.

Razumivſſi dakle Kralj od Poljacske, da jurve Voiska (à biaſſeje ù ſvemu ſeſt-deſet hiljadah ljudih) dolazaſſe k-*Drezdi*, k'njegovu glavnom Varoſſu, uzbojaſſe; i uzimavſſi ſobom dva Kraljevska Sincſicha Xaveriu, i Karla (oſtavivſſi megjuto Kralji-cu ſvoju Zarucsnicu, Vlaſtelina od Saxonie, i oſtalu obitio ù *Drezdi*) na 3. Ruina Mie-ſeca uzdiſſuch, i grozne ronechi ſuze, od-diliſe od ſvoje Kraljevske obitili ù *Pirnu*, gdi biaſſe Voisku ſtavio. Svekoliko ſvoje napridovanje ù Boxje provigjenje metnu, uſſajuchiſe ſamo ù pravicu, i miloſergje Box-je, dache iſti pravdu ucsiniti ſvim onima, koi ù njega tvardo viruju, ù njegaſe ſamog uſſaju, i njegaſe iz pravog i csiſtog ſerca ljubechi boje. I buduchi jurve blizu Kralj od Brandiburske s'Voiskom doſſo k-*Drez-*

di,

di, posla na 9. Ruina Pervovlasnika (d) Baruna *Willicka* ù *Drezdu*, koga takogjer ucsini Upravioca od istog Varossa; i premdamu nitko na put nestade, bi ù csas Gospodar svega Varossa: zaradtoga metnu svakud straxe, da Dvor isti Kraljevski, ù komu biasse Kraljca, s'Voinici obkoli, s'ovom zapovidiom; da nikoga ù istog neimadu pussachati. Dan drugi kako za bieli, posla recseni Pervovlastnik *Willick* jednog svoih Stotnikah ù Dvor Kraljevski, da otvori Sobbe Kralievske, i piisma izvadi, koja misljasse, da ondi biau. Al Kralica stavssi na vrati, ù pervi put njegovu odbi silu. Potli dossavssi isti Pervovlastnik *Willick*, jest na sillu ù Sobbe unisso, Sanduke Kraljevske razbio, razadro pecsate,

 i pii-

(d) *Pervovlastnik*, illiti *Pervovladalac* ù voiski dobrose Slovinski govori; à zlocsesto *General*, kakomi potvergjuju recseni ozgor Ardelio Della Bella, s'koima Ricsma, da znadess, odselechu *Generala* razumiti.

i piismа, da rekmem, ſvakolika ſobom odnio. Sſto vidivſſi Kraljica od Poljacske porucsila jeſt Elcſiam Kraliah izvanskih, da ocsito i vierno ſvoim Krunama prikaxu, kojuje i koliku ſillu ù Dvoru Kraljevskom Krali od Brandiburske ucsinio.

Megjuto trie Kuche ujedinite Auſtriacska, Francuzka, i Moskovska uzdiſſuchi tuxno, i neſrichno Kralja od Poljacske ſtanje, i bojechiſe, da, kakogodſe osſtro na Kraljicu oruxa, tako ſvukoliku zemlju Alamansku (e) na popaljenje nemetne, tvardo odrediſſe, dignutiſe protiva obechenom Ceſarſtva

(e) Koju ti, Cſattiocse, zoveſs Nimacsku, onnu ja zovem Alamansku, à Nimce Alamane, i morebitmiſe podſmijujeſs. Al promislimo jedno, i drugo, i razumimoſe. Sſto ja Nimce zovem Alamane, necſudiſe, takoſui moji, i tvoji Diddi, i pradiddi ù ſtaro vrieme, joſs dokji niſu ni vidili, zvali; à potli, kakoſu ù Illiricske Zemlje ſtupili (ovaje moja misao, posſtovachu tvoju,

ſarſtva zlotvorcu, i nepriatelju. I zarad-toga Slavni Ceſar ucsini jedno Piiſmo po nared-

---

tvoju, ako csujem bolju) buduchi, da nitiſu Illiricsani mogli razumiti Alamane, zaradi nigda necsuvenog Jezika; nitiſu Alamani znali, kadabi upitani bili, Illiricsanom odgovoriti: zatto Illiricsani nazvaſſe Alamane *Nimce*, kao rekavſsi *Nimi ljudi*, koibi ſve mucſati morali, i zaraditoga nit ſsto upitati, niti odgovoriti ù Illiricskom Jeziku znali. I ta rics, *Nimac* tia do danaſſnjega dneva kod naſsih ljudih jeſt oſtala. Premdaſe mlogi naode priproſtiti ljudi, à naiviſſe Matere, koję vlaſtite ſvoje Sinove *Alamane* nazivaju. Oſtalaje dàkle kod Slovinaczah ova takogjer rics *Alàman*, al mlogi neznadu ſstoche rechi. Kolikoje pako csaſna ova rics *Alaman* ukazuju iſte ricsi, od koije ſpojena, i ſaſtavljèna: jerbo *Alemanni* (kojaje Latinska Rics) da ukaxu, daſu naijacsi vojacř, i ſvi kolici muſskoga ſerca, hottiliſuſe nazvati *Alemanni*, to jeſt als Männer, *kakono muxaci* muſskog, i junacskog ſerca.

Primi concordes Alemanni, belligeresque
Sunt appellati ſicut *ad arma* viri.

naredbi Vicha od Cesarstva, ù komu naviesti i proglasi Kralja od Branditurske protivnika, i dusſmanina zemaljah od Cesarstva, koje ù *Ratisboni* Varossu od Cesarstva prid Vicsnicih naiparvi put prosſti i proglasi *Izaberitelj* od *Moguncie* na 20. Ruina, i pocsima = *Svekoliko Cesarstvo znade* &ç. Pisano ù Becsu na 14. recsenog Ruina Mieseca, Godine Gospodnje 1756.

PI-

PISMA.

POtli kako viche ucsiniſſe,
Gradu ime *Aquisgrana* biſſe,
Da dòk xivi Ceſar izabratſe,
Kralj Rimljanah ima i nazvatſe.

Druga mieslit Frido jeſt pocseo,
Kuvat mlogo ù ſercu zaçseo
Suprot Mari Cſaſnoi Ceſarici,
Sve ſsiroke Macxarske Kraljici.

Kaô rekavſſi dabju uplaſſio,
Il ſtogodir barem priplaſſio:
Das' s' Franceſskom mlog' nedogovara,
Da promisli, i daſe nevara.

Zaradtoga nekti mirovati,
Niti komu mlogo virovati;
Vech skupljenoi ſvojoi mlogoi Voiski,
Dade nauk baſs da rekmem ſvoiski.

Daga

Daga brane, i ſvoju zemljicu,
Da ſvu ża njeg proliu karvcſicu,
Das' neboje Macxara, Slavonca,
Koino zucſi ko mua ù pollonca. (f)

Poljakſeje bio uplaſſio,
(Baſs ko Pobre kadſe povlaſſio
Bia Memed, i poſta Todore,
Nedocſeko xiv ſutraſſnje zore.)

Ter sakupi ſve ſvoje Stotnike,
Pridadeim ſarcsane Voinike,
To dvadeſet ù ſvem hiljad biſſe,
Reci manje, illi sſtogod viſſe.

Terji posla ù Grad nazvan *Pirna*,
Damu bude Saxonia mirna;
I kad na nju Brandibur poleti,
Da na *Pirnu* barem ne naleti.

Al

(f) Kao rekavſſi glaſmuje pojakal, opetje nejak, onako, kakono Latini od Slavicha rekoſse, *Vox eſt, prætereaque nihil.*

Al Bardibur kadje jur uniſlo
U Saxoniu i njæ megje priſſo,
Ond' ù Drezdu piſſe, dach' unichi
U Saxoniu, i njæ megje prichi.

Ter *Malzanu* tu stvar naſpominja,
Da ottide Kralju opominia
I od njega iſſche unilazak
U Saxoniu, i kroz nju prolazak.

Daga liepo, i odſvud slobodi,
Daje uzrok ſeb da oslobodi:
Priko njegvi zarad aſta zemalja,
Kako prie njemu ichi valja.

Nekti taki to Kralj dopuſtiti
Njemu prochi, kud hotti, puſtiti;
Al ak' hocheſs, dati budem viran,
Kad ulizeſs, budmi druxe miran.

Elle ſillu tu poſvud naviesti,
Opomenu, daſe ſvak oſviesti,

Das'

Das' ukaxe Junacski delia,
Moskov, Francuz, i slavni Becalia.

Da kad moxe, nitkog' neodmogne,
Daga ſvaki, i odſvud pomogne;
Jer Brandibur evo jurve gredi,
Kao ptich na zob u *Babinoigredi* (g)

Ta jeſt borme! teſsko on ſverſſio,
Priporuku Poljak dovarſſio,
I Brandibur ſtupi ù *Lipſiu*,
U bubnjeve zvonech, i tepſiu. (h)

I porobi dvore plemenite,
Zarad slave jedne vrimenite:
Sve ond'uze, ssto naide, novacah
Sve ssto bia bakarli lonacah.

Sre-

(g) *Babinagreda* jeſt jedno vojacsko ù Slavonii Sello, od Save Riekæ pol milje Macxarske, à od Offieka 4. daleko.

(h) *Tepſia* jeſt oſobiti Allat Skladnopivanja, na priliku jedne zdielle ploſnaſte od mieda ucsinjene.

Srebro, zlato, i drago kamenje,
I ſve drugo oſtalo imanje,
Varoſſane tolik raxaloſti:
Da umriſſe mlogi od xaloſti.

Triſu bili ù Lipſii danka,
I nektiſe viſſe imat ſtanka,
Vechs' odanle liepo oddiliſse,
Kad s'punima kesam propiriſſe.

Al prie toga Haznu otvoriſſe
Vlaſtelinu *Braunſwick* ime biſſe,
Sedamdeſet i ſedam hiljadah
Izvadiſſe iz nje bieli ſskudah.

To Poljacski kad Kralj razumiſſe;
Bix, govori, csaſni *okumiſſe*
Teb' ù Drezdi neima viſſe ſtanka
Haid' ù *Pirnu* joſs ovoga danka.

Uze ſobom dva svoja diteſſca,
Kao dva mlada nejaka pileſſca,

A Kraljicu xalosnu ostavi,
Njoi svu vladu ù ruke postavi.
Spusti ocsi ter jadno proplaka,
Das' od suzah ucsin jedna mlaka,
Gori ocsi kanebu uzdixe,
I iz *Drezde* tadse *k-Pirni* dixe.

Kad megjuto Kralj od Brandiburske
(Ko rekavssi iz sve daj' Kaurske
Sabro Voisku, i na *Drezdu* posso)
Bio blizu, i jur k-*Drezdi* dosso.

Pervo posla Willicka *Vlastnika*, (i)
I snjim dobru stranu oklopnika,
Zapo-

(i) *Pervo* posla Villicka *Vlastnika*, razumiese: Pozla Villicka *Pervovlastnika*, ù kojoi ricsi valja poznati *Figuram Tmeseos*, koja po izpisanju Pivalacah biva, kadnose jedna rics na dvoje rasiecse, i drugase rics ù sriedi postavi, i to kad potriba iziskuje, kakose moxe razumiti iz recsenog Redka. Kod Latinah tose, isto visse puta dogagja, kakonose sstie kod Virgilia Ecl. 8. *Nascere, præque diem veniens age Lucifer ortum*, misto *Nascere, præveniensque diem &c.*

Zapovidi da Drezdu zatvore,
Daju nikom nikad neotvore.

To kad ucsin' odde ù dvorove
Kraljicsine (bafs ko ù torove
Gdino marva ftoi) fve fanduke
Razbi, dixe fve zlatne pokljuke.

Pod njim naide piifma fvakojaka,
Kraljcii otte od Poljaka,
Zaderxatjoi nisftare nedade
Jadjoi velik, i fillu zadade.

Tafe tuxba csak csù do Cefara,
I kad vidi filla, i privara
Daje bila, da vifle nebude,
Zapovida, dafe fvi probude.

I da dobro fvoj' ocsi otvore
U Cefarftvo damu put zatvore;

Zaradsſta jeſt Piiſmo ucsinio,
Nebil zalah viſſe necsinio.

Naviſtjoga kakon odmetnika,
I Ceſarſtva ſvega protivnika:
To Piſano baſs ù *Becsu* bia
Na csetemaeſt *Ruina*, niti priá.

POGLAVJE II.

Süprotivoſt Kralja od Brandiburske Piiſmu Ceſarskomu, Vojske njegove uzmnoxavanje, i parvi kod Loboſcitza boj.

Piiſmo protivà Kralju Brandiburskomu od Vicha Ceſarskog dato, i naviſsteno, jeſtga Joſs viſſe ù ljutini uxeglo i upalilo. Zaradtoga iſtome veoma ſuprotivitiſe jeſt pocseo, i zvati ſebi na pomoch ſvu koliku ſvoje loze ſillu, hochu rechi: ſvukoliku skupsſtinu Luteransku, da Piiſmo

recse-

recseno ni pojedan nacsin neprimi, damu neprivolji; vech daga sujedinjenim moguchstvom pomogne. Pritiose jest Varossem, koisu prilipili na miestih ocsitih, il koibi prilipili Cesarsko protiva njemu Piismo. I tako pocseo jest kretati svojom Voiskom, i sabirati po Cesarstvu, gdigodje koga mogo, Voinika. Nistanemanje videchi sillu Prislavni Cesar Kralja Brandeburskoga, koi niti hotti primiti Piismo protiva njemu po pravdi ucsinjeno, niti hotti, daga primi Cesarstvo, zapovidio jest Ercegu od Doljne Saxonie, imenom *Saxengott*, koi misto Kralja od Poljacske iste Upravitelj biasse, da Piismo recseno ocsituje i navisti. Al Erceg recseni, buduchi dase nemogadiasse protiviti jednom sillovitom Kralju, kakvino biasse Kralj od Brandiburske, zaradtoga Piismo Cesarsko niti ocsitovati jest mogo, nitje smio.

Megju to derxechi Kralj od Brandiburske obkolena Kralja od Poljacske kod Grada *Pirne*, pripravljassese unichi ù Boemiu. Ssto csujuch Cesarica zapovidi Knezu *Broune*, dase oddili ù Boemiu, da zapre putove Brandiburu i da oslobodi Saxone od obkolenja nepriateljskoga. Svakolika Voiska njegova biau sedamdeset hiljadah ljudih. A Vlastelin *Piccolomini* s' dvadeset i pet hiljadah ljudih dixese po isti nacsin ù Silesiu, da bude mukaet Vlastelinu *Schwerinu*, koi dolazasse od *Glatza* sjednim velikim od Brandiburah mlosstvom. Possavssi dakle iz tabora (kojeg ù *Budinu* prie imadiu) recseni Knez *Broune* poglaviti Upravitelj one Voiske, i nacsinivssi nikoliko mostovah, prisso jest srichno priko *Egre* potoka. Pervi, koi pridosse priko istog potoga, biasse perva csetta od tristotine Voinikah vladanja *Baranyai* Konjanikah

Ma-

Macxarskih : ove sligiau ostali Konjanici pod vladom Kneza *Obenfeld* Tisuchnika, Kneza *Fuchs* Tisuchnika Namistnoga, i *Minutillo* Straxpridstavnika. (k) Ove perve csette slidilaje svakolika ostala Voiska, koja oko podne, to jest poslidni dan Ruina mieseca, stixe ù polje blizu *Lobositza* (koje jest miesto ù Boemii) tako raztegjena, da-krilo desno jestse raztezalo tia do *Elbe* vode ; a lievo do bare seoca imenom *Tiscovitz*, i ovako krasno uregjenoj dade zapovid Knez *Broune*, da ù koigod csas pripetise koja stvar, svakolika Voiska bude pripravna.

Nepostaja mlogo vrimena, i stixe ù Tabor Knez *Luchesi* Pervovladalac Konjanikah,

(k) *Tisuchnik* Slovinski ; à *Colonnel* illi, kakono po Dalmacii govore, *Colunneo*, od Talianske ricsi *Il Colonello* dolazi. = *Tisuchnik* pako *Namistni* ù Talianskom Jeziku zovese *Il Tenente* A *Straxpridstavnik* dobrose moxe nazvati, koga Talianci *Il Maggiore* zovu.

nikah, i takimu biasse odregjeno miesto ù Voiski. Koi osim ostalih csetah imadiasse dvadeset i dvie hiljade i cseterdeset Pissacah; à Konjanikah csetiri hiljade ssest stotinah i osamdeset: koimase takogjer ujedini csetta *Addikova*. Potli kako Voiska pristupi *Loboscitzu* i Tabor postavi; uhode dokazasse Kraljcsinim, do csette Brandiburske, s'kojima upravljasse Kralj isti, oddilivssise od *Pirne*, biau jurve na putu. Ovo isto bi potvergjeno od jednog Stotnika csettah *Baranyaje*, koi biasse poslat sjednom csettom Pissacah, i ssestdeset Konjanikah na berdah od miesta, zvatog *Pascapoli*, dabi ondi pozor na Brandiburah dossastje imali. Zaradssta udilj biau odregjeni Slavonci, i Hervati ù svemu dvie hiljade, dase popnu naberdasca, ù vinograde sverhu *Loboscitza*, da ondi csekaju Brandibura, i da mu na put sercsano stanu. Voiska megju to Brandiburska sligjasse svoj put, i nagazivssi oko dva sata nochi na cetteh Macxarah,

cxarah, Slavonacah, i Hervatah po bardih razregjenih; vatru dava ſverhu iſtih za jednu ſamo uru; i oſtalo nochi vrieme ù miru poſtaja.

Dan drugi, to jeſt pervi Liſtopada Meſeca, godine 1756. razredi i Brandibur ſvoju voisku okolo berdah sdesne, i slieve ſtrane po putu, koi vodi ù *Velminu*, i po dolku kod *Loboscitza*; i ù ſedam ſatih ù jutro, prem ako biaſſe palla velika magla, pocse nisſta nemanje jedan xivi oganj sjedne i sdruge ſtrane. Viſſe puta biau od bieni nepriatelji svelikim njiovim izgubljenjem. Kakono potli svechom iſti Brandiburi kripoſtju i jacſinom uſtajaſſe, i odbiſſe Kraljicſinih krilo desno, upravljano od pervog Upravitelja Kneza *Broune*; aliga mlogo pomoxe Knez *Luebeſi*, koiſe nahogjaſſe na lievom krilu. Biaſſe tude takogjer Pervovladalac Vlaſtelin *Lowenſtein* ſasvoim csettamah; koimase potli ujediniſ-

ſe csetta *Cordove*, i csetta velikog Ercega *Joſipa*: zato ovako ujedinjeni uſtaſſe protiva Konjanicih nepriateljkih, i raſtiraſſei, da udilj pobigoſſe tia priko berdah, gdise naogjaſſe Kralj iſti. Kraljicſini nemogadiau na tragse povratiti; jer nepriatelji biau upalili zernjem ognjevitim perve, i veche Varoſſa *Loboscitza* kuche; kakono takogjer zarad nepriſtajucheg zuka od topovah, i zernjah, koje ſvako od oſam okah bia: zarad toga uſilovaſſese ſnichi doli na ravnicu izvan *Loboſcitza*; i potli kako ſnigjoſse priſtade nepriatelj topove izmettati, i takose ſverha ucſini pervom boju, ù kom biaſſe na ſmert rannit Voivoda (1) Knez *Radicati*; à Pervovladalac Nadpisni Vlaſtelin *Lobkowitz* takogjer biaſse rannit, uſtachen, i ù robſtvo odvegjen.

Od

(1) *Voivodu* razumiem, ù Talinskom govorenju zvanoga *Il Mareſciallo*; *à Pervovladalca Nadpiſnoga*, to jeſt, Pervovladalca brez vlaſtitih esetah, *Il Generale Maggiore*.

Od oſtalih pako vojnikah od ſtrane Kraljicſine, koi sſto pogubljeni biau, sſto ranjeni, sſto uſſacbeni, ù ſvemu dvie hiljade i ſedamſtotinah. Izgubljenje pako Brandiburah jeſt bilo mlogo veche, kakono potvergjuje toliko ſtotinàh odbjexnikah, koi ù Kraljicſin tabor pridoſse. Takogjer od ſtrane Brandiburske ù iſtom boju jeſt bio ubjen Pervovladalac Vechi *Icuderitz*; kakono *Firtzen* i *Oltzenderff*, i mlogi drugi.

Cſudno pervog ovog boja vidim otaiſtvo, da oni dan, koga priko godine pervi put liſsche zdervja pocſima padati, ù ſadaſsnjoi takogjer voiski dan iſti toliko ljudih nemilo padde. Da nebi macſa, da nebi puſske, da nebi toppa bilo, nebili manje zalah, rigje ſmerti na svituse dogagjalo, à viſse ljudi oſtalo?

Quis

Quis fuit horrendos primus qui protulit
enses?
Quam ferus, & verè ferreus ille fuit?
Tunc cædes hominum generi, tunc prœlia
nata,
Tunc brevior diræ mortis aperta via
est. (m)

O kakoje nemio, kolikoje bafs gvozden bio! koije gvozdeni halat pervi iznio, dase fsnjime ljudi sluxe za skracsat csovicsanski xivot: ondasuse voiske uzmloxale, onda razlicsfita ubijenja iznafsla. Ali ù iftinu nie on krivac bio, vech fale doftojan; jer recsenim halatom nepriateljah nafsih fillu odbiamo, i nas potvergjuemo ù miru. Pufska prosvitljuje vojaka, macs kripi, top protiva nepriatelju fercsano probugjuje. Zaifto *Gloria militaris non cedendo, sed cædendo: non feriando, sed feriendo:*

non,

(m) Tibull, l. t. Eleg. 10.

non fugiendo, ſed fugando comparatur. Dika vojacska ne propuſschujuch, vech za nepriateljom poſtupljujuch: ne ſvetkujuch vech tukuch: ne bixech vech biuch zadobivase. Kakoju i slavne Ceſarice csestiti vojaci kod *Loboscitza* na ovom pervom boju zadobilse, kad Brandibura rasuſse; i zaradtoga oni onde, ù Becsu Becslie, i po ſvem sſirokom od Marxarske Kraljeſtvu pravo virni Privilokom zafaliſſe, pivajuch *Te Deum Laudamus*, Tebe Boga falimo.

PISMA.

Piismu nekti Frido da privolji,
Veche videch ſebe ù nevolji,
Seb priatne pocse zvat na pomoch,
Daga brane svagda obdan i noch.

I prem ako Ceſar zapovidi,
Saxengotta Piismo da razvidi,

I po

I po ſvietu ſvemu da razglaſi,
Fridu krivca od pettù do vlaſi.

Al *Saxengott* ucſinit nektiſse,
Jermu Frido verlo zapritiſse:
Zatto Ceſar ſverhe nedoſtade,
A ù brigi *Saxengott* oſtade.

Elle Pobrè cſui ſtvari nemirne
Frido pocse odſtupljat od *Pirne*:
Svoju voisku ù redak metati,
Pak i odanle *Cſeſskoi* okretati.

To nacſuvſſi Macxarska Kraljica,
Kamti, veli, Knez *Broune* ſabljica,
Kamo nacxak, puſska, ſiſſekluçi?
Etto Fride jurve ù begluci.

Hoch' da ſtupi ù moje derxave
Dam' potlacſi gore, i dubrave:
Kuppi voisku *Broune*, i borise
Kano sberda na njeg oborise.

Od-

Odgovara *Broune*, ô Kraljico!
Sſtoſe boiſs moja Goſpoico
Sedam deſet hiljadah voinika,
Niel meni imat mloga dika?

Nut promotri ſamo tvê Slavonce,
Koi od bubnja kako csuju zvonce,
Uſtatiche, rasut, raſtirati,
Csak ù Prusku Fridu protirati.

Znai, da neima takvoga vojaka
Niedna Kruna kô ti imaſs jaka:
Slavonacje vieran, i slobodan,
Illi bilo obnoch, illi obdan.

To rekavſſi, pocse prilaziti
Priko *Egre* vodice gaziti,
Baranyaje pervi tu biau
Konjanici, kog drugi sligjau.

Kad ſvi *Egru* vodicu pridoſse,
Baſs ù podne na polje doidoſse,

Gdi-

Gdiche boju pocsetak ſvoi biti,
Gdiche naſſi Borusa razbiti.

Das' Brajene mogo pogledati,
Daſi mogo voisku prigledati,
Kako krasno, i liepo ſtajaſſe,
Koja ſilla, i kakva biaſſe.

Biaſsese do *Elbe* razteglo
Krilo desno, à lievo proteglo
Do *Tiscovitz*, da mloga ſtraota
Biſſe gledat, negledat griota.

Tolikiſus' barjaci viali,
Koje da nisu nigda ſaviali,
Suncsanebi zrake zaſtirali,
Il oblake bili raztirali.

Iz megj' ove voiske uregjene
Biſse dvie csette naregjene,
Das' na berdah popnù ſverhu ſela,
I da bracha ond' ſtoje vesela.

Dok

Gdi Brandibur na nji-dok naſernè,
Naſernuvſsi nazade poſerne:
Kako bia baſs oko pol nochi,
Kad nemiſslja nitko dache dochi.

Sahtſe jedan onde protukoſſe,
Brandiburah nisſto utukoſſe
Sſto Slavonci, asſto slavni Horvati,
Koi ſtajaſſe ſilli baſs na vrati.

Iſtom potli zora zabielila,
Jurſe bila Voiska razdielila
Friderika sjedn' i sdruge ſtrane,
Daga liepo i kraſno tude brane.

Magla mloga bi vehoma sniſsla,
Loboſcitza ſve polje nadniſsla;
Al opet ſedam ſahatih biſſe,
S-Friderikom kads' naſsi pobiſſe.

Prahſe dixe, à magla pobixe
A i ſmaglom Friderik izgmixe,
Cika ſtoih konjah, i Junakah,

Glas ſercſanih do neba Vojakah.

A Slavonci tadſu beſidili,
Kratkoskutog Pruſa kada' vidili
Udri brate i dva i tri puta
Napaſt kratku neuljudnog skuta.

A jedanje za drugime posſo,
Trie zemlje jutra tercsech proſſo,
Doſtigoga za kiku uzeo,
Macs vadio, ſnagu priuzeo.

Brandibure dol, veli, kolina,
Vidiſs ovo kakvaje dolina?
Glavuchuti na macs ſad ſtaviti,
Pak ù njoizi vranam oſtaviti.

Prikerſtiſe, viſſe nejaucſi,
Nitme molech viſſe tude mucſi:
Al on vikaa *Pardon! Herr van Pandúr*;
Nut bellaja, moli Pardon: dur dur.

Dab' ja tebi reko: molim *Pardon*,

Tibmi

Tibmi reko: *crepir* cerni *Pandur*; (n)
To izrecſe, glavumu odſicſe,
Na naimanji ſveg komad iſicſe.

Broune malo bia odſtupio;
Al kadj' knjemu *Lucher* priſtupio,
Boljeſuſe neg' pervo vladali,
Viſsje putah Fridu ſavladali.

(n) *Pardon*, i *Pandur* daſe neslaxu ù Piſmi, to jeſt iſtina; ſa ſvim tizim *Per Anagramma* moguſe dobro sloxena razumiti. *Anagramma* pako kod Pivalacah onda biva, kadno iz jedne, illi viſsje ricsi, kojeſe, illi koihſe razlicſito slova izmiſſaju, druga, illi druge ricsi izigju. I jeſt troſtruko. *P*ervoſe zove *Purum* kadno iz jedne, il iz viſsje ricsih, kojoi, illi koimá ſva oſtanu slova, à razlicsitaſe neprimetnu, druga, illi viſsje izigje ricsih: n. p. Logica, *Caligo*; Maria Magdalena, *mala mea grandia*. Drugo *Impurum*, kada nitiſe koje slovo pridade, niti oſtavi jednoi ricsi, vecheſe ſamo koje slovce ù drugo priokrene, i drugaſe rics ucsini: takoje pet slovah jednakih

Kads' ovako krutoſe borili,
I tolike naſſe oborili,
Joddaleſu Grada divicsice,
Gdi junaci padaju nicsice.

Davor Boxe kraſni mladoxenja,
Liepa ſsnjima da verlo sloxenja;
Al ù ſvojoi kervi uſsnuſſe,
U pol polja jutros uvenuſſe.

Dvi hiljsde ſedamſtotin pade
Dansk ovi, i sſtokud propade:
Bran-

---

nakih ù ovima ricsma *Pardon*, i *Pandur*, razlicsito izmiſſanih, ſammo, sſtoſe slovo *o* priokrene ù slovo *u*. Treche *Mixtum*, kad iz jedne ricsi izigje druga, tako, daſe pervoi ricsi uzmu nieka slova, à drugaſe pridadu, i na ti nacsin izigje razlicsita rics. Naiugodnie jeſt onda *Anagramma Purum*, kadno iz jedne ricſi, ù slovih razlicsito iz miſſani, druga izigje, tako da cio, i uljudan ucſini razgovor, kakonoje viddit ù sliedecih Redcih:

Eſt corpus porcus, quem, ſi non ante, profecto mors jugulat, ſenii quando December.

adeſt.

Brandiburah mlogo visse kaxu,
Koisu vidli, ak' opet ne laxu.

U Bescuse *Teb Boga falimo*
Tad propiva, i miga slavimo,
Da zlotvora nasseg rastirasmo;
Priko berdah srichno protirasmo.

POGLAVJE III.

Pridavanje Saxonie Brandiburu. Ujedinjenje triu Krunah. Boi kod Aiiwala. Pod Brandeisom Becka Junaſtvo. Boi kod Kotzenitza. I Praga oslobogjanje.

BUduchi usilovan od mloge tuge, i nevolje, glada i xeje, koju terpi od Brandibura sa svojom Voiskom Krali Poljacske, pridadese na poslidku, i podloxi istom nepriatelju sebe, i svoju Voisku; al opet ovim nacsinom, da on ù Poljacsku sa svakom slobodom ottichi moxe. Nebbi po volji mlogoi s-Kraljicsine, à i njegove strane Gospodi ovo pridavanje sebe, i svoje Voiske Kra-

Kralja Poljacskoga Kralju Brandiburskom, buduchi dagaje laſno lagano Knez *Broune* od obkolenja nepriateljskoga mogo oslobo-diti, daje iſti privoljiti hotio. Dana dakle 18. Liſtopada godine 1756. mir utverdi s-Poljakom Brandibur; Kralj iſti pako od Poljakah iz *Königſteina* (gdi biaſſe megjuto ſebi izabro ſidalisſche) oddiliſe ù *Königsbruck*, à odavle s-Carlom, i Xaveriom ſvoima ſinovma uprav ù Poloniu.

Sve ove zieme csette nieke Brandiburske biau razregjene po Saxonii; nieke ù *Luzacii* biau, à naiveche, i naijacse ù *Drezdi*. Kraljicsini po Boemii razrediſſeſe: Voivda *Broune* ù *Zlatnom Pragu*; à Vlaſtelin *Piccolomini* ù *Königratzu* Voisku poſtaviſſe. I druga kako godina naſtade, to jeſt: 1757. da bude vecha Kuchi Auſtriacskoi jakoſt protiva glavnom ſvom nepriatelju, pridruxiſe i Carica od Moskovie recsenoi Kuchi

dan

dan jedanaesti Sicsnja Mieseca : kakonose jurve pervo toga biasse pridruxio Kralj od Francuzke. I ove trie Krune, to jest: Becska, Francuzka, i Moskovska tverdo odredisse, sa triu stranah protiva Brandiburu, kakono svega Svetoga Cesarstva Rimskoga smutitelju, ustati. Voiski Moskovskoj biasse odregjen Voivoda Knez *Apraxin*, i udilj pocse Voiskom kretati.

Megjuto oko pocsetka Mieseca Oxujka odregjeno bi ù Becsu, da *Karla* Erceg od Lorene bude pervi, i vlastiti Voivoda, i Upravitelj sve Voiske Kraljicsine ù Boemii, i da pod svojom vladom imade Kneza *Broune*. I buduchi s'ovoga svieta posso Vlastelin *Piccolomini* Mieseca Veljacse ù Boemii; zaradtoga vladu njegovu jest dala Cæsarica ssto Knezu *Bathiani*, ssto Knezu *Daun*, da ovi dvoica sve orine csette imadu, i sa njima upravljaju, koje imade pokoini *Piccolomini*. Svima kolikima recsenih ozgor

Krunsh Voiskama, to jeſt: Becskoi, Francuzkoi, i Moskovskoi biaſſe broi pet ſtotin hiljadah ljudih. I prem akò viſſe puta, i na razlicſitih Mieſtih Kraljicſina Voiska Brandikurskoi, à Brandiburska Kraljicsinoi zaſide csinjaſſe, kakonoſc dogodi kod *Guldenbelcz* na 18. Mieſeça Travnja, gdi ſa cſeterdeſet ſamo Slavonacah velikoſercsani Goſpodin Martin Spolljarovich Voisku Brandiburshku ù Jednom tieſnom putu viſſe od jednog ſahta zauſtavi, da prochi nie mogla. I neſamo daje toliku ſillu zauſtaviti mogo, nego takogjer ſedamdeſet sſto ranio, sſto ubio Brandiburah; nisſtanemanje oni kod *Aiiwala* dogagjai Jeſt vecheg promiſaljanja, a od mene ispisanja vridan.

Doſſavſſi pervi dan Svibnja Voiska Kraljicsina k-*Zlatnom Pragu*, priko iſtog pride, i ſtade zdruge ſtrane potoka *Moldave*: à Brandiburi ſtadoſſe na *Bielomberdu*, razregjeni odanle po milje Alamanske daleko

od

od Praga. Stupioje takogjer ſasvoim csettamah i Pervovladalac *Swerin* i ſtao s'desne ſtrane *Elbe* vode, blizu seoca *Melnick*, kod koga *Moldava* unilazi ù *Elbu.* Stixe megju to *Karla* Erceg od Lorene, i s'dogovorom koliko *Brouna*, toliko drugi Pervovladalacah Voiske Kraljicsine razredi voisku na drugi nacſin, tako, daje produljivo lievo krilo tia do *Praga*, koje pervo toga ù jednom csoporu ſtaja. To kako izverſſi, dixe nikoliko csettah voiske, i ottiſsavſſi osvoiſse polje od *Aüwala.* Kralj pako Brandiburski zapovidivſſi dase moſtovi ſverhu *Moldave* udilj ucſine, priko iſte privede ſvoju voisku. Na iſti nacſin Pervovlaſtnik *Swerin* buduchi trie milje od Kralja daleko, jeſt prigazio *Elbu* vodu, i ſvome Kralju blixje priſtupio. Dokse ovi kupiſse, csette megjuto Kneza *Kinesegga*, Ercega *Aremberga*, i Pervovlaſtnika *Serbelloni* sjediniſſese po brigovi *Elbe* napodne, ſvoiskom zajedno *Karla* Ercega od Lorene.

 Ova-

Ovako ſtajaſſe dvie ove voiske tia do petog dana, kada Brandibur na Auſtriane vatru prosu, i boi otvori. Dan dakle ſsesti nemilose sjedne i sdruge ſtrane kerv mloga proli. Broi ubjenih ſa ſtrane Brandiburske jeſt ovi: Pervovlaſtnikah csettiri, to jeſt: pervi Knez *Swerin*, glasoviti voinik, delia neſtrasljivi, jedino Kralja Brandiburskoga uſſanie: drugi *Amſtel*: treчhi *Scioning*: csetverti *Hautebarmoy*, i da ſve po imenu neizpisujem: Piſsacah bi utucsenih dvie hiljade ſedamſtotinah devedeset i ſseſt: ranitih ſedam hiljadah ſedamſtotina i trie: uſſachenih, hiljada dvie ſtotine cseterdeset i csettiri. A Konjanikah ubjenih hiljada trie ſtotine, i petnaeſt: konjah devet ſtotinah i cseterdeset. Ranitih ljudih csetiri ſtotine cseterdeset i ſseſt: konjah dvie ſtotine cseterdeset i ſseſt. Zarobljenih dvie ſtotine. Broi dakle izgubljenja ljudih sſto ubienih, sſto ranitih, sſto poſatanih (od odbjexnikah i ne-

negovorim) jest ù svemu dvanaest hiljadah sedamstotinah devedeset i jedan. I premda posli boja ovoga Kralj od Brandiburske na polju ostade, à Kraljicsinise rasusse, i visse izgubisse; niestanemanje tolikose veselje ucsini ù Becsu zarad pridobicha, koliko ù Berlinu: jer buduchi da ubisse Kraljicsini *Swerina* onog glasovitog Voivodu Brandiburskoga, toliko zaisto smert njegova jest Kraljicsinoi voiski sriche iznila; koliko nesriche izgubljenje voinikah sverhu Brandiburskih.

Isto vrieme, kad boi imadosse Kraljicsini s-Brandiburovi na polju *Aüwalskom*, *Beck* Pervovladalac, i Voivoda Slavonacah obkolio jest bio snikoliko csettah Slavonacah Grad dosti glasovit imenom *Brandeis* blizu Elbe ù okolissu *Kaurzim*, gdi stajasse manje od jedne hiljade Brandiburah. Pocselisuse dakle Slavonci bitti s-Neprieteljom, i derxechi sablju ù

ruk-

ku ſto Brandiburah jesu ubili, zarobili ſseſttotina ſedamdeset i osam, priuzeli dva Barjaka; odvezli dva toppa, i petſtotinah konjah, i. druge ſtvari mloge odnieli: ſverhu toga ſruſſilisu moſtove one, koje ucſinili biau Brandiburi ſverhu *Elbe*.

Potli slavnoga dobitja Pervovladaoca *Becka* kod *Brandeiſa*, à Kralja Brandiburskoga kod *Aüwala*, takiseje odavle *Zlatnom Pragu* dielit pocseo. Doſſavſſi dakle pod *Zlatni Prag* udiljie priottéo ogradu, illiti bilo mieſto onno, koje Kralji cſini ſverhu berda, zvana *Liska*, za ſvoi tabor ucſiniſſe. Ovoje zaiſto oni veliki, i od ſtarinah glaſoviti Varoſs, od koga nie vechega ù ſvemu Cesarſtvu, buduchi da jedan Varoſs ù triese razdiljuje Varoſſa: pervi od Alamanah nazvan *Altſtaàt*, to jeſt, ſtari Varoſs: drugi *Neüſtadt*, illiti novi Varoſs: trechi *Kleine Seite*, hochu rechi ſtrana ſvega *Praga* naimanja. Dva ſverhu

to-

toga imade Grada, koiga gledaju, imenom *Vissegrad*, i *Ratshin.* Kralj dakle od Brandiburske obkolivssi Vaross, al izdaleka, polagano, polagano pocsese pribliexivati, i iz topovah vatrom upaljivatga, da tako uplassi Gragjane, i pomalo Grad srussi brez svakog za obranitga uffanja. Kralj isti osvoijo biasse *Zisku* sa strane, koja vodi ù *Becs*: à *Keit* Pervovlastnik *Veisenberg* illiti Bielo berdo; osvohi takogjer i dva mosta, koi stajasse sverhu *Moldave.*

Ssto csuvssi *Daün*, oddilise spolja *Collinskoga*, i doide ù *Czassau* miestace maleno, gdi lexi *Ivan Ziska* pervi utemeljitelj *Krivoviracah*, koise zoviau *Thaboritæ.* I potli toga na 17. Svibnja jestse k'istom pridruxila voiska Pervovlastnika *Nadasdie*, kakono i Vlastelina *Virtemberga.* Nissta nemanje stajoje Brandibur pod *Pragom*, iste ù zatvoru derxechi: i prem akosuse visse puta Kraljicini xievo protiva njemu ukaziva-

vsli; sa svim tizim dana 23. recsenog miesseca mlogo stotinah ljudih sjedne i sdruge strane obnoch paloie. Sa strane sverhu toga Brandiburske Vlastelin *Henrik* Brat Kraljev od jednog vrucheg zerna (jer priko reda i razumniih opomene verlose xestoko ù ovom boju derxasse) bass na bradi bi ranjen - - - Csuvaise *Henrik* dati Kraljicsini gerkljan neprisieku, koisuti jurve do brade dossli: gerkljan od brade nie daleko. Naucsnie od tebe slussai, nemoi hittit: *Noverca boni consilii est præcipitantia; canis festinans cæcos parit catulos.*

Vidivssi dakle Pervovlastnik *Daun* sstose csinjasse, zapovidi iznenada svojoi voiski, udilj pripravljenoi, i krasno uregjenoi na 11. miesseca Lipnja, dase krene: i ù dva reda metnuta doide ù *Jannovizki* bass ù ssest satih po podne. Odtad pocse upravljati sistom voiskom Pervovladalac *Nadasdia*, da, akobi nepriatelj na njeg na-

stu-

ſtupio, uzmega na ſablju, i ſavladaga. Ali vidivſſi daſe Brandibur nemicaſſe, oddilise i on, i uze voiski mieſto ù *Pickau*. Nektivſſi dakle Brandibur boi otvoriti, odlucſi *Daun* protiva iſtom vatru proſuti. Zaradtoga ottide i on na 13. recsenog ù *Pickau*, izvidi kako ſtoih voiska Kraljicſina, i da okom ù oko nepriatelja pogleda. Iſtom ſtigo i doſſo na mieſto, Kraljicſinisu vatru na Brandibura dali, kojaje za toliko terpila, dok nisu nepriatelju meidan uzeli. U ovom zadercavanju mlogu zadobiſſe junaſtva slavu Pervovladaoci, *Nadasdia* s Macxarih, i *Beck* ſa Slavoncih, koi (ù ſvemui biaſſe trie hiljade) pervi za legji Brandiburu ſtojechi, xievu nepriſtance vatru ù uſta ſipaſse. I dobro zaiſto, jer ako xelite dobrih i neſtraſsljivih vojakah slavu zadobiti (vami Slavonci govorim) pervi protiva nepriatelju vaſſemu valja da budete.

Ar-

Ardua vitutem profert via, pergite primi. (o)

Mloga ɛsinjaſſe *Daun* Voivoda, da Brandibure na boi probudi; all onni ſada iz *Collina* ù *Planian*, ſada iz *Planiana* ù *Kaurzim* prid njim izmakivaſſe. Nisſtane-manje ſve ù ſtopce za njima *Daun* igjuchi, razumi, da iſti Kralj biaſſe doſſo ksvoima, i ſsnjime deset hiljadah ljudih, i mlogi topovi. U jùtro dakle na 16. recsenog izvidivſſi *Daun*, kako biau nepriatelji tabor poſtavili, zapovidi ſvoima, dase krenu ù *Swoyſitz*, i priblixe krilu desnom voiske Brandiburske. Alse onna na 17. iſtog mieseca iz *Kaurzima* dieli k-*Planianu*, i ondijoise pridruxi Vlaſtelin *Mauricio Deſſau* smloxtvom voinikah, tako; da broi ù ſvemu biaſſe Brandiburskoi voiski ſseſtdeset hiljadah ljudih.

Sa-

(o) Sill. Ital. L. 2. de Bel. Pun.

Saſtavivſſiſe dakle Brandiburi s-*Daünom* ſvu noch, i jutro slideche Dana 18. biau ù miru. Ali oko dva ſata po podne zapovidi Kralj, da vatru dadu na Auſtriane, koi tako ljuto iz pocsetka na krilo desno biau uſtali, daſu konjanike ſa ſvim pomeli bili; al ſpametnom, i mudrom hitrinom Pervovlaſtnika od Konjanikah Kneza *Serbelloni* biſſe udilj ù red metnuti. Takogjer *Daun* Voivoda ſa ſvoih uſtavſſi Konjanicih tolikom kripoſtjom, i junasſtvom jeſtſe nepriatelju ſtraſſan ukazao, daſu odma poſernut morali, i Kraljicsinim polje oſtaviti. Sſeſt ſati dvie ove ſtrane megju ſobom tukoſſeſe, al Bog i ſrichia junacska dade, i ſmetoſſeſe Brandiburi, zato nieki putom od *Colina* neobazirajuchiſe ottidoſſe: nieki putom od *Bömis-Brod* brez parre pobigoſſe, oſtavivſſi Kraljicſinim polje, i slavu dobitjà od ovog boja, koise dogodi kod *Kotzenitza*. Sricha i berichetnoſt imaſe odpisati *Daunu* Voivodi, koi tako-

E gjer

gjer zarad viernosti prama Kuchi Austriacskoi, i ljubavi svoih Voinikah ù istoi vatri naodivshise, biasse na dva miesta malo ranjen. Po isti nacsin Knez *Nadassdia* velleseje mudro, csasno, i junacski na ovom podnio boju. U *Becsu* od Brandiburah ssto pogubljenih, ssto uffachenih brojse naide dvadeset hiljadah ljudih. Trie osim toga hiljade odbjexnikah jest stupilo ù polje *Daunovo*, koi takogjer dvadeset i dva barjaka, cseterdeset i pet topovah, i mloga kolla, ù koim stvarih za hranu biau, od nepriatelja otte, i pod svoju vladu metnu. Kraljicsine pako izbroise drugi dan boja, to jest na 19. Lipnjà, i naidosse ssest hiljadah ssest stotinah cseterdeset i dva csovika manje.

Dva dana potli kakose dogodi boi ovi, udiljsu odstupili Brandiburi od *Zlatnog Praga*. I ostavljajuchi *Prag* Brandiburi, nakanio biasse *Karla Erceg* od Lorene dvadeseti dan Mieseca oko csetiri sata po pod-

podne, da izigje na Vrata Cesarská, *Svetog Karle* zvana, sa dvadeset i pet hiljadah ljudih, i da uzme na macs *Keita* Voivodu nepriateljskoga, koi staja sverhu *Bielogberda*. I evo stixe recsenom Ercegu Stotnik *Vanger*, i drugi nieki Naredbenik Kneza *Nadasdic*, koi navistisse srichan dogagiai prosaastog kod *Kotzenitza* boja, i dobitja. Ssto razumivssi Herceg udilj zapovidi, dale ta stvar nova po Voiski razglasi, i da tako napunivssi Voinikah serce veselim i srichnim glasom, i unapridak na nepratelje iste joss visse probudi. Sstoseje i dogodilo, buduch dasu *Keita* Voivodu, koi jedan sa svoim csettama okolo *Praga*, ko biela vrana, jossse verzasse, s-*Bielogberda* srichno stirali, i savladali, kakose razumit more iz Knjige, koju Erceg pisa Cesaru, i jest:

Ussamse, dacbe Vasse Velicsanstvo pravedan recbi moj protiva nepriatelju prossasti boj, mislecbi onnu veliku radost i veselje, koim

napunnjen usugjujemſe Vaſſem Velicsanſtvu dva retka upiſati, navisſtujucb naſſe od Nepriatelja slavno oslobogjenje, i zajedno na znanje dajucb, daſmo ſricbu imali paſti ſverbu cſetab Voivode Keita *potli podne, i otti-i ratga* s-Bielogberda. *I zaiſto mogu recb Vaſſem Velicsanſtvu, daſuſe naſſe csette veoma csudnovato poduile, buducbi daſu priuzele meteriſcbe Nepriatelja, i bixecbeg slidilega viſsje od jedne Francuzke milje; al on ſtolikom bitrinom jeſt bixo, daga niſmo viſſe mogli sliediti. Ja dakle povratioſamſe ù* Prag, *à na dvoru oſtavioſam csetiri hiljade Macxarab, i Slovancab, da za njim ù ſtopce igju. Scinim zaradtoga kakono jednu miloſt Provigjenja Nebeskoga naſſu ſricbu, i da, potli ſedam nediljab, ù. ovom pervom Liſtku mogu piſati Vaſſem Velicsanſtvu naſſe oslobogjenje, i boja recsenoga ſricbnu ſverbu. Sſaljem ovog Naredbenika,* (p) *i skracsujem moje*

(p) To jeſt, *Officira*: ſsto naregjuje, kadje ſsto narediti megju proſtih Voinicih.

moje ricsi bass oni csas, kadse ù Vaross. povrachbam, ostavljajuch za drugi put svega kolikoga dogagjaja obilnie iztomacsenje. I svelikim ponixenstvom molechi Vasse Velicsanstvo, dame prostre prid nogama Njiova Veliçsanstva Cesarice, ostajem

U Pragu na 20. Lipnja 1757. *ù 9. satih potli podne*

Karlo od Lorene.

Poslig onog velikog kod *Kotzenitza* Brandibursh izgubljenja, drugile ucsini broi izgubljenih pod *Pragom*, hochu rechi csettah nepriateljskih, s'koima *Keit* Voivoda upravljasse, i naidese da Kralj od Brandiburske ù pet, illi sest danah biasse izgubio (nebrojechi odbjexnike) trideset i dvie hiljade ljudih, i zatto ù dva rekavssi Mieseca, sedamdeset i trie hiljade Voinikah (govore) ako sve na broi metnemo; i zaradtoga kakono polak Voiske, jest lasno izgubio: jer potli

 oviu

oviu dviu bojevah Lipnja *Miefeca* poslid-
nih, bioje ſniſſo na ſedamdeſet ili oſamde-
ſet hiljadah ljudih, gdi perve godine ljudih
ſvoje Voiske dvie ſtotine hiljadah skoro
imadiaſſe. Izvidisſe takogjer, koi kvar od
Nepriatelja *Pragu* Varoſſu bi ucsinjen., i
jeſt: ſto csetterdeſet, i devet Kucha velikih
popaljenih od zernjah ognjevitih, koje iz
toppovah ù Grad bacaſſe: dvie ſtotine
oſamdeſet razruſſenih: à onih koje ſa ſtra-
nah pokvari, al opet oſtaſſe, viſſei imade
od petſtotina ſedamdeſet i devet: Varoſſa-
nah ù kucha, i po putovih ubjenih deve-
deſet i csetiri. I ſvemubi tomu koliko
Csasna Kraljica, koliko i Voiska njezina
bila odolila; al smert *Maximiliana Uliſſa*
Voivode Kneza *Broune*, koja potli oslobo-
gjenja *Praga* sliedi na 29. Lipnja, jeſt
mlogo oxaloſtila ſve ozgor reçsene. I sraz-
logom zaiſto jesuga poxalili, koi viſſe putah
ù mlogim Voiskama za Kuchu Auſtriacsku
vier-

vierna i kripoſtna jeſtſe ukazo ; kakono poslidnje Voiska ù Macxarskoi protiva Turcſinu : ù Bavarskoi kod *Dingelſing*, i *Vilshoven* : ù Italii kod *Velletrie* : i godine 1746. kod *Gjenue*. Umroje pedeſete i oſme godine ſvoje dobi.

PISMA.

POsluſſai der Pobre sſtot' govorim,
Ako hocheſs datte razgovorim :
Saxoni Fridiſe pridruxiſſe,
Svoju Voisku snjegovom sdruxiſſe.

Al to ucſin Saxo prieko volje,
Uſilovan od ljute nevolje :
Od xaloſti, tuge, i nesloge,
U Saxonii prieko verha mloge.

Jer on hotti ſammo ſeb csuvati,
I zemljicu svoju ſacsuvati ;

Alli Frido misslja das' dignuo
Suprot njem', i Voisku podignuo.

Zaradtoga njem' Voisku podloxi,
I njegovoi volji svû priloxi:
Pak xaloſtan ù Poljacsku odde,
Iz ocsiu ronech suzah vodde.

El nebisse nijednoga glasa,
Nit bi manjak bass jednoga vlasa:
Nit zaside sjedn' ni zdruge ſtrane
Priko zieme, dase Voiske brane.

Almi ſtara kakose zatvori,
A jur nova godina otvori;
Sam da vidiss, Pobre, siaseta,
U sried Csesskog aſto bi vilaeta.

Potucsese Macxar, i Alamãn,
Vatru sippa nacxak, i buzdovan:
Elle plati visoki Brandibur,
Kad nizoki na njeg uſta Pandur.

Kod

Kod *Aüwâla* perva vatra bisse,
To svi znadu, à i Knjiga pisse:
Bi Brandibur ovdi nasernuo,
Austrianac malo posernuo.

Al Bog dade, i sricha junacska,
I pomoxe desnicza Vojacska,
Kâ Voivodu *Swerina* umori,
Brandibure tolike pomori.

I prem ako Králjicsinih pade
Sstogod visse, i sstokud propadè,
Sa svim tizim *Swerina* Voivode
Smert, tolikih suzah oter vode.

Jer on svagda za hiljadu stati
Moga ljudih, i Kraljem postati,
Damu sricha biasse sluxila,
Smert damuse nie oduxila.

Dokse ovi nèmilo tukosse,
Slavoncise Pobre potukosse
S-Brandiburom na *Brandeiskom* polju,

Svoju cielo izpunisse volju.

Stoo tu brietkom sabljom posikosse,
Sve sstatore tudjim isikose:
A ostale dostich nemogosse,
Jer kakono sliepi pobigosse.

Sedamstotin skoro zarobisse
Dva barjaka, dva toppa dobisse:
Mloge druge stvari odnesosse,
Na dar *Daunu* sve to donesosse.

Sa Slavoncih *Beckje* tu vladao,
Brandibure snjima savladao
Beck Slavonce ljubi, oni njega
Verh bisera, srebr' i zlata svega.

Al daimise, Pobre, izpisati
Dvie vatre, i sve popisati
Ssto kod *Praga* deliah upade,
Kod *Kotzenitza*, i sstokud propade.

Posli *Brandeis*, i *Aüwälskog* boja,
Haide, veli, Frido bracho moja

Na

Na *Prag Zlatni* daga obkolimo
Das baſſimo, viſs' nedvokolimo.

Pragje Zlatni, zattomie ù volji;
I ak' mojoi on volji privolji:
Veſelmiſe Frido gladi bradu,
Rec *Berlinu*: sbogom oſtai ſmradu.

To *Daun* csuvſsi, vel *Frido* maniſe,
Zloga posla, vech' haider braniſe:
Iz *Collina* jas danas povracham
U *Czaſſau* iſtom malo ſvracham.

Amoch kmeni *Nadasdia* dochi,
Virtembergche iz ſvog mieſta pochi,
Pridruxitſe kmeni, nate skocsit:
Bix od *Praga*, jerchuti doskocsit.

Al tom Frido nisſta i neaje,
Nits' smuchuje, sſtomu *Daun* baje;
Vech izmeche ù Pragmi topove,
Upaljiva kuche, i plotove.

Iz *Pragaſu* naſſiſe branili,

Dab'

Dab' od tuge ſebe obranili ;
Ferdinandu bradu opalili,
Njega skonja na zemlju ſvalili.

I nebiſſe to boi baſs veliki :
Alčhe biti po ſvakoi priliki,
Dokſe *Daun*, i Frido ſaſtanu,
Daſe tuchi ſa ſvom Voiskom ſtanu.

To biaſſe baſs kod *Kotzenitza*,
Gdi mogaſſe jedna vodenicà
Od deliah kervi okretatſe,
Şſto nemoxe doſta izkazatſe.

Daun Vitexe cvalati deſnica ;
Svitilati *Nadasdi* danica
Kolk' po dnevu, toliko po nochi,
Danam budesś svagda ù pomoçhi.

Ti boi iſtom ſverhu imadiſſe,
I maes *Karla* Erceg izvadiſſe :
Izaidimi *Keitu*, vel, na meidan,
Nechu obnoch, hervaimoſe obdan.

Uſta

Ufta dakle *Karla* na Voivodu
Keita, mlogog ftępe dol ù vodu:
Jer biau na *Bielomberdu*,
U Jacsini po naravi tverdu.

Uzmutife voda od *Moldave*
Jauk ftoih, junacife dave,
Izplievati nitko nemogaffe,
Jerbo *Karla* ímacfem tu ftajaffe.

El Brandibur pocse izgmizati,
Priko vode kano sliep gaziti:
Za njim ftaffe Slovonci terkati
Neftrafsljivi, ftraffni, jer berkati.

Doftigoffe mloge, i ubiffe;
Potli toga fve, sftogoder biffe,
Karla Erceg Becsu prikazaffe,
Kakos' njegvi slavno ukazaffe.

PO-

POGLAVJE IV.

Zadobitje Gradovab Gabela, i Zittave. Boi kod Landshuta, i Holtzberga. Unilazenje ù Lignicz, i Hadicka Pervovlaſtnika ù Berlin. Priotimanje Schweidnitza; i malo potli iſtog izgublenje.

POtli toliko glaſovitih bojevah, i slavnoga Auſtrianah, pridobitja, koliko takogjer velikog onog *Varoſſa Praga* oslobogjenja, viddimo malo, sſtoſe csinjaſſe ù vrieme naivechih vruchinah Mieſeca Serpnja, Kolovoza, i Ruina. Dan dakle 7. Serpnja digoſſeſe Auſtriani iz *Kosmonowa*, i oddiliſſeſe ù *Swigan*, gdie biau do deſetoga dneva iſtoga Mieſeca. I dan jedanaeſti diglaſe jeſt Voiska pod vladom *Karle* Ercega, i ſtala ù mieſtu, zvanom *Cloſter*. A Kralj od Brandiburske ſttajaſſe ſa ſvojom Voiskom kod *Leitmeritza* sjedne i sdruge ſtrane *Elbe* vode. Dan pako 13. poide ſa ſvoim csettama Pervovlaſtnik *Ma-*

quire,

quire, to jest, sa dvanaest stotinah Dugo-kapatih (q) hiljadu i dvi stotine Voinikah prostih, i s'petstotinah Katanah, kako biasse upravljen od istog Ercega. Komuse takogjer sdruxi Erceg *Aremberg* sa sieft, illi sedam hiljadah ljudih, daga pomogne ù vrime potribe. I buduch jurve *Maquire* sa svoim csettamah prama csettam Brandiburskima, koih ù svemu dvanaest stotinah prostih, à pet stotin Katanah bisse, i stajasse izvan Varossa jednog malena, ù jacsini dosti glasovita, imenom *Gabel*, takose jesu od recsenoga *Maquira* uplassili; dasu ù isti Vaross udilj pobigli, i mloga od hrane kolla, joss odvisse vas meidan Kraljicsinim ostavili. Pocseoje zaradtoga Pervovlastnik *Maquire* toppove izmettati ù Grad recseni, i zernjem ognjevitim upaljivatga. I premda iz pocsetka Brandiburi, koi ù Gradu biau, vitezki derxassese, à i Kraljicsinim

(q) Od dugacskih Kapah, koje nieki od Granatah *Granatire* sovu.

nim hrane zadosta nebbi ; zatto pristadosse ovi toppove izmettati, i sillom Grad ottimati, kako biau pocseli. Sutra nistanemanje dan, dobivssi hranu, kojaim biasse pomanjkala, takosu strassno ù Grad vatru sippat pocseli, dasu ù malo vrimena jedna vrata razbili, kojasu taki i priuzeli. Ssto videchi ù Gradu Brandiburi, odredisse, dase pridadu Kraljicsinim, i da izmole nieke za svoje utissenje Cslanke mira i sloge, i jesu kako sliede:

I. Gospodin *Puttkamer* Pervovlastnik Napisni ù sluxbi Kralja od Brandiburske, buducki isko, da moxe izichi iz Grada scsettamah, koim upravljasse, i buduchimu odgovorio Gpspodin *Maquire*, da sstogod uzissche, nicsemu privoljiti neche hotiti, ako nepridade sebe, i svoje, Kraljicsinim, kakono suxnje od Voiske. Gospodinche *Puttkamer* privoljiti, premako nerad. (*Pogogjeno : Voiskacbese pridati Kraljicsinim ù ruke.*)

I. Issche,

I. Isſche, i moli Goſpodin *Puttkamer*, da mogu Naredbenici pri ſebi macs uzderxati; takogjer izveſti ſvoja kolla, ſvoje sluge, i ſve onno, aſtoſe nuz kolla igje od csettah njiovih. Moli po iſti nacsin, daſé dopuſte Naredbenikom njiovi Konji. (*buducbi daſuſe dobro branili, dopusſtena bicbe Naredbenikom macs, njiove sluge, i konji ſamo njiovi. Kolla pako, i konji csettah, dacbeſe Kralju od Brandiburske, buducbi za sluxbu bili njegovu. Nadalje Goſpodin Puttkamer za posſtenje ſvoje ucsinicbe miloſt dati jedan podpun, i vieran broi ſviu konjah, Topcsiah, i Topcsiluka, Katanah, i drugih ſtvarih, za Voisku potribitih, kojeſe ù Gabeli naode*)

III. Goſpodin *Puttkamer* proſi, da ſvi manji Naredbenici, i oſtali Vojaci mogu zaderxati svoje bisage. (*Pogogjeno.*)

IV. Sluxba Glaſonosſah, i drugih ù

sluxbah razlicsitih Kralja Brandiburskoga zaderxache ſvoje konje, ſvoje sluge, i daſe nisſta nedigne kercsmarom, vech da svoje vino pritakati, i jillom sluxiti mogu. *(Po-gogjeno.)*

V. Priporucsujuſe boleſnici, i ranjeni, i moleſe daſe briga ſverhu iſti imade. *(Po-gogjeno ; i kakogod oſtaju pod vladom Kra-ljice Ceſárice, kakono i druge csette : takoche ſe iſtih dvoſtruko briga imati vecha ſverhu naſſih).*

VI. Vratache biti pridana Gospodinu *Maquire* Voivodi, i skupa biche podpi-sani ovi cslanci *(Vrata valja da budu udi-lj pridana)*

VII. Svikolici Naredbenici molese, i priporucsuju da mogu ottichi na rics i po-ſſtenje Gosposko. *(ovo ſtoih ù volji Njiove Viſine Kraljevske Goſpodina Karle od Lore-ne Ercega)*

Ú ovom

Ú ovom dicsnom Grada pridobivanju broilisu Kraljicsini dvieſtotine i petdeset ljudih sſto ubienih, sſto ranjenih. Megjuto mloge dobiſſe topove, i druge zaranu ſtvari. Pridobivanje velim ovo Grada *Gabela*, ko ſtoih od ſtrane Polunochi k-*Niemuſu* ù okoliſlu *Buncel*, prem ako malena, bi zaiſto onogá vriemena za koriſt veliku, buduchi da potli toga Vlaſtelin Brandiburski nemogadiaſſese viſſe povratiti ù *Luzaciu* od ſtrane *Zittau*, nit s-Kraljem zdruxitſe; jer ſverhu toga nalazaſleſe Pervovlaſtnik *Nadasdia* ù ſriedi *Leype*, gdi tada Vlaſtelin recseni ſtajaſſe; i *Leitmeritza*, gdi Kralj iſti bia.

Potli junacskoga Grada *Gabele* pridobicha, dilje pruxiſse Kraljicſini ſvoje csette. I doſlàvſſi pod Grad *Zittau*, iſtog na 23. recsenog miſeca pocſeſſe upaljivsti; i buduchi da nepriatelj mogadiaſseſe za dugo braniti polak hane, kojaſe ù iſtom Gra-

du tada naogjasse: zaradtoga upalilisu, naipervo ambare *Austriani*, i od xesstine vatre upalilesuse i druge mloge redom kuche, natoliko; da kakono polovica, Grada jurve biasse ù-vatri. I premakose iz nutra branisse nepriatelji, sve koliko nisst nemanje obranjenje njiovo zaludu biasse, buduchi dasu Kraljicsini dvadeset i tri toppa nepristance ù Grad izmettali. Videchi dakle *Karlo* Erceg nevoljno stanje Gragjanah, ù vatri postavljenih, posla jednog od svoih Naredbenikah, i porucsi da, akobi xivot svoi produljit hottili, ù csas pridaduse, jerbo osloboditse biasse nemoguche. Ssto i ucsinisse pridavssi sebe, i Grad svoi ù ruke Kraljicsinim.

Nepostajalo mlogo vriemena. i drugi pripetise boi kod *Landsbuta* ù *Silesii*, gdi nasernuli biau Brandiburi na Kneza *Jabnus* Varadinske ù *Slavonii* Kraine Tisuchnika, to jest, dan trienaesti, i csetternae-

ssti

ſti od Kolovoza; koi kolikoſeje dicsno, i slavno ſa ſvoih Slavonci podnio, razumit iz ovog liſtka, koga Ercegù od Lorene piſa, ako bude hottio, ſvaki moxe. = *Imam posſtenje naviſtiti ſvelikim ponixenſt-vom Vaſſoi Viſini Kraljevskoi, da Pervo-vlaſtnik Brandiburski* Kreutzen, *i'* Mieſchef-ſal *biau ſverbu mene jucſer uſtali okolo dva ſabata potli podne ſa oſam biljadab ljudib na-priliku, ſa ſseſtnaeſt toppova i ſa pet ſtotinab ſedamdeſet i ſseſt konjanikab. Nocb priter-xeim miſao, i poſo. Al izvidivſſi jutros, da bottiau iznova name uſtati, odrediosſam jaſe njima prie ukazati, i vatru na iſte pro-ſuti. Bog zaiſto jeſtnam oſobito bio blago-ſlovio, i pridobilismo nepriatelja tako slavno, daje iſti uſilovan bio oſtaviti polje od boja, i pobichi brez ſvakog reda; oſtavljajucb ſver-bu toga mloge mertve. Primilismo viſſe od biljadu i csetterdeſet ſuxanjab, megju koi-mab csettiri ſtotine naodiſe ranjenib. Mlo-giſu. K' nami doſsli odbjexnici. I zadobiliſ-*

 mo

mo ſseſt toppovah, jedna tarna kolla baruta, velika njeka dva ſanduka, i drugih ſtvarih potribitih za boi: mloge takogjer bubnjeve, i razlicſto oruxje. Nepriatelji neimadoſſe barjakah, zattoi zadobiti nemogadiaſmo. . . Jaſam izgubio trie moja Pervovlaſtnika: nit ſcinim, da imadem viſſe, ſſto rannjenih, ſſto ubjenih, od csetterdeset. I jeſam.

U Landshutu 14. Kolovoza. 1757.

Knez Jahnus.

Od Naredbenikah Kraine Varadinske biau megju oſtalimah ovi glaſovitii na boju kod *Landshuta* Vitezovi. Goſpodin *Prekobich* Stotnik, koi ſtajaſſe ù jednoi ſsumici ſa ſto i ſedamdeſet ljudih prama oſtalom voiskom Kraljicſinom na lievoi ſtrani. Goſp. *Takupich* Stotnik, koi ſa trie ſtotine ljudih, Svetog Gjurgja nazvanih, i dva toppa ſtajaſſe prid Nepriateljom, da neunigje ù Pridgradske Varoſſe,

ka-

kako biaſſe namislio. Goſp. *Vilkovich* Stotnik, koi ſa trie ſtotine po iſti nacſin Varadinacah, i dva toppa na jednom berdaſcu prid vratma od Varoſſa naogjaſſeſe. Goſp. *Koëſevich* Stotnik, koi Grad od *Landsbuta* pod ſvojom vladom imadiſſe; i ſtavſſi na po Grada, mlogo junaſtvo ukaza, kadno na onne ſippaſſe vatru, koiſe penjaſſe priko zieda, da ù Grad unigju. Goſp. *Mihaljovich* Tiſuchnik, koi pervi *Jabnuſu* dokaza, daſu nepriatelji odmicati pocseli, i dva toppa oſtavili. I razumivſſi ovo veliko Kraine Varadinske junaſtvo Kraljica Ceſarica, napiſa, i posla liſtak *Jabnuſu*, koga udilj iz Tiſuchnika na doſtojanſtvo Pervovladaoca Nadpisnoga uzdignu, kakono malo prie toga i *Laudona* biaſſe uzdignula.

Liepo zaiſto, i krasno Kraljice Ceſarice dillo, koja podloxnike ſvoje, vierne i jake Viteze na tolika doſtojanſtva uzdi-

xe. Velim, uzdixe, al ne ſamo da to iſto ſviet viddi, i poſaliu; vech sſto nemore drugacsie ucſiniti: buduchi, da ſebbe za Kraljeſtvo ſcini rogjenu, da ruku ſvoju od miloſergja nigda neuztegne, i da daleko pruxa zrakke dobro cſinſtvih ſverhu podloxnikah ſvoih. *M. Cato genitus Proavo. Marco Catone, Principe Familiæ Gortiæ, nunquam rectè fecit, ut facere videretur; ſed quia aliter facere non poterat: eique id ſolum viſum eſt rationem habere, quod haberet juſtitiam.* (u) Jeſu i drugi njeki oſtalih Krainah Slavonskih Naredbenici dobroſe ù ovom kod *Landsbuta* boju derxali, i kerv ſvoju za iſtoga obranjenje prolieli, kakono biaſſe i *Lezeni* Kraine Gradiſske Stotnik, koi ù iſtom boju poginu.

Sa ſvim tizim Brandibur niaſta bolji od

(u) Paterc. L. 2. c. 35.

od toliko bojevah, nit plaſsljivii, vech, da rekmem, gorji, i cernji, ſad ovamo ſad onamo po berdih, i dolinah, po dracsju, po daxdu, po ſunca osſtrini ſvojú privlacſio jeſt voisku, dabiſe kakogodir Kraljicſinim oſvetio. I buduchi ſaſtose s' voiskom njezinom na polju od *Scenau*, gdiu biaſſe metnuo *Karla* Erceg od Lorene dan 7. Ruina mieſeca; zaradtoga dixeſſe recſeni Erceg ſa ſvojom voiskom, i odde na deſnu ſtranu *Neiſſa*, daſe popne, il barem da obkoli berdo od *Holtzberga*, i da odanle ottira Pervovlaſtnika glaſovitoga *Vinterfelda*. Voiski broi, koju ovi imadiſſe, bia dvadeſet hiljadah ljudih. Zapovid dakle doide Knezu *Nadasdii*, daſe oddieli u *Scienberg* ſverhu *Groscienbron*, i *Hermſsdorff*. Voivodi pako *Aremberg* bi zapovigjeno, da ucſini pervi ſtuup zajedno s' *Preyſacbom*, i s-Vlaſtelinom *Stolberg* s' Pervovlaſtnicih Nadpisnih. Knez takogjer *Eſzterbazy* Pervovlaſtnik priemi zapo-

vid, da drugi uzme ſtuup voiske: à Knez *Wied* po iſti nacſin Pervovlaſtnik, da trechi ſtuup uzme.

Ovako dakle uregjeni odiliſſeſe dan 7. Ruina, i doidoſſe blizu *Hermſsdorff*; i buduchi ne veoma daleko od *Holtzberga*, rekavſſi pervi ſaat po podne pocſeliſu Kraljicſini na Brandibure toppove izmettati. Tada Knez *Nadasdia* skocſioje ù metteriſsche nepriateljah; koga izgled slidechi csette njegove, takoſuſe dicsno podnile, dasu uſilovale dvanaeſt ſtotinah Brandiburah nazada poſtupiti. Pervovlaſtnik megjuto Nadpisni Knez *Draskovich* s'Hervatih na lievu ſtranu nepriateljah, jeſt priſſo. A csette Konjanicske ozgor recsenog Kneza *Nadasdie*, koje ſtajaſſe ne veoma daleko od potocſicha *Rothe-Vaſſer*, ſippaſſe vatru ſa ſtrane ſvoje na Piſsce ù iſto vrieme, kadano Brandiburi biau s' berda brez reda bixati pocseli, koima takogjer

kogjer i trie barjaka otteſſe. *Wuchlacon* *Tiſuchnik* po iſti nacſin s' Licſanih, Hervatih, i ſa Slavoncih, kakono i Knez *Kalnocky* Pervovlaſtnik s' csettama Konjanicskim Ceſarovih ù ſeocu *Leopoldshain* takosu jedino, i osſtro na Konjanike nepriateljske uſtali, dasuse iſti povratiti udilj morali s' izgubljenjem oko ſtoo ljudih.

Buduchi dakle ono docſekali, sſtosu Kraljicſini veoma zaktivali; buduchi, velim, ſtirali Brandibura s' berda *Holtzberg* potli jednog boja za csetiri ciela ſata, csette, koje na pridobljeno Nepriatelja polje ſtupiſſe perve, biau Kneza *Draskovicha.* Kraljicſini na ovom polju zaſtaſſe, i uzeſſe peet toppovah, i ſedam barjakah. Govorise, daje naimanje dvie hiljade Branдиburah mertvih oſtalo, kakono i njiov Pervovlaſtnik *Vinterfeld*, koi od jednoga zerna ranjen, doſſaſtu noch jeſt priminuo. Nepoſtajalo mlogo vriemena, i Voiska

Kra-

Kraljicsina unigje ù *Lignitz*, oſtavljen od Brandiburah, ù komu pervo biau. Tada pocse pripravljatiſe na obkolenje *Schweidnitza* Grada koliko jaka, toliko koriſtna. Ovi Grad jeſt pervi, i poglavitii jednog Vlaſtelinſtva od iſtog nazivanja, dopirajuch do Boemie, ne verlo daleko od *Landshuta*, gdino Varadincsani ſa ſvoim Voivodom *Jabnuſom* Brandibura pridobiſſe.

A nudter malo viddimo, sſtose tia do ſverhe ove godine dogodi. I naipervo promislimo ù kratko slavni unilazak Pervovlaſtnika *Haddicka* ù *Berlin* Varoſs Poglaviti, Stolicu Kraljevsku. Poide dakle recseni Pervovladalac trinaeſti dan od Liſtopada iz *Elſterwerd* ſa trie hiljade i csettiri ſtotine ljudih iz razlicſitih csettah skupljenih, i ponese dva toppa ſobom. I potli ſseſt danah puta ſvoga, doide na ſseſtnaeſt recsenoga baſs okopodne, i to iznenada k' vratma Berlinskima, nazva-

nim,

nim, vrata od *Sslefske.* Takoje dakle bio liepo i mudro razredio fvoju voisku fone ftrane, s' kojese izilazi iz velikoga boftana Kralja Brandiburskoga, i koije ne verlo daleko od vratah, i od mofta, koije fverhu potoka, zvana *Spree;* da nifu Varoffani pravo fuditi mogli, koliko ù fvemu voiske biaffe. I zaifto pifano imademo iz *Berlina*, dasu fcinili *Berlincfani*, da Voiske *Haddickove* ù fvemu biaffe fseftnaeft hiljadah ljudih. I zaradtoga nekti fvoju voisku po putu onomu Velikomu, koije ù ravnici, raffirivati; vechju produlji po putovi recfenoga boftana tía do vratah Gradskih. I udilj posla jednog Glafonoffu, da Starefinama od Grada naviefti, dabi taki poloxili trie ftotine hiljadah forintih ù vrieme jednog fata, akobi hotili ù miiru oftati, i Grad fvoi od porufsenja osloboditi. Al Stareffine Grada na znanje H*addicku* dadoffe, da buduchi ù Gradu Vladaoc, i fsnjime mloge voini-

kah

kah csette, nisstare nemarisse pritnju njegovu, nitse zaradtoga uplassisse, ssto bliezu Grada stajasse.

Saat cio, i poo Glasonossu Staressine od *Berlina* uzderxasse, pervo nego ikakvi odgovor mogadiasse *Haddick* imati; i zaradtoga jurve vrieme od njega odlucseno biasse proslo. Zatto zapovidi svoima, dase vatra na Grad prospe, i pocsetak boju dade; voiska pako njegova ovako biasse razregjena. Barun *Ried* Tisuchnik uregjiva pridnju straxu, koja stajasse ù stoo i pedeset *Volontarj*, illiti Voinikah od volje sakupljenih, ù niekoliko stotinah Dugokapatih Kraine Gradisske, ù niekoliko stotinah Slunjanah, i toliko Hervatah, koje takogjer sligjau dva toppa poljska. Za *Riedom* igjasse Vlastelin *Sulkowski* Tisuchnik s' csettamah Pissacah Alamanskih. I ove csette stajasse perstotinah koracsaih daleko od Grada za po-

moch

moch onnih druzih, koi prid njima biau. Pervovlaſtnici pako *Baboczaj*, i Knez *Mitrowski* uregjivaſſe Macxare; à Konjanici Alamanski pod vladom Kneza *Gourey*, Tiſuchnika csetah *Savoje*, biau metnuti ù dva reda na jednoi ravnici za csettamah Piſſacskima: jer dogodivſſiſe, da Piſaci odſtupe, iſti Konjanici Nepriatelja poduzmu, i ſavladaju.

Brandiburi biau ſtavili trieſtotine ljudih ſverhu moſta potoka, zvana *Spree*, i dignuvſſi moſt digljivi, koi biaſſe na friedi, zatvorilisu vrata, zvana od *Ssleske*, i za njima dobru jednu ſtraxu metnuli. Tada *Haddick* jeſt zapovidio, da onni recseni od volje ſakupljeni voinici kuche blixnje udilj csvoje, zapovidivſſi ù iſto vrieme, dase trieſtotine Dugokapatih k' moſtu pribliexe, i vatru dadu. Uſadio jeſt takogjer dva toppa poljska ſverhu briega od potoka, koja izmettaſſe ſverhu Brandi-

di-

diburah, i ſverhu ſincxirah moſta digljivoga. Trechi put ſrichu imadiſſe topcſia; jer, izmetnuvſſi top, pridroję ſincxire od moſta, koije udilj doli pao. To dogodivſſise, odma Dugokapati digliſuse ſverhu Brandiburah, koi brez priſtanka moſtſu oſtavili, i pridgradski Varoſcſich bixechi neobazirce, csetternaeſtſu ljudih izgubili. Od vatrė takogjer puſſakah, i topovah otvorilaſe Jeſu vrata, i Slavni Pervovladaoc *Haddick* ù Grad jeſt uniſſo ſa ſedamſtotinah sſto Hervatah, sſto Slavonacah: ſa trie ſtotine Macxarah, i csettiri ſtotine Korjanikah, i ſuſtaviose ù jednoi ogradi, kojaje megju Varaſſom, i megju blixnjih boſtanih. Piſſçi pako, i Konjanici oſtaliſu prid vratih; à drugi dobar komad csetah, kakono po iſti nacſin ſtoo Dugokapatih ſtaloje ſverhu moſta od potoka. I buduchi ovako kraſno csette uredio, poſſoje k' vratma, *Cotbus* nazvana, da iſta osvoi. Onda Upravitelj Varoſſa,

ima-

imajuch sſtogod manje od ſseſt ſtotinah ljudih, jeſt bio zapovidio, da na Kraljicſine vatru proſpu. Al Macxari pod vladom *Comaront* Tiſuchnika, i Kneza *Orzy*, mlogo ſverhu iſtih junaſtvo ukàzaſſe, kadno, derxechi ſablju ù rukku, na nje naſernuſſe; A malo poterpe Slavonci pod vladom Kneza *Ried* baſs ſa ſvim ſaplaſſe Nepriatelja, nieke ubivſſi, à oſtale uffativſſi; tako, da nijedan izmaknuti nije mogao. Pridobiſſe tude Kraljicſini ſseſt zaſtavah. Trie, illi csettiri ſtotine Brandiburah, koi vrata *Cothus* csuvaſſe, videchi sſtose dogodi, brez duſſe izcſasnuſſe; al doſtigavſſii Konjanici, mloge od iſtih potukoſſe, à oſtale ù robſtvo odvedoſſe.

Potli ovog Junasſtva nekti Pervovlaſtnik Auſtriacski dalje u Varoſs onni od *Berlina* sſiroki, i mlogopucsni upuſschat-

 se.

se. Sſta zarad posloje Kneza *Valterskircha* s' jednim Glaſonoſſom k' Stareſſinamah od *Berlina*, navisſtujuch, da, buduchi pod ſabljom ſvojom, ſpomenuſe dobrote njegove, kojom xeljaſſe ſacſuvati zdravje Gragjanah, i uzoritoſt Grada, i dabiss pokorili, davſſi petſtotinah i pedeſet hiljadah forintih. Drugih takogjer ſtoo hiljadah za razdiliti po obicsaju voinikom. Tada Kraljica Brandiburska, grozne ronechi ſuze, uzaſslaje na Kocſie, i ù hitnji oddililase pokrai *Spondava*, kakoje i glavni Upravitelj Varoſſa ucſinio, porucsujuch *Haddicku*, dabi s' Varoſſom onno miloſergje immo, kojebimu ſvieſt iſta donila, i pravda odſudila. Malo potlietoga odregjeni Stareſſine od Varoſſa, doſslisu k' *Haddicku*, i prikazali, damuſe vas koliki Varoſs podlaxe, i miloſt proſi; i da je pripravan onne poloxiti novce, koje iſti zaktivaſſe. Zaradtoga za oſam ſatih Va-

roſs

rofs skupi ftoo ofamdeset i pet hiljadah fskudah, i prikaza *Haddicku*. I premako nemogadiau *Berlinci* datti fve onne novce, koje nametnuo biafse na nje *Haddick*; niaftanemanje, buduchi ifti iz dviu knjigah razumio, da Vlaftelin *Mauricio* fa fvoim csettama, à Karlj ifti fa fvojom voiskom k' *Berlinu* dolazafse, zaradtoga nekti produljivati fvoi ù *Berlinu* oftanak: vechfe iftu noch iz njeg oddieli. I ucfinivfsi tridefet miljah puta doide ù *Storkow*, à na 19. ù *Bejekow*.

U ifto vrieme dolazau csette Auftriacske pod vladom Pervovlaftnika *Nadasdie* Gradu *Schweidnitzu*, koga i obkolifse na 27. mieseca *Liftopada*, od kojega dana nigda nepriftafse ognjevito ù ifti Grad zernje bacati. Jedanaefti pako dan ftudenoga razbilisu vrata, zvana *Bogendorff*. I kadasu vidili *Schweidnicfani*, dase brane chi obranit nemogu, pridalisu febe, i

Grad ſvoi *Nadasdii.* Potli unilázenja Kraljicſinih csetah ù *Ssbweidnitz*, govoriſe, dasu zatekli ſtvarih mloxtvo, kako slied.

Gotovih novacah forintih -	355576.
Toppovah od tucsa - -	134.
Toppovah od gvozdja - -	30.
Avantoppovah od tucsa - -	14.
Avantoppovah za zernje vatreno	145.
Zernja za velike toppove -	158183.
Baruta maxih - -	4500.
Zernja ognjevitoga, ſvako od dvadeſet i trie okke - .	1300.
Fiſſekah za dugacskepuſſke, viſſe od	600000.
Fiſſekah za krache puſske, al sſirje, to jeſt Garabine -	400000.

Kakonoti jedno mloxtvo zernjah od olova, i od gvozdja: i drugog mlogog halata za izkopati jamme oko gradovah, i namieſtiti oruxje za vatru. Mloge takogjer druge ſtvari, koje nuz konja igju. U

Ma-

Magazinih pako, illiti mieſtih, gdise za voisku rana, i ſtvari za xivot potribite uzderxaju, govoriſe, dasu naſsli 30600 mirovah raxi: jecsma, 3490: zobbi, 13102. graha, 80680. braſſna, 358. Sſto krua vojacskoga dvaputpecſenoga, sſto ſiena 400000. obrokah. Iz megju drughje Kraljicſinih Naredbenikah, i proſtih voinikah, koi pod *Schweidnicom* sſto poginuſſe, sſto biſſe ranjeni, nalazim takogjer, daje *David Vuletich* Kraine Gradiſske Podſtotnik Vechi (x) bio ranjen, i malo potlie toga priminuo.

Xelechi na ſverhu ove godine dochi, csuimo, kako *Preslavu* Kraljicſini slavno dobiſſe, i malo potlietoga po nesrechi opet izgubiſſe. Buduchi dakle *Karla* Erceg od Lorene odredio ù Sileſii na Brandibure uzkocſiti, zaradtoga na 21. Studenoga za-

(x) *Ober-Lieutenant*, Illiricski Pridſtotnik Vechi; à *Unter-Lieutenant* Podſtotnik Manji zoveſe.

povidi, dase metne sedamnaest mostovah sverhu potoka, zvana *Lob*, i da svakolika voiska prigje. Tose izversivsi, drugi dan ù dva sata po podne boise otvori. Stranu desnu ù voiski Kraljicsinoi upravljasse isti Erzeg, à lievu *Daun*. I premdase veoma krasno iz pocsetka Brandiburi branisse; nisstanemanje, smalaksavssi oko sverhe, meidan Kraljicsinim ostavisse, i pobigosse tia do zieda Varossa *Preslave*. Naodim, daje Kraljicsinim ù ovom boju 5705. liudih na manjak izasslo, to jest: 666. poginutih: 4602. ranjenih: izgubljenih pako 437. à konjah 400. Govorise pako dasu Brandiburi izgubili 9000. ljudih; à toppovah 48.

Vidivssi *Karla* Erceg, da jurve Nepriatelj do duvarovah *Preslave* biesse dotiran, kakono drugi *Leonida Lacedemonio*, kadno *Xerxes* s' neizbrojenim voinikah mlostvom ù Gercsku dolazasse, voinike

svo-

ſvoje Voinik neſtraſsljiv jeſt objacſivo, i koliko na uzetje Grada *Preslave*, toliko na boi doſſaſti oruxo, govorechi: *Sic prandete commilitiones tanquam apud inferos cœnaturi.* Tako danas objeduite ſa ſamnom voinici, kodachete na drugom ſvietu vecſerati. *Mors erat denunciata trecentis illis Lacædemonis: nec victoriam ſperabant: ille locus iis ſepulchrum futurus erat. Perinde tamen, ac victoria eſſet promiſſa, ductori intrepide paruerunt.* (y) I premda pod macsem Nepriatelja biau, premda pod toppovih Grada *Preslave* naogjause Kraljicſini, nisſtanemanje, kakoſu glas csuli pridobicha, Voivodu ſvoga udiljſu poſluſſali. I zatto na zapovid *Karle* dan 23. recſenoga mieſeca ù jutru bi poslan *Walter* Tiſuçhnik k-Pervovladaocu od Grada imenom *Katt*, s' opomenom, daſe pri-

(y) Aul. Gell. Noct. Attic. L. 3. c. 7. Valer. L. 3. c. 2. Senec. Ep. 82. de Benef. c. 11.

dade. Almu on odgovori, da buduchi Vlaſtelin *Bevern* Upravitelj od voiske Poglaviti s'druge ſtrane *Odere* potoka, njemubise doſtojali zaktivanje ſvoje prikazati. Cſuvſſi ovo Kraljicſini, odrediſſe vatru proſuti na Varoſs, pripravljajuch k'tome ſtvari potribite tia do 24. dneva. Nalazaſſese ù to vrieme recseni Vlaſtelin *Bevern* ù *Protoſcbu* s' voiskom Brandiburkom; i, za, izviditi, kako ſtajaſſe voiska Kraljicſina, uzjaſſi konja, i pocse iſtoi pribliexivatse. Al Slavonci kraſne delie, pod upravljanjem ſvoga *Becka*, iznenada obkoliſſega, i uſſativſſi ù robſtvo odvedoſſe.

Ovdimi ſada oproſti mudri *Propercio*, kad za ukazati ſiromaſtvo, i priproſtitoſt ſerca, Illiricsane na ſriedu mecheſs, pitajuchi:

An tibi ſum gelida vilior Illyria? (z)

Sſto

(z) L. 1. El. 8.

Sſto veliſs daja Illiricska zemlja ſtudenia, i ſmersnutia od mlogieh drugih zemaljah, dobro govoriſs; i jeſt uzrok, jerbo k' Polunochi od mlogieh drugih viſſe priſtuplja. Al akose sluxiſs *figurâ Synecdoches*, tere za Illiricsku zemlju Illiricſane uzimaſs, dobro nebjeſidiſs; jerbo ſam vidiſs, da onni ſtudena, i ſmersnuta ſerca nieſu, vech mlogo kripka, i vrucha protiva Nepriatelju ſvome. I akosu cerna oblicsja ljudi, ſtraſſni, niti biloputi, kakono i *Plauto* izpiſuje: *Hic quidem ſfungino genere eſt: capite ſe totum ſtegit: Illurica facies videtur hominis.* (aa) Imma razlog, takvibo i jesu, al opet ne ſvi. I to jeſt jedno zlamenje, da, kolligodsu zdvora Nepriatelju ſtraſſni, tolikosu ù nutra velikoſercsni. Takvi bose iziskuje voinik, koi neſamo jakoſtju ſavladati; neggo i oblicsjem Nepriatelja uplaſſiti moxe, kakomi ſvidocſi

---

(aa) Trin. 4. 2. 10.

Ciceron glasoviti onni starih Rimljanah Pripovidaoc: *Horridus miles amatur.* (bb) Strasslanse voinik' sstuje, i ljubi. Al dajj, dase na nassa povratimo.

Potli uhitenja *Beverna* Vlastelina, i potli uregjenja sviu stvarih, posla drugi put jednoga Naredbenika u Grad Pervovladaoc *Nadasdia*, i porucsi, dase pridadu. I malo poterpe posloje Upravitelj od Grada jednoga od svoih Naredbenikah k' *Nadasdii*, damu Grad pridade, i da s' istim utverdi njeke cslanke, sstoseje i dogodilo. Unissavssi dakle Kraljicsini u Grad nasslisu 43. toppa od tucsa: 37. od gvozdja: 6. avantopovah od tucsa, à 8. od gvozdja: 161300. zernjah: oko 200000. maxih baruta: oko 2000000.0 fissekah: 1264. mirovah xita: 54565. raxi: 5733. jecsma; zobbi, 29000. à brassna, 16512. maxih. Od Illiricsanah iz megju ostalih po-

(bb) Pro L. Muræna.

poginuoje pod *Preslavom Ivan Djakovich* Gradiſske ù Slavonii Kraine Stotnik.

Al nevigjene gledai neſreche. Iſtom sſtosu bili mieſto ugriali Kraljicſini ù *Preslavi*, i pridatju Nepriatelju opetsu morali. Sſtiem, daje pridavanje Grada Brandiburom naiviſſe uzrokovalo pomanjkanje vode Kraljicſinimah, koju imadoſſe od *Oblaw* potoka, i koga Brandiburi, da kros Grad netecse, biau odvratili: zatto uſilovani pridalisuse Brandiburom. Pridavanje jeſtse dogodilo na 20. Proſinca, s' privoljenjem, i podpiſom Kraljicſina Upravitelja od iſtoga Grada, imenom *Sprecker*: à izilazenje Kraljicſine voiske iz njega bioje drugi dan, to jeſt na 21. koje mnosſtvo ù ſvemu biſſe 17635. voinikah, i 13. Pervovladaocah, i koi, kakono i drugi Naredbenici biau odvedeni ù *Berlin* ù ſuxanjſtvo: voinici proſti ù *Francofurt* kod *Odere*: à Velikoſercsni Pervovlaſtnik *Beck*,

koi nehottiasse podpisat Grada pridavanju, bi odveden sa svoib Slavoncih ù *Custrin.* Ove takogjer godine poginuoje *Kostress* Brodske Kraine stotnik: *Ivan Milassinovich* od ranne; à *Niko Lukacsich* od bolesti naravne umro, jedan i drugi recsene Kraine. Od Gradisske pako, *Luka Gergich* Podstotnik Vechi ranjen, i malo potlie umro.

PISMA.

M*Aquir* igje Brandiburi bixte,
Spolja toga sve sstatore dixte:
U *Gabelu* hitri potecite,
Dache dobro biti nerecite.

Da jur bixe, *Maquir* kad vidisse,
Tad toppove svoje napunisse,
Upaljivat tad pocse *Gabelu*,
Russit ù njoi zjedinu debelu.

To

To *Puttkamer* videchi pridade
Sebe, i ſvoi Grad *Maquiru* dade:
Joſs ronechi ſuze uzdiſaſſe,
Kad ſeb ſuxnja njemu pridavaſſe.

Dva trie danka potli neproidoſſe,
I pod *Zittau* ſvie opet doidoſſe:
Upaliſſe naipervo ambare,
Uplaſſiſſe zlatare, gombare.

A i druge sſirom zanacſie,
Nit mogadja biti inacſie;
Buduch ſvie dă ù vatri biſſe,
Kadjim kuche oganj upaliſſe.

Tolka vatra jeſtse tad ſvietila,
Daje iſtu vodu razsvietlila
Tako bila, das' mogo broiti,
Sve ribice ù njoi pribroiti.

Tolikajoi jeſt bila xeſtina,
Joſs' daj' bila kod ljudih visſtina,
Das' na ſedam ſatih grah kuvati
Lasno mogli, joſs i prikuvati.

Tu

Tu joſs dimſe do neba uzdizo,
I Brandibur jeſt toppove dizo,
Kad igjaſſe na *Jabnus* Viteza
Kod *Landsbuta*, nitse ſsto otteza.

Osam hiljaad Brandiburah biſſe,
Josſter ſseſtnaeſt toppovah odviſſé:
A ſermia Kraljicſinih mala,
Bia tude ù *Landsbutu* ſtala.

Mala, velim, al mlogo kripoſtna,
Dogagjaju doſſaſtom koriſtna:
Hochu rechi csettiri Stótnika,
Osam ſerdaac csettiri Kraiſsnika.

To *Prekóbich* bia, i *Vilkovich*,
Joſs *Takupich*, à i *Kœſevich*;
Mibaljovich takogjer Tiſuchnik,
Sercſan vazda, i neſtraſsljiv voinik.

Jabnuſſuſu onni, à on njima
Govorio, dase tuku ſsnjima:
Das' ukaxu, da nisu ſtraiſsljivi,
Varadinci da nisu plaiſsljivi.

Tu-

Tukoſſèse tude, i dobiſſe,
Brandibure slavni pridobiſſe
Varadinci okretne delie:
Landsbutani kadno ſseptelie.

Braſſe Pobre, reko, i obraſſe;
Aljih Pruſu tad neprodavaſſe:
Jerjim kese barut upaliſſe,
Varadinci jerji uplaſſiſſe.

Nemoguti ſve ovd' pripivati,
Sve ù Piſmi onno odkrivati,
U Poglavju sſtonoſam odkrio,
Cielo rekko, nisſta neſakrio.

Na *Holtzberag* dedſe merva popni,
Nesjed vazdan, s' tog cheſenka hopni:
Vidcheſs kako dolse koturaju,
Brandiburi ſeb bixech turaju.

Kako bixe iz Grada *Lignica*
Mlado, ſtaro, mattere, i dica:
Kraljicſini ù njeg unilaze,
Puna kruſsca, i vinca nalaze.

Al-

Alſam pjevat Pobre odredio,
Kakon *Haddick* bia uredio
Trie hiljade na Berlin voinikah,
Sſtol' Piſſaçah, aſtoli Konjanikah.

Kog' iz Grada videch *Berlincſani*,
To, rekoſſe, biche *Haddicſani*,
Uliſt. ù Grad, palit, i poruſſit,
Nas pobiti, ſve do żemlje ſruſſit.

Trie hiljade nji, velim, biaſſe;
Sseſtnaeſt hiljaad onni pak ſcinjaſſe;
Takbo ſcini csovik, kads' uplaſſi,
Kog' tad jedan zemlje mravak plaſſi.

Berlincſani sſtoſtes' uplaſſili?
Kraljicſini vas ſu poplaſſili:
Nije njih tolko, koll' misliite,
Sſto misljiite, ludde nemislite.

Al kakose nebi uplaſſili,
Kako nebse Probre priſtraſſili,
Kadjim nebi niodkud pomochi,
Za trie danah, i za trie nochi. To-

Tolikbosu Kraljicſini bili
Pod *Berlinom*, i ond' vince pili;
Baſſilise, oruxje ſmetnuli,
Brandiburſku ù csuddo metnuli.

Al jedan put top kad izmetnuſſe,
I ſincxiri s' moſtom dol padnuſſe;
Tada Pruſi rommi, i kreſubi
Bix, rekoſſe, jernas Pandur ubi.

Bix zaiſto, jerse nezna ſsalit;
Vech kad pocsme ſichi; pucat, palit,
Nezna Pandur ſverhe, nitche ſtati,
Dok neuzme mejdan nech' priſtati.

Sſtose radi videchi Kraljica,
Brandiburske Cſasna Goſpoica,
Haid' brajene, veli, da biximo,
Dokje vrieme, i dokle xivimo.

Jerse radi ſviem nam' oko ſmerti,
Ak' oſtaſmo valjanam umerti;
Sſtol, gledajuch Pandure, od ſtraha,
Sſtol od puſſak, i toppovah praha.

 Ma-

Malo poterp Varoſs novce ſabra,
Stareſſine njeke za to obra;
Terji po njim *Haddicku* izrucſi,
I oſtalo dach' poslat porucſi.

Al tu *Haddick* nekti viſs' csekati,
Vech ú bubnje pocſemi zvekati,
Natrag ichi: jer *Frido* igjaſſe,
Kog njegova voiska ſva aligjaſſe.

Da obraſſi *Berlin*; al bi kaſno,
Jere *Haddick* vladaſſese cſaſno,
I ſsto miſslja *Frido*, to on znaſſe,
Koga vas ſviet junasſtvō poznaſſe.

PO-

POGLAVJE V.

Unilazenje Moskovah ù Kônigsbergu. Prikazanje Krixa Velikoga Reda Marie Terezie Karli Ercegu, i Daunu. Unilazak Brandiburah ú Bambergu. Hannoveranacah pridobitje ſverhu Francuzah. Obkolenje Olmitza, i oslobogjenje iſtoga.

KAdno razumiſſe Stareſſine od *Königsberge*, to jeſt oko ſverhe Sicsnja mieſeca, godine 1758. da csetre Moskovske dolazau k' Varoſſu, odrediſſe dvoicu iz megju ſebe, i poslaſſe napried k' Pervovladaocu Moskovskomu, imenom *Fermeru*, daga pozdrave, i damu ſebe, i ſvoi Varoſs pridadu. Megjuto csetta Titichnika *Jacowioff*, ù ſvemu oſamſtotinah Dugokapatih, i deſet toppovah, pribliexavaſſeſe k' *Lawchu*, i tudesè zaderxa tia do nedilje, to jeſt do 22. recſenoga mieſeca. I tada dobar jedan komad Konjanikah, à csetti-

ri hlljade i dvadeset Piſſacah, i dvie hilja-
de *Coſakab*, imajuch takogjer ſobom mlo-
ge toppove, ottidoſſe prid Varoſs. U de-
ſet ſahatih ù jutro recſenih oſamſtotinah Du-
gokapatih unigjoſſe ù Varoſs, osvoiſſe vra-
ta, ſtraxe, i Gradich; i potlie podne u-
niſsoje iſti Pervovladaoc ſa Naredbenicih
Vechih, i ù vrieme unilazenja ù zvonaſuim
cſinili Varoſſani zvoniti, ſvierati ù ſvierale, i
puuk vas koliki veselje mlogo jeſt ukazivo
doſſaſtju tolike Goſpode. I takije ſebi oda-
bro pribivanje ù Gradichu, kudaſu doſsle
udilj Stareſſine, Redovnici, i oſtali Ple-
meniti poklonitimuse. Drugi dan uni-
ſslisu oſtali Piſſci, i Konjanici: à na 24.
skupivſſise Poglavati od Varoſſa, zakleli-
luse Njiovom Velicſanſtvu Moskovskoi
Carici, dache ù ſvemu voiski njezinoi
zadovoljiti raditi. Zaradtoga ſvekolike
ſtvari ù miiru oſtaſſe, kako i pervo; à
Pervovladaoc *Fermer* takvogse ukazivaſ-
ſe *Königsbergcem*, daga viſſe ſvaki dan i
viſſe poſtovaſſe, i ljubiſſe. Od-

Odredi megjuto Prislavni Cesar, kakonoti Veliki Messtar Reda Vojacskoga Marie Terezie, iz svoih vlastitih rukku prikazati Reda ovoga Krix Veliki, dviema pervima, to jest Njiovoi Visini Kraljevskoi Ercegu *Karli* od *Lorene*, koi zarad hergjava zdravja usilovan biasse ostaviti upravljanje Voiske Kraljicsine; i Knezu *Daunu*, koi moradiasse na njegovo miesto stati, i koima tu istu stvar Knez *Kaunitz Rittberg* Veliki Pisar Dvorski po Listku naviesti, i dabise za 7. dan Oxuika misseca pripravili, opomenu. U isto vrieme datje na znanje bio svoi po *Becsu* Gospodi dan, i sahat, koi biasse pol dvanaestog ù jutro, kadnose imadisse skupiti ù Polacsi Cesarskoi, i dogoditise ù csas toga velikoga Proslavljenja. Mlogobi bilo, davam svu Gospodu po Imenu njiove Duxnosti i Naredbe, kakono i ostali obicsaj, kog obsluxuju ú vrieme tolike Svetkovine, izpissem. Xelim nisstanemanje

 Obslu-

Obsluxivanja poglavitia ukazatvam. Dan dakle recſeni, Oxuika 7. ſva ù red Goſpoda metnuta (megju koima i Prislavni Ceſar biaſſe) poſslasu tia do druge Velike Cesarske ſobbe, i uniſavſſi udiljje bio uzdixen na Priſtolje, koje biaſſe ſverhu triu skalinah, Priuzviſſeni Ceſar, à oſtali na ſvojasu sjednuli mieſta. Obdeſnu Njiova Velicſanſtva Ceſarskoga ſtajaſſe Veliki Voivoda s' jednim viſokim macſem na pervom skalinu, na drugom Veliki Mesſtar od ſobbe, à na trechem skalinu Stotnik od Striljacah. Na lievoi pako ſtrani na pervom skalinu ſtajaſſe Veliki Ceſarski Sobnik, à na drugom Stotnik Inoſſah Viſokih Ceſárovih. Prama Priſtolju Ceſarskomu biaſſe uzdignuto poviſoko drugo Priſtolje, dabi odanle Kraljica Ceſarica ſa ſvojom Kraljevskom Obiteom recſeno Proslavljenje mogla viditi.

Tada dozvaſſe *Karlu* Ercega, i *Dauna*, koi ſtajau ù Velikoi ſobbi Velikog Ercega *Joſipa.* I jurve doſſavſſi *Karla* Erceg tia do Priſtolja Ceſarova, padnuoje na kolina, doklegod nesverſſi jedan malen razgovor Veliki Reda Piſar. Ne verlo daleko ſtajaſſe jedna tarpeza kadiffom ſvielenom obkrojena, ſverhu koje bijau poſtavita cſettiri duſſeka, po iſti nacſin ſvielenom kadiffom obkrojena, i zlatom izpunjena, na koima ſtajau zlamenja od Reda, i Piiſma. Bliezu ove tarpeze ſtajaliau Goſp. *Collenbach* Vichnik Dvorski, i Aznadar iſtoga Reda, i Goſp. *Beck* po iſti nacſin Vichnik Njiovih Velicsanſtvih Ceſarskih, i Piſaoc Reda recſenoga. Tada priſtupio jeſt Veliki Reda Piſar k-Ceſaru, i kleknuo prid njim, da priemi njegove zapovidi. Malo poterpe jeſtse digo; i povrativſſiſe na ſvoje mieſto, ucſinio jeſt jedan razgovor, ukazujuch ù kratko pocſetak Reda, ſverhu zarad kojeje, i junacska

dilla dviu recsenih, Red primajuchih. Potlie razgovora pristupio jest Erçeg *Karla* tia do naivissega skallina od Pristolja, i onde klaknuoje sverhu jednoga Dusseka od Kadiffe, zlatom izpunjena, i primioje od Cesara zlamenjah od Reda. U koje vrieme rekoje Prislavni Cesar ove riecsi: *Vassa Ljubav priema iz nassih rukku zlamenjah od Reda Vojacskoga Marie Terezie, i jesu svidocsanstva od vassih junacskih dillih. Viste jedan Dio od Reda, koije posvechen jakosti, i mudrosti. Sluxitese dakle snjime na vechu slavu Boxju, na sluxbu nasse kuche, i na obranjivanje nasse zemlje.* Ssto izgovorivssi, zagerlioje *Ercega* od *Lorene*, koi digavssise, jerbo svega pervo toga vriemena klecsa, povratiose jest na staro svoje miesto. Na isti nacsin poslietoga proslavljen bi i Voivoda Knez *Daun.*

Izissavssi dakle csette Kraljicsine iz svoih zimnih pribivalistah, Voiska Bran-

di-

dlburska, upravljana od istog Kralja, i skupljena ù okolissu od *Neüssa*, hitilase ulisti ù *Moraviu* priko *Silezie* Austriacske; zaradtoga i *Daun* Voivoda na putse jest metnuo, à voiska od Cesarstva na 16. Svibnja jestse oddililа sa svojeg Polja blizu *Bareith*, i k'*Egri* ottissla. Megjuto Brandiburi pervih danah miesec a Lipnja obkolisse *Olmitz*, i tia do 5. ovoga uzdignusse jedno berdassce, ne veoma daleko od Varossa, da s'njega lassnje Grad recseni upaljivat mogu. Csetverti dan ovoga miesec a, ú pocsetku istog obkoljenja, dopervssi iz Brandiburskog Polja jedno zerno ognjevito tia do *Josipa Jankovicha*, csetah Pervovladaoca *Siebenschein*, Podstotnika Vechega, i sercsanoga svoih ljudih bedena, istogje prisieklo, i cvitak priterglo ù godinah, i ù junastvu. Poginuo jest junak dvadesete i treche godine svoje dobi, gdi pervo toga svoi xitak vas koliki, sto dobrom i koristnom znanju, sto me-

ſtrii vojacskoi jeſt bio posvetio. I doiſti-
ne bilobi od potribe i mlogima odrediti,
jedan put jurve pocſetse ucſiti:

Ab Athenienſibus docere, & legere.
A Spartanis ab unguiculis virtuti aſ-
ſueſcere.
A Romanis dura perferre, & fortia
facere.

Al pria, nego Erceg *Due Ponti* Pervovla-
daoc Nadpisni voiske od Ceſarſtva ottide
ſa ſvojeg Polja blizu *Bareith*, odredi, da
na iſtom pet hiljadah ljudih oſtane za
ſtraxu ſtvarih topcſinskih, ſverhu koih
naſernuvſſi oſam, illi devet hiljadah Bran-
diburah pod vladom *Drieſen* Tiſuchnika
Namiſtnoga, ſciniſſe cſette Ceſarske odſtu-
piti ù Varoſs *Bambergu*. Lexi Varoſs
ovi na kraju *Mena* potoka ú sriedi *Fran-
conie* liep mlogo, i velik; al zidom nijè
opaſan: jer buduchi Varoſſani godine 1435.
iſti-

istirali svoga iz njeg Biskupa, i Vlastelina, biloimje za pokoru toga dogagjaja odsugjeno, da zid vas koliki srusse oko Varossa. I premakose branisse Cesarovi; nisstane: manje upalivssi Pridgradske Varosse Brandiburi, i dabi svie ù vatri *Bambergçsani* nepoginuli, pridalisuga istim poslidnji dan Svibnja.

Hannoveranci pako ù isto vrieme prisslisu priko *Rena* potoka; à Knez *Clermont* pohitioje za njima, i na 17. Lipnja, ostavivssi *Neiss*, xuriosеje, dase snjimih sastane, i da boi otvori. Na 20. istog mieseca csette, koje bijau ù *Crefeldu*, sastavissese s' voiskom Francuzkom, kojase nalazasse ù *Landwertu.* Dvadeseti i trechi dan Vlastelin *Ferdinando Brunswich* ukazaoseje za njiovim krilom lievim ù trie reda razdiljen od strane *Anrod*, komuse onni put i nenadasse Francuzi. I buduchi da na sverhi bijau pervog reda voiske

Fran-

Francuzke dvie csette *Svicerah*, zvane *Brancos*, i *Locbman*, moralesu sverhu ostalih vatru kusati, i barut njussiti, Dakle oko po dneva ocsitovalisu Francuzi (al za svoje zlo) svoju odluku, to jest dachese s' *Hannoverancih* bitti. Na jedan sahat potlie, il reci malo visse, ukazalaseje jedna xieva vatra s' jedne, i z' druge strane. Francuzi junacskise derxasse za jedan cio sahat; al nestavssiim praha, i olova, buduchi da mloge takogjer izgubisse voinike, morasse prama velikoi voiski nazade stupiti. *Hannoveranci* pako dicsno postupljivasse. Knez *Gisors* Francuz s' jednim dobrim krilom Oklopnikah oslobodio biasse Pissce Francuzke; à i csetta Kraljevska Konjanicska, zvana *Rossiglione*, veoma slavno protiva nepriatelju staja, doklegod oko sseft satih ù vecser, potlie kakose boi otvorio biasse, Francuzi neuzbignusse, da usilovani bijau noch istu odilitse ù *Vischelen* blizu *Neissa*. Zaradtoga polje *Hanno-*

ve-

weranci osvoiſſe, i ſverhu Francuzah pridobitje slaviſſe. Iſti Francuzi brez himbenoſti potverdiſſe, daimje poſo veoma hergjavo izaſſao, premako s' jedne i zdruge ſtrane mlogaſe kerv proli. Junacskiſe nisſtanemanje megju Francuzih derxaſſe csette od *Marine* i *Turene*, csette *Corona*, *Brancas*, *Marche*, i *Locbman*. A Knez *S. Germana*, koi upravljaſſe na onoi ſtrani, gdi boi bia, ù polse vatre uvik nalazaſſe, kakonoti i *Laval*, *Leyde*, *Leyde*, i *Rocbamanbeau*. Mlogi Naredbenici oſtaſſe rarjeni, oſobito Knez *Giſors* ranjen bi na perſih, od koje ranne trechi dan potlie jeſt priminuo. Bia mlagjan, ù ſvemu 26. godinah, ſincſich jedini Voivode *Belliſle*, i polazioje s' ovoga ſvieta, ne oſtavljajuch nijednog csedda ſa ſvojom Zarucsnicom, koja biaſſe kcherca Ercega *Niverneſa*.

Nisstanemanje sliegjasse obkoljenje Grada *Olmitza*, koga veoma dicsno Kraljicsini odbiasse ù isto vrieme, kadno *Daun* Voivoda odredi pochi sa svojom voiskom, prichi priko *Morave*, i stati na berdafsce od *Krigave*, sahat jedan daleko od Grada obkolitoga. Zaradtoga dan 30. Lipnja zapovidi niekoliko csettamah, dase ukaxu Brandiburu kod *Prosnitza*, da sverhu njega vatru prospu, i opet na svoje miesto dase povrate. Sve bi ucsinjeno, kakogod xeljasse Voivoda, koi hottia na znanje dati Kralju Brandiburskomu, dase pripravljasse sverhu njega na njegovu Polju ustati. Tada privede svoju voisku na miesto odlucseno, tako potaino; dase osietiti takvome hitromu putovanju nitko nie mogao. Elle za svaku potribu, i prigodu ostavioje bio megju *Klenovitz*, i *Predlitz* Pervovladaoca *Vebla*, i sSnjime 5616. Konjanikah: 1872. Katanah, takogjer csette od *Toscane*, i mloge sto Slavonce, sto

Her-

Hervate. Primiſſe na iſti nacſin zapovid Pervovladaoc *Siskovich*, i Pervovladaoc *Laudon*, dabi radili na put ſtati niekima Brandiburskim csettama, koje dolazaù iz *Silezie* ù voisku oſtalu Kraljevu. I ù iſtinu za rukom izigje poso *Siskovichu*, buduchi veoma bio pomeo, i slavno raſtiro Brandibure, ù ſvemu jedanaeſt hiljadah pod vladom Voivode *Karle* od *Brandemberga*. Bijau takogjer ſsnjime 4000. kollah ſtvarih, za boi potribitih, i mlogi novci, i recſeni Pervovladaoc *Siskovich* cſinioje 2000. ù zrak uzviſiti, prioteo ſseſt toppovah, ú robſtvo metnuo 600. Dugokapatih, 800. voinikah proſtih, i 23. Naredbenikah, mloge ubio, à oſtale ù nered ſtavio, i raztiro; naiposlie pridobio 1200. konjah. Takogjer i Pervovladalac *Laudon* od ſvoje ſtrane mlogoſeje kraſno podnio, buduchi daje uffatio Pervovladaoca Brandiburskoga *Putkammera* jurve ranjena, i ú ſuxanjſtvo odveo; po iſti nacſin 46.

Na-

Naredbenika, i ſedam toppova pridobio, tako, da ſillu ſavladaſſe Kraljicſini, à Brandiburi razbjeni oſtaſſe.

Pod vladom ovoga Pervovladaoca u priotimanju Grada *Olmitza* ſvoje junacsko ſerce oſobitoje ukazao Barun *Ljubibratich* Kraine Gradiſske Tiſuchnik, kadnoje cielu jednu csetu Brandiburah, ne verlo daleko od mieſta, zvana *Konitz*, razbio. Tadaje po iſti nacſin i *Miloradovich* iſte Kraine Stotnik ſedam ranah neſtraſsljiv primio. I opet malo potlietoga recſeni Tiſuchnik pod *Königsgratzom* obnoch jeſt bio udario s'ujedinjenom kripoſtju ſvoih Naredbenikah, megju koima i *Martin Spoljarovich* Stotnik naogjaſſeſe, na Brandibure, koje udilj raſuſſe, i 4. toppa zadobiſſe. I premako ſsnjimi Pervovladalac *Vehja*, takogjer biaſſe; niſtanemanje ſvaje visſtina, i naregjenje *Ljubibraticha* bilo: komu zaraditoga, kakono i oſtalim toga

ju-

junasſtva Naredbenikom, *Daun* Voivoda oſobito jeſt zafalio, i proslavioih.

Izgubljenje ovo Brandiburah, i doſsaſtje neciekano Voiske Kraljicſine ù *Krigau*, uzrokova, da Brandiburi, koiſe nalazau ù *Tignitzu*, odmaſe oddiliſe; joſs odviſſe Kralj iſti Brandiburski, cſuvſſi ti glas, odredi raſpaſati obkoljenje *Olmitza*, i odmicati. Pokvari dakle zgrade za boi pripravljene, upali koſſare, i na putse metnu prama *Littavi*, za koim gamizaſſe 15000, ljudih, koje *Daun* Voivoda posla ù pottiçu. I kako pobjegli bijau Brandiburi, izaſſoje Pervovladaoc iz Grada, ſà 6000. ljudih, i po kvarioje ſve zaſide, koje ucſinili bijau Brandiburi za prioti- manje Grada. Slavno ovo Kraljicſinih junasſtvo bi udilj *Becſu* naviſsteno, i toliko, csuvſſi glas ti ſrichni, veſelja imade, koliko malo pria, kadno Francuzi protiva *Hannoverancom* uſtajuch, raſuti bijau,

xalosti priemi. I zaisto Dvor Kraljevski potverdi, da poso *Dauna* Voivode nitje mogao biti razumnii, niti srichnii, buduchi daje Nepriatelj toliko liepo, i krasno, à naivisse na Polju *Prosnitz*, svoje toppove bio razredio, voisku uredio, da rekavssi biloje nemoguche od Grada ottiratga. I sa svim tizim bilisu nieki, koi ne dobro Voivode ovoga glasovitoga, vech svojesu xelili, govorechi, da ssto verlo kasno, ssto ne toliko mudro, s' manjom kakono voiskom, protiva Brandiburskoi filli smijoje ustati. Ovisu doista, od koih zarizak jedan kod mudrog sstiem: *Adulationis principium est parva cupiditas, medium inanis laudatio, finis proprium commodum.* Al kako Dvor Becski slavno razumi Nepriatelja pridobljenje po visstini, i kasnochi *Dauna* Voivode, nazvaga *Fabia* nassih vriemenah.

PI-

PISMA.

SLava çſasnom, kad i to doxievi,
I doeſeka, da Moskov oxievi;
Jer glas bia, da kako zmia plazi,
Uviek gredi, nigda nedolazi.

Aliſamſe bolan privario,
Grah ù loncu brez ognja vario:
To jeſt rekko, sſtosu drugi rekli,
Aj drugi put nigda to nerekli.

Nut *Fermera* merçſuk promotrite,
Vaas prid njime ponizno proſtrite,
Königsbergci kakonſe proſterſse,
Kadno iſti prid Gradjim doperſse.

Iſtom liece kakomu vidiſſe,
Tak'uſtaſſe, viſſe neſidiſſe:
Haid, *Fermeru* daſe pridademo,
Da' nas, velle, i Grad naſs dademo.

Vidiſs hitar, kakoje, i berkat,
Tkoche ſmiti za njim od nas terkat?
Dai recimo, *Fermeru* ejvala,
Cſasni Berceſe deſnicati cvala.

Ki neſtraſsljiv ſtraſſiſs Brandibure*,
Sve ù cſuddo mecheſsmi Pandure,
Budnam krotak, bichemoti milli.
U ſviem naſſim prid tvoim liecem dilli.

Malo poterp Ceſar odrediſſe,
Odredivſſi ſvaka urediſſe,
Kakonoche *Karlu* proslaviti,
Glas njegove slave oſtaviti.

Karla biſſe Vitez tia doſada,
I biobi joſs vechi odſada,
Damu ſricha nijese utergla,
Damu boleſt nie ſriche pritergla.

Elle opet za datmu posſtenje,
Slavvi njegvo Ceſar uzviſſenje,
Kadga ù Red upiſa vojacski,
Zarad dillah njegovi junacski.

Krixm'

Krixme objcſi Veliki ô perſi
Proslavljenja toga baſa na ſverſi,
I recſemu, *Karla* zdrav Vitexe,
Znaj dat' ovi Krix odſada vexe.

Daſi vieran, kos' i doſad bio
Naſſoi Kuchi, i ſvagda odbio
Neprijateljske od iſte zaſide,
Vierne naſſe posſtovo ſuſide.

I tkogod taj Krix na Tebi ſmotri,
Neka znade dobro, i promotri,
Daj' posvechen on tvojoj jakoſti,
I prikazan velikoi mudroſti.

To posſtenje i *Daun* mi zadobi,
Jerbo Pruſe viſse put pridobi:
I ti Pobre tverdu imai vieru,
Kad junasſtva metneſs punnu mieru,

Dacheſs ovi Krix ö teb viditi:
Nemoi dakle brez poslen ſiditi,
Vech uſtani paſs' gjordu nuz bedre,
Stup' ù voisku Tereze Privedre.

 Nut-

Nutder ſada motri *Hannovrance*,
Kako ſvoje objaſſuju vrance,
Priko *Rena* prilaze potoka,
Plaſſe aſtuku, aſarana, i toka.

Za njim *Clermont* u zao cſas poſſo,
A i *Brunſwich* bia jurve doſſo
U *Landwertu*, gdichese pobiti,
Gdiche Francuz mejdan izgubiti.

Hannoveranci aſtol vina, aſtol buze (cc)
Napivſſise uſtaſs' na Francuze,
Iſikoſſe mloge, i ſmaknuſſe,
Iſtom malo koi izmaknuſſe.

El

(cc) *Buza* jeſt oſobito od ſitne proje kvaſa, i vode ucſinjeno piche, i kod Illiricſanah ſamo u cieni; à kod drugih Narodah (oſim morebit Gerkah, i Turakah) baſs nepoznano. Takoje i drugo onno po Illirah visſtini naſſaſto piche. koje *Sserbet* nazivaju. Nut poſsluſſai, ſsto od iſtog *Ariſtoteles Metaph. Tom.* 3. *Commentariol. de*

Ad-

El Brandibur kakogoder ſtade
Pod Grad *Olmitz*, tia doſad oſtade,
Od pocſetka Lipnja tia do verha
Obkoljenja nebiaſſe ſverha.

Dan csetverti receſenog mieſeca.
Iz toppovah Grad verlo zaſieca,
I preſiecse *Joſu Jankovicha*,
Vukovarsku lozu, i Plemicha.

I 4 A

Admir. Auditio. Izpiſuje. *Ajunt in Illiriis, qui Taulantii nuncupantur, ex melle vinum fieri. Cum enim favos expreſſerint, aquam infundentes in lebete decoquunt, donec dimidium defecerit: deinceps in doliis effundentes, idque jucundiſſime jactitantes, dolia ſuper tabulas reponunt, atque ibi longo temporis ſpatio permanère, & vinoſum, ac præſertim ſuave, ſpirituoſumque evadere inquiunt, ut nequaquam à veteri vino differat.* Al ja ovdi po *Buzi* razumiem onnu picha verſtu, koje ù Alemanii, naiviſſe na onnih mieſtih, gdi neragja vino, od jecsma, i vodde kuvaju, i ſnjimeſe sluxe, i koje nie mlogo razlicsito od *Buze* Illiricske.

A moj *Joze*, kadno skupa bismo,
Knjig' ucſismo, muno vince pismo,
Nieſamlite liepo opominjo,
Sſtoje voiska viſſe put ſpominjo.

Nejd' na voisku druxe pobratime,
Izgubichels mlagjan tvoje ime:
Raxaliches tvû slatku majcſicu,
Tvoju neches viditi dicſicu.

Al ti nekti Jove posluſſati,
Vech' sſtoj', voiska hotti prokuſſati;
I uſanu cvitak ú mladoſti,
Posſtovane nevidi ſtaroſti.

Sa ſviem tizim, jerſi junak bío,
Za tvog Kralja i dan, i noch bdio,
Nieſi tvome ſercu odolio,
Dok vlaſtitu kervcu nis' prolio.

Kakoch' pako laſsnje ottirati,
Priko berdah Pruſa protirati

Daun

Daun Voivoda, mlogoje mislio,
Dok mislechi jednoje ſmislio.

Vebla dakle, i ti *Siskovichu*
Haidte, velli, blixe *Klenovichu*,
Pak na Pruſe ondi navalite,
Ssto moxete, viſſeih ſvalite,

Tu ſtajau csetre iz *Toſcane*,
Imadiſſe picha doſt' i rane:
Tu biaſſe Slavonac gizdavi,
Kojno verlo ljuto Pruſa davi.

Tuje *Laudon*, tuſu drugi bili,
Priepievali, sſtos' imali pili,
Svaki cſasak zapovid cſekali,
Vech jedan put nebil docsekali.

Docsekaſſe Pobre, i uſtaſſe,
I biſſese, dokle ne ſuſtaſſe
Brandiburi; pak kakon brez pare
Pobigoſſe priko jedne bare.

Siskovichse tu clasno vladasse,
A i *Laudon* mloge savladasse:
Elle pervu falu zadobisse
Daun, ssto isti Prusa pridobisse.

I prem ako *Daun* igjasse kasno,
Sa sviem tizim vladassese csasno,
I *Fabia* slavnog nazvassega,
Nazivajuch udilj slavissega.

POGLAVJE VI.

Boi kod Zorndorffa. Prolivenje kervi kod Hochkirchena. Obkoljenje Neissa, i od istoga odstupanje.

DOlazechi ù okolics Brandiburski Moskovi, obkolisse Grad onni glasoviti, komu ù svoi Alamanskoi ù jacsini neima prilicsna, imenom *Custrin*. I prem akoga ognjevitim zernjem upaljivasse, i na 17. Kolovoza na jurisa otteti hottisse; niasta-

ne-

nemanje ſve zaludu biaſſe. Kralj dakle Brandiburski razumivſſi recſeno Grada obkoljenje, oddiliſe iz *Boemie*, i doſſavſſi ú *Sileziu*, objacſa ſvoje csette, i poide protiva Moskovom. I zaiſto takoje na putu hitio, daje na 23. priſſo jurve bio *Oderu* potok ſa pedeſet hiljadah ljudih, i to s' ovom odlukom, daſe ogleda s' Pervovladaocem Knezom *Fermerom*. Al ovi kako ſtvar razumi, udilj porucſi Pervovladaocu *Brown*, koiſe naogjaſſe blizu *Gros-Camina*, i Pervovladaocu *Romanzow*, daſe, aſto mogu bolje, xure doitmu ú pomoch ſa ſvoim cſettama. I zàradtoga dan 25. bi jedan glaſoviti boi blizu ſella *Zorndorff*, od kogáſu mlogi na mloge nacſine govorili, i izpiſivaliga, tako, da nezna cſovik, komubi virovao: to jeſt, Moskovom, koi na ſvoju ruku, illi Brandiburom, koiga na ſvoju izpiſaſſe. Evo mechemti ovdi Liſtak, koga napiſa Knez *Fermer* i posla Knezu *Golofkin* Elcſiii, od ſtrane Njiova

Ve-

Velicſanſtva Carice ù *Ajih* ſtojechemu, iz Poglavitoga Stajalisſta kod *Gros-Camiua* na 31. Kolovoza ovima ricsma. = *S'ovim Liſtkom imam posſtenje dati na znanje Vasſoi Priuzviſſenoſti, daje na 25. ovoga mieſeça jedan osſtar boj ovdi kod nas bio, koih brez priſtanka terpioje trinaeſt ſatih, i ù komu Nepriatelj oſtavioje Polje od boja, i odſtupio. Drugi dan zakopaliſmo mertve. Pridobilismo od Nepriatelja 25. toppovah, i josſ k'tomu mloge barjake. Sada ſtoim s' mojom voiskom prid Nepriateljom, i cſekam trecbe razdiljenje, kojecbe ſutra doperti.* Moskovi dakle ſciniſſe jedno podpuno ſverhu Nepriatelja pridobitje. A Brandiburi po iſti nacſin tu pieſmu za ſe pievaſſe. Kralj bo iſti ù *Berlin* izpiſanje pridobitja ſvoga ſverhu Moskovah posla, i navieſti, daje pridobio ſseſt Pervovladaocah, imenom *Czernichef, Soltikof, Salkowsky, Manteuffel, Sievers, Treſſenhauſen*, i ſedmog drugi dan boja, imenom *Rutowsky*. Po

iſti

isti nacsin 60. Naredbenikah, i 1200. suxanjah, i dase drugi i drugi nepristance dovode. Joss odvisse, dasu Moskovi izgubili po njiovom racsunu 18000. ljudih, 73. toppa, 14. manjih barjakah, svekolike novce vojacske, brojem 858000. *Rublih* Moskovskih. Njegovo pako da stohi izgubljenje ù dva Pervovladaoca Nadpisna, imenom *Troideville*, i *Ziethen*, mertvim ù svemu Oklopnikom 563. à ranjenim 1082. megju koima 85. Naredbenikah. Etoti razlicsitost izpisanja prosslastog Boja: Moskovi na svoju, à Brandiburi na svoju vodenicu voddu vukosse. Ti fcini, sstotise pravednie bude vidilo.

Sadse oddilimo tia do *Hockirchena*, gdino na 14. Listopada Boise dogodi. Buduchi dakle hottili izviditi Kraljicsini miesto svog Nepriatelja ù *Bautzenu*, smotrisse da mloge, i jake csette njiovih Pissacah, i Konjanikah prolazau kroz *Darschewitz* sver-

hu

hu *Weissemburga.* Tada Vlastelin *Baden-Durlach* promieni svoje stajalisste, i prinesega ù *Reichembac.* Deseti dan ovoga mieseca ù jutro digossese Brandiburi s' polja *Bautzen*, i dan jedanaesti, buduchi jedna gusta magla bila, kojajim mlogo sluxasse ù njiovom potainom putovanju, stupilisu blizu Kraljicsinim, tako, da ovi tu stvar upaziti nisu mogli. Potlie kako suncsene zrakke maglu raztirasse, i nebose raztriebi, ugledasse Kraljicsini, da k' njimi dolazau Brandiburi, ù trie reda razdiljeni, i naposlidku ù trie sata po podne stadosse prid pervu glidu Kraljicsinih, rassirujuch svoje desno krilo k' strani *Hochkirchen*, à lievo k' *Seski.* Pervovladalac *Laudon* imadisse megju ostalim svoje meterissche pod krilom lievim Brandiburah; i zaradtoga prinese svoje Pissce na jedan berdeljak kod *Wutschke*, à Konjanike postavi za *Rachavom.* Pervovladaoc *Esterhazy* ottide sa *Stremberga*, i pristupi k' desnom krilu Voi-

ske

ske Kraljicſine ne daleko od ſella *Noſtitz*, kod kojega jurve biau nieki Piſſci Alamanski; à *Stremberg* obkoliſſe Dugokapati pod vladom Pervovladaoca *Siskovicha*. I premako visſto hottiau ſvoje putovanje urediti Brandiburi; ſa ſviem tizim Katane pod vladom *Laudona* uſtaſſe ſverhu njiovih ſtvarih, na komadiche iſikoſſe mloge ljude, nieke uſſatiſſe, à oſamnaeſt kolah otteſſe. Voiska Brandiburska, poſtavljena ſverhu *Weiſſemberga* biaſſe jaka oſam hiljadah ljudih, i ſcinjaſſe Kralj, da za uzderxatju potribno biaſſe imati put slobodan iz *Silezie* priko *Gorlitza*; zaradtoga hottiaſſe obkoliti berdah od *Stremberga*, i nemogadiaſſe. Dan pako 11. razumivſſi Voivoda voiske Kraljicſine, gdino, i kakono ſtajaſſe voiska Brandiburska, odredi Boi otvoriti s' deſne ſtrane nepriateljske voiske. Al buduchi, da Kralj Brandiburski dan i noch poslovaſſe ſa ſvojom voiskom, i objacſivaſſe berdah od *Weiſ-*

ſem-

ſemberga, zatto nemogadiaſſe joſs dan re-
cſeni uſuditiſe Voivoda Kraljicſin protiva
njemu uſtati, vech utverdi dan 13. I o-
pet, jerbose na glas datti moradiſſe ſvoi
voiski Kraljicſinoi to odlucſenje, i nemo-
gadiaſſe biti ù friſsko, zarad velikoga oko-
liſſa, ù kom ſtaja, odmaknu tu miſao tia
do dneva drugoga, to jeſt Liſtopada cſet-
ereneſtoga.

I kad jurve ſvakolika uregjena biau,
noch iſtu oko cſettiri ſata doidoſſe Kra-
ljicſin priko ſsume na jedan puſscſeni hi-
tac blizu Brandiburah. Potlietoga joſs ſe
nie ni zabiljivala zora, i pridnje cſette,
kakono i onne, koje uregjivaſſe *Laudon*,
biau jurve osvoile berdah, koja ſtajau na
deſnu polja kod *Hochkirchen*. I premda,
poviſoko jurve odskocſivſſi ſunce, biau
Brandiburi od Kraljicſinjh ottirani iz *Hoch-
kirchena*; nisſtanemanje Brandiburski Pi-
ſsci metnuvſſise opet ù red, pocſeſſe ſsto

pu-

pruſke, ſſto toppove izmitati, zaradtoga opet osvoiſſe ſella recſenoga jednu ſtranu. Videchi *Daun* Voivoda, da dammù onni biaſſe odregjen za osvojenje Polja, i pridobitje Nepriatelja, zatto zapovidi cſettam Pervovladaocah *Clerici*, *Bathiani*, *Staremberg*, *Colloreda* ſtarjega, *Aremberga*, *Los Rios*, i *Pucbla*, dase xure na Brandibura, i ſuprot iſtomu jedino poſtupljuju. To dogodivſſise, veoma poſernu csetta *Clerici* Pervovladaoca; al *Bathianie* slavnose derxaſſe, jer pridobi csettiri barjaka, i 300. ſuxanjah. Videchi Brandiburi, da s' deſne, i s' lieve ſtrane vatru Kraljicſini brez ſvakog miloſergja nepriſtance ſippaſſe, zaraditoga skupiſſese megju toppove, koih ù ſriedi njiova Polja biau, i ondi ſtadoſſe. U ovom karvavom Boju *Keit* Voivoda Brandiburski, koino deſno krilo uregjivaſſe, mertav oſtade; takogjer i Vlaſtelin *Brunswich*: à Pervovladaoc *Kleiſt* bi verlo ranjen. Sa ſviem tizim vatra, koju da-

K vaſſe

vasse Pissci, i Konjanici Brandiburski, biasse dosti ritke ucsinila Pissce Kraljicsine. Ssto bi uzrok, daih Voivoda opet s' jedini, i protiva Nepriatelju upravi. U isto vrieme Pervovladaoci Konjanicski Knez *Bücow*, i Erceg *Aremberg* veomase dicsno sa svoje strane vladasse, i usilisse Brandibura nazade pochi. Trie sata pried podne pocsese iztancsivat vatra Brandiburska; à voinici odbigosse na ravnicu *Predlitza*, gdie Konjanici Brandiburski na Kraliicsine, koliko mogosse, davasse vatru, dok Voiska njiova s' Polja nepobixe, i jedan saat potlietoga bi sverha Boju; i zaradtoga *Daun* Voivoda posla *Laudona* s' csettama *Lowensteina*, *Due Ponti*, i *Darmstadta* u pottiru Brandiburah. Priotesse dakle Kraljicsini Polje od Boja, i svekolike stvari osvoisse, koje potlie uzbignutja Nepriatelja na Polju ostasse. Kazivalisu Brandiburi, da ssto mertvih, ssto ranjenih, ssto ufsachenih, ssto odbjexnikah biau izgubili

10000.

10000. toppovah 157. barjakah 28. ſsatore, i druge ſtvari. Glasje takogjer bio, da za nadoknaditi ſtvari jzgubljene, dopuſstenoje bilo Brandiburskim voinikom kraſti po ſellih, ù koja potlietoga ſtupiſſe, ſve ſstogodbi ugrabit mogli, kakono poſtelje, koſſulje, ponjave, i ſve oſtalo, sſtobi njima drago bilo. Sçinim, dasu bolje procienili dobrocſinſtvo onnog okoliſſa, po kojem ù vrieme boja xiviſſe Brandiburi, nebi bili brez vicha zrielieg ljudma ſillu zadali. Al

Vis, conſilii expers, mole ruit ſua. (dd)

Kraljicſini po iſti nacſin broi ucſiniſſe, i naidoſſe 28. Naredbenikah mertvih, 200. i viſſe ranjenih, à voinikah proſtih niekoliko hiljadah. I na ſverſsanii ſvega kolikoga boja *Daun* Voivoda zafalio jeſt ſviema csettama ſvoima, à naiviſſe *Laudonu*,

 koi

(dd) Horat. L. 3. Oda 4.

koi upravljasse Slavonce, i Hervate, na pravednosti, i vriednosti, koju protiva Nepriatelju svome ukazasse. Megju falje- njem dakle, i slavljenjem, koje po pravdi dadde Pervim toga boja Urediteljom, oso- bito jest takogjer imenovao Ercega *Arem- berga*, Kneza *Bukowa*, koino upravljasse desno krilo, i Kneza *Odonel*, koi upra- vljasse Konjanike lievog krila. Csette po isti nacsin *Josipa Esterhazy*, *Brouna*, i *Lignè*, kakono i Dugokapate, upravljiane od Pervovladaoca *Siskovicha* jest prosla- vio. *Brandiburi* dakle izgubivsši Polje, ljude mloge, i toppove, noch istu odma- kosse tia ù mali *Bautzen*. U vrieme istoga Boja biasse verlo ranjen Vlastelin *Anhalt Dessau* Brandibur, koga vodechi svohi ù *Bautzen*, dase liecsi, Kraljicsini na putu naidosse, i ù robstvo odvedosse. Alga isti sa svom pomnjom izlicsisse, i sa svakim posstenjem, kakonose jednom Vlastelinu igle, kod sebe derxasse. Liep zaisto Kra-

Ilji-

ljicſinih nacſin, koi od nepriateljah ſvoih, priatelje ſebi dobavljaju. *Laudante quodam Clemonis dictum, qui interrogatus, quodnam eſſet boni regis officium, reſponderat: Amicis bene, inimicis male facere. Quanto rectius erat, inquit Socrates, amicis bene facere, ex inimicis autem amicos facere.* (ee) I zaradi toga, razumivſſi Kralj od Brandiburske ljubav, i posſtenje, koje nepriatelju ſvome ukazivaſſe Kraljicſini, jedan malen, al vriedan promiſsljanja Liſtak posla *Daunu*, koije ovaki. *Puſtitemi, da Vam zafalim na onoi velikoi pomnji, koju imadoſte prama Vlaſtelinu* Anhalt, *i dase veselim ſvama na pridobitju Vaſſem ſverbu mene na 14. Liſtopada. Alchetemi, ſcinim, potverditi, da ja, premako od ſvie obaſtert ſtranah, opetſamſe junacski od vas oslobodio. I noſecbivam ſvako posſtenje, jeſam &c.*

 I bu-

(ee) Plutarch. Apoph.

I buduchi malo pervotoga Njiova Blaxenost Sveti Otacz Papa, zarad posstenja, koje nosasse prama Kraljici Cesarici, i njezinoi Uzvissenoi Obitili poslao jedno *Breve*, illiti Piismo Papinsko, ù komu dopusscha recsenoi Cesarici, kakono Kraljici Macxarskoi, Nadpis *Aposstolske*, dase ssnjime odsele naziva onna, i njezini dohodechi, sstoje mlogo zaisto razveselilo Kuchu Austriacsku: razveseli takogjer, i uzmloxa veselje ù isti dan Listopada 15. kadnose ù Becsu slavi Svetkovina S. Terezie, novi Boja prossastog glas, koga Knez *Roscitz* donese ù *Becs*, i naviesti Njiovom Velicsanstvu kod *Hochkirchen* dan 14. *Dauna* Voivode sverhu voiske Nepriatelja svoga, kojom isti Kralj upravljasse, pridobitje. Potlie Boja ovoga kod *Hochkirchena* biasse Kralj od Brandiburske miesto uzeo ù *Doberschutzu*, gdie ostade tia do 24. Listopada, kadno primi glas, da Pervovladaoc *Harsch* s' mlogima csettamah hit-

tisse k' Gradu *Neissu*, daga obkoli, dasu jurve mlogi toppovi, prah, olovo prid Gradom, i da svaki csas imadiassese datti pocsetak obkoljenja. I ovi glas jest usilio Kralja, dabi ù *Sslesku* pohitio. Megjuto *Daun* Voivoda skupioje svoju voisku, ko rekavssi, dache na *Neiss* ichi, i istog obkoliti; zaradtoga missljau Brandiburi, da to *Daun* ovom csinjasse sverhom, da Kralj zadangubi ù *Lusacii*, nebil visse vriemena Pervovladaoc *Harsch* imo svoju izpuniti missao. I istom recseni Pervovladaoc primio biasse toppove, prah, i olovo, udilj dann 22. zapovidi, dase usadi osam toppovah velikih, à 4. avantoppa; takogjer dase digne zemlja, i gradich ucsini kod Varosschicha *Meren-Gassen*; i usagleni biau toppovi na 26. à na 28. s' nasapa, koga veoma krasno, i dosta hitro ucsini, pocse izmiitat toppove dobrom odsvuda sverhom, i odlukom. Pervovladaoc *Fouknet* radioje ù Grad uvetsi 2000. ljudih,

al vriemena niemu bilo. Uffause Austriani, dache udilj Grad zadobiti; al Kralj hitti, daga oslobodi. I razumivssi Knez *Harsch*, da jur blizu biasse voiska Brandikurska, odredi oddilitse iz pod *Neissa*, sstose i dogodi ssesti dan Studenoga obnoch potlie, kako od pravio bia svoje stvari naprid, i upalio nasape. Voiska Kraljicsina, koja pod *Neissom* stajasse, biasse i ka 20000. ljudih.

PISMA.

C*Ustrin* Gradu dobromise derxi,
Jer nit spava *Fermer*, niti perxi;
Vech' Moskovah sillu na te vodi,
I jur etto pridate dohodi.

Baca u te zemje ognjevito,
Scinim dachess pasti stanovito:
Sve po malo blixje poskakuje,
Jurisa csini, na zied uzkakuje.

Ssto

Sfto kad csuffe Kralj Friderik ceseni,
Haid' iz *Cseske*, veli, nit viss' kasni,
Sftogod moress vifle tercfi, letti,
Za fseft danah k' *Oderi* priletti.

Kako recfe, takos' i dogodi,
Da nesrichnoi ù pomoch prigodi
Bude junak, *Cuftrin* oslobodi,
Daga viddi ù ftaroj slobodi.

Elmu voiska dabi bila jacsja,
Fermer fvoje cfcttami objacfa,
Kod *Zorndorffa* s' Prufomfe potucfe,
Mal' da jedan drugog neutucse.

Velli *Fermer* jafam pridobio:
Velli Frido, nis' nifsta dobio,
Osim s' Polja sftofime ottiro,
Dvifta, trifta, sftos' meih raztiro.

Komchefs fada Pobre virovati,
Kog' da pravdu cfinni, fudca zvati;
Fermer velli, Frido mojej' Polje:
Frido velli, ali od moje volje.

 Ja-

Jasams' kervi tvoje dost' napio,
Sstomu drago ti meni vapio:
Osamnaest hiljad ljudih kaxem
Dasam smako tvoih, niti laxem.

Zobcu tvoju moim konjma davo,
Sablje, pusske po nissto prodavo;
Objassivo konjice Moskovske,
Po naravi kakono Vilovske.

To ja slussa Pobre, paks' nasmia,
Nit slussati moggo viss' od smia:
Vech' oddstupi od tog kusurluka,
Popojido malo kruv' i luka.

Paks' odili tia do *Bautzena*,
Gdiche Fride voiska bit smetena,
Gdiche Fridu dobit Kraljicsini,
S'Razlicsiti, al mudri nacsini.

Al nut kako iz *Bautzena* hiiti,
Kakomuse sve oruxje svitli,
U *Hochkirchen* po magli dolazi,
Priko plotov, i barah prilazi. Kra-

Kraljicſini najlipſſe ſpavali,
Brandiburi kadnoſu davali
Oaſtru na nje vatru iz buſie,
Gdi nit orre, nitti tkogod ſie.

Kraljicſini tads' udilj presnuſſe,
Svoj' kaiſſe na ſabljah zdregnuſſe,
Puſak' uzeſſe, oſtaviſſe lule,
Paks' penjau na visoke kule.

Da izvide kakva to bi praska,
Il jeſt pukko hergani, illi daska:
Tolikbose malo pobojaſſe,
Koi uviek pripravni ſtajaſſe.

Eſterhazy tad odde k' *Noſtichu;*
A obkoli *Stremberg Siskowichu*:
Laudon mloga tu ſusrite kolla,
Nedadeim prichi priko dolla.

Vechji Pobre-ſuſtavi na berdu,
Beſiduim jednu recse tverdu;
Viera moja ſele kratkoskute
Nit biexite, nit kupite skute.

Jer

Jer ſvechuvaa na macs ſad metnuti,
A ſtvarivam ſve s' kolah ſmetnuti;
Upalitvam kolla i ſiſſeke,
Men' pod glavu verch' vaſſe duſſeke.

Kako recse, tako i ucſini,
Miloſergja ſsnjimi tu necſini:
Propiriſſe *Laudon*, i Slavonci,
Krasni momci, prem ako ù gunjci.

I joſs Pobre nebiaſſe zora,
Kadno Frido ſtajaſs kod prozora,
I gledaſſe kadno priſtupiſſe
Kraljicſini, do njeg csak ſtupiſſe.

Rekoſſemu: zdrav Kralju pricsasni,
Sſtos' du ſtao, viſs' deder nekasni:
Uſtan hitro, izaid' amo na dvor,
Rics s' nam' imai, boi danaſsnji otvor.

To rekoſſe, pak vatru dadoſſe,
S' obedviu ſtranah tu padoſſe
Mlogi krasni na izbor junaci,
Alamani, Csehi, Talianci. Pad-

Padde *Brunswich* Vlaſtelin ù vatri,
Keit Voivoda, i joſs druga dva tri:
Dimſe dixe tia do nebesah,
Davor Pobre csudnie cſudesah?

Kervcu mlogu Junacj proliſſe,
Kervcom polje vlaſtitom zaliſſe;
Jer velika ſuſſa tad biaſſe,
Sſto prah mlogi kaxe, kîs' viáſſe.

Desed hiljad ljudih izgubiſſe
Brandiburi, i joſs sſtogod viſſe:
Ssto pedeset i ſedam toppovah,
Sſto barjakah, sſto tuaſtu kotlovah.

Vlaſtelina *Deſſava* ranniſſe;
Jer prem akog' ſvohi doſt' braniſſe.
Kadga vodech izliecſit hotiſſe,
Kraljicſini alga uffatiſſe.

I vellemu krasno poluxiſſe:
Jer premako za njim ſvi tuxiſſe;
Opet csuvſſi, daga ugledaſſe,
Daunu Frido mlogu ſalu daſſe. Iſtom

Iſtom ſvetha toj bi ſtvari slavna,
I ſtvar druga dogodiſe glavna,
Kadn' ottide k' *Neiſſu* tverdom Gradu
Harſch, i metnu oko njeg' ogradu.

Illi u njeg' da puſſchan unigje,
Illi ſiliom, kad ziedove prigje;
Zattog' pocse praom upaljivat,
Kuche ù njem, i ljude ſvaljivat.

Al doſſavſſi Frido, *Harſch* odſtupi,
Kako miſclja, ù Grad *Neiſs* neſtupi:
Josſtmu ſtvari mloge oſtadoſſe
Na po polja, kad s' njeg' ottidoſſe.

PO-

POGLAVJE VII.

Unilazenje Brandiburah ù Pomeraniu Svedesku, i ù Thuringiu. Takoggjer ù Poloniu. Uhitenje Straxaninah od Greiffemberga po Becku Pervovladaocu Austrianskomu. Boi kod Bergema.

PRemako zima ove godine 1759. mekka biasse, i s' malim sniegom; nisstanemanje voiske sviu stranah od boja i nemislisse. Priko ciela Sicsnja, i Veljacse. Kraljicsini po *Boemii*, i po *Moravii* svoje imadiau Pribivalisste zimno. Megjuto *Daun* Voivoda otissao biasse ù *Becs*, gdje s' velikim posstenjem od Dvora Kraljevskoga bio primljen. Brandiburi razdiljeni na dvie strane ssto po *Silezii*, ù koje Poglavitom Varossu *Vratislavii* Kralj prizimi; ssto ù *Drezdi*, i po ostaloi *Saxonii* pod vladom Kneza *Dobna* stade ù *Pomeranii* prid *Svedesih*. Moskovi *Poloniu* odabrasse, i ù

i ù csettiri ſtrane razdiljeni, jedan dio ſtaja ù *Elbingi*, i ù *Mariemburgu*, drugi ù *Maeienweder*, trechi ù *Culmu*, csetverti ù *Königsbergu*, raztegnuvſſi manje ſvoje csette tia do *Mulbauſen*, i do *Ollanda* ù Pruskoi, i pokrai ſve rekavſſi rieke *Viſtole*, tako; daſu viſſe putah unilazili ù ſried *Pomeranie* Pruske, i iſtu robili. Ceſarovi ſtajau ù *Norimbergi* pod vladom Pervovladaoca *Serbelloni pro interim* do vriemena, mieſto Vlaſtelina *Duc-Ponti*, koi ù *Becs* bia ottiſſo. Elle nekti mirovati recseni ozgor Knez *Dobna*, vechse oddili putom od *Anhalta*, i priko *Mecklemburske* k' *Pomeranii* Svedeskoi. I malo potli toga zadobio jeſt *Damgarten*, koije Grad ne verlo daleko od *Stralſunda*. Videchi Svedezi, da priko potoka, zvana *Rochnitz*, prilazechi *Dobna* k' njimase priblixava, udilj oſtaviſſe *Tribbeses*, i pobigoſſe. Brandiburi dakle kao ſtriila hitechi, ù vrieme veoma kratko priuzeſſe takogjer Varoſſe

Rich-

Richtemberg, *Grimmu*, i *Greiswaldu* reci oko 11. Siecnja miefeca. Tada Pervovladaoc Voiske Svedeske, imenom *Lantighaufen* fvoje csette hotti razrediti po Pribivaliftah zimnih, buduchimu rane neftalo. Al *Dobna* iftom izaffao bio iz *Pomeranie* Svedeske, povratioseje ú *Prusku*, i pervo negoje fverffivo Sicfanj obkolioje *Demmin* Grad Svedeski, toppove ú njeg izmito, i prioteoga; ú komuse naogjau 1200. ljudih, i oftalisu fuxnji voiske. Zasftoje takogjer ftvarih dofta, za boi potribitih, kakono i 24. toppa. To ifto malo potli dogodise Gradu *Anclam*, gdisu po ifti nacfin 1400. Svedezah fuxanjah zadobili Brandiburi, koi dalje i dalje pruxajuch fvoje hitre vojacske ftoppe na 27. Veljacse ftupilisu prid vrata *Erfurtha* ú *Thuringii* pod vladom fvoih Pervovladalacah *Afcherskeben*, i *Knoblocka*. Pervovladaoc *Guafco* promifaljajuch fvoje iz Grada brez fvake korifti obranjivanje, pridoje iftoga

Brandiburom, dan 27. ozgor recseni. Osvoilisu takogjer malo potli Brandiburi Varosse *Arnstadt*, *Eisenach*, i *Gothu*, i razlielise kakonoti po svoi *Thuringii*.

Sa sviem tizim pervo, negose otvorisse veliki bojevi ú stranah zemije Alamanske, csette Brandiburske nigda ú pokoju, vech sve ú hoddu, istu *Poloniu* uznemirisse, kako oko po Veljacse skupisse ú *Silezii* ne verlo daleko od *Gros-Glogau* 3456. Konjanikah, à 1800. Pissacah, i prissavssi *Oderu* na 24. istoga miececa unidosse ú Kraljestvo Poljacsko. Sviu ovi csetah vladu imadisse Pervovladaoc *Wobersnow*, koi dan isti rassirii tia do *Lisse*, i *Reissen*. U isto vrieme s' druge strane Pervovladaoc *Platben* tia do *Friedlanda* ù Prusii Poljacskoi poslaoje 300. Konjanikah, upravljanih od *Gersdorff* Tisuchnika zapovidjom, da zapaljuje i russi *Magazine*, illiti Ambare voiske Moskovske. Megjuto dokse

kse Brandiburske csetye baſſiſſe po Poljacskoi, napiſa. Dvor Berlinski jedno Ocſitovanje, koim hottiaſſese opravdati prid ocſima Goſpode onnog Kraljeſtva, koja njegovoi neprivoljivaſſe ſtrani, to jeſt, da on ne kakono nepriatelj *Polonie*, vech priatelj ſa ſvoim csettama ù iſtu jeſt uniſſao. Sluſſai, kako piſſe.

Mi Friderik *po Miloſti Boxjoi* Kralj *od* Pruſſie, *Svietloi Goſpodi* Privedroga Skupnovladanja *od* Polonie, *i drugima Pribivajuchim ù iſtome Kraljeſtvu zdravje priateljsko i ugodno.*

U *Silovani Mi od prolazechih ſtvarih cſiniti unichi jedan, illi drugi Komad Naſſih Csetah ù* Kraljeſtvo *od* Polonie, *ſvie onni, koi niſu drugoi ſtrani nagnuti, moraju izpoviditi, da Mi jedan razlog izvarſſeni imademo sluxitise onnih nacſinih, koima se sluxe Moskovi, kadno nepriateljski ùſtaju ſuprot Nami. Sa ſviem tizim ù Naſſem*

napriedovanju jest jedna osobita razlicsnost. *Mi neischemo od* Skupnovladanja *drugo, nego jedan prolazak kroz njiovu zemlju, koi nikakvi kvar, illiti bio prirok necbejoi uzrokovati, kakono Moskovi, uzrokovasse, kadno iztirasse csette, i voinike Poljacske iz visse Gradovah, zasstitenih od* Skupnovladanja. *Mi neiziskivamo ni pojedan nacsin takve ugovore za Nasse Csette u njiovom u vassu zemlju dolazenju, i odlazenju; i jest Nassa odluka, da niedan Podloxnik* Privedroga Skupnovladanja *nepristane recsenom nepriateljstvu Moskovskomu. Akoli koga takvoga ugrabimo, ukazachemo zaisto Nassu serditost onima, koise ocsito prilaxu Moskovom; kakono i onima, koi prem ako Persone jedno struke, nisstanemanje svako protiva Nami jesu ukazivali junasstvo, zagerljivajuchi ocsito stranu Nassih Nepriateljah. Mi dakle ovim Nassim Ocsitovanjem ukazujemo, da ni* Privedri Kralj *od* Polonie, *ni* Svietlo Skupnovladanje *neimadese bojati ikakvom*

vom nepriateljſtvu od Naſſe ſtrane. Da jo-sſtga xelimo braniti ſa ſvom Naſſom jako-ſtju, kakono i njegove Branjenike, i Podlox-nike, i zasſtitichemo njegovu Vriednoſt, Slo-bodnoſt, i Blagodarja, da moxe iſto pozna-ti, da Mi uviek obzir na Poljake imademo miira, i priateljſtva, kogaſmo ſvako vrieme za iſte imali; i da zaktivamo ſacſuvatga, i vechje, i vechje ſvezati izvarſſno, i nutarnje sjedinjenje, kojese nahodi megju Nama, i Skupnovladanju. *Mi obechaemo liepo iz nova, dase nisſta bojati neima zarad unila-zenja naſſih Csetab u* Poloniu, *kojeſu ſamo odregjene za odbiti Naſſe Nepriatelje, i na put ſtati njiovima mieslim, Nami sſtetnima. I za tvergje povirovanje, Mismoſe pod ovo Naſſe Ocſitovanje vlaſtitom rukom podpiſali, i zlamenovaliga Naſſim Kraljevskim Peeſa-tom.*

U Vratislavii na 2. Oxujka 1759.

FRIDERIK.

Od ovoga Ocſitovanja mlogiſu na mloge nacſine ſudili. Megjuto Pervovladaoc *Wobersnow* dolazechi, kakono reko, ù *Reiſſen*, i nepromiſsljajuchi sſtoje slobodno, i sſto Pravica donoſi, uffatio jeſt Vlaſtelina *Sulkowski*, Goſpodara od iſtog mieſta, raztirao Straxu njegovu, i poslaoga po Stotniku *Schack* ſa 100. Konjanikah ù *Gros-Glogau*, gdije zatvoren bio ù Gradu. Po iſti nacſin posloje ú robſtvo Straxu njegovu, i 15. mali toppovah, koima biaſſe mieſto obkoljeno recſenoga Vlaſtelina. To dogodivsſise csette Brandiburske s' obicſainom hitrinom na dalekoſuſe raſſirile bile po *Polonii*, jedan dio ottiſoje k' *Posnanii*, drugi k' *Gnesni*, à trechi k' *Cracovii*. I joſs neproide po *Oxujka*, kadnoſe natrag ſvie povratiſſe, i Poljacsku ù slobodi oſtaviſſe, neukazivajuchi ocſito, zasſto na nju biau naſernuli. Al baſs ni Auſtriani priko zime neſtajau ú miiru; jer njiov Pervovladaoc *Beck* s' jednim dobrim

ko-

komadom csetah Macxarskih, i Alamanskih, i ſniekoliko toppova priſſe:e na 16. Oxujka ù hitnji *Neiſs*, i obkolio iznenada ſa ſviu ſtranah malen Varoſſich, imenom *Greiſſemberg*, kobi ù *Silezii* ſtohi na megji *Boemie*, i dobar jedan Gradich imade, cſuvan ù iſto vrieme od *Diringsboſen* Tiſuchnika. Tada s' dobrim brojem Dugokapatih poſtupioje, da uzkocſi na iſtoga bedeme, i daga priotme. I prem akoſe jeſt branio, kolikoje moguche bilo, Tiſuchnik Brandiburski; al nit toliko imadijuch ljudih, s' koimabise obranit mogao, nit pomoch, koju cſekaſſe, docſekao, bi uſilovan pridati ſebe, i Grad ſvoi *Becku*. Takogjer i ljude, kakono ſuxnje, koih ù ſvemu biaſſe oko 800. proſtih, à 16. Naredbenikah, i dva toppa, i udilj biau ú *Prag* poslati, zajedno ſanjiovim Upraviteljom. I ovoje ſamo uzpomene vriedno, sſtoſe priko zime dogodi megju Kraljicſi-

 nim

nim i Brandiburom. Oſtavljajuch po iſti nacſin manje ſtvari, koje biau megju Francuzom, Moskovom, i Svedezom, i kojese ſamo robnje nazivat moraju, à ne bojevi. aperiebantur ergo

Otvorivſſiſe dakle Pramalitje, rekavſſi ú pocſetku Travnja pervi, kohi otvoriſſe boi, biau Voiske Sjedinjene *Hannoveranacah*, *Haſſianah*, *Anglezah*, i *Brandiburah*, pod vladom Vlaſtelina i Voivode *Ferdinanda Brunswich*, od ſtrane Thuringie, i *Franconie.* Miſao Voivode ovoga biaſſe uſtati na Francuze, kohi ſtajau pod iſtih ziedovih *Francofurta*, aſta zarad tako na vrieme jeſtse na put metnuo. I zaiſto aſto berxe, i potainie dilovanje ú voiski, to ſtanovitie, i brez pogibelnie. *Conſilia omnia, & præcipuè bellica, tamdiu tuta, quamdiu tecta.* I doiſtine videchi Erceg *Broglio*, koi upravljaſſe Voisku Francuzku, da naiprilicsnie mieſto biaſſe

za boi megju *Bergem*, i *Vilbel*, zaradtoga razredi ſvoje csette po ravnici, koja biaſſ ú ſriedi recſenih dviu mieſtah, koje ure gjenje voiske Francuzke uſilovaloje Vlaſtelina *Brunswichа* na 13. Travnja boju pocſetak datti. Vas koliki boi ſedamje ſatih terpio, ú komu *Sjedinjeni*, koih ú ſvemu biaſſe 40000. ljudih, mlogoſu poſernuli. Vlaſtelin *Iſemburg* Upravitelj *Haſſianah* od jednog toppovskoga zerna oſtaoje mertav na Polju, koi taki iz pocsetka boja, za uzderxati priotimanje Seoca *Bergem*, tercsaoje prid ſvoje ljude, i ove rieſi reko: *Hajdemo. Tkoje dobar voinik, neka mene sliedi.* I zaiſto premakoje ſebe ú ſried vatre vidio, nisſtanemanje xivot ſvoi nie toliko cinio, koliko zemlje ſvoje, i Domovine ſacſuvanje, i uzoritoſt. *Quo ſis, Africane, alacrior ad tutandam Rempublicam, ſic habito: omnibus, qui Patriam conſervaverint, adjuverint, auxerint, certum eſſe in cœlo, & definitum locum, ubi beati*

avo sempiterno fruuntur. (ff) Sverhutoga poginulisu Pervovladaoci od Hassianah *Glissen*, i *Thien*; po isti nacsin *Dinklage* Tisuchnik: à *Linstow* bioje ranjen, i ú robstvo odveden. Takogjer Pervovladaoc *Schullenburg* Hannoveranac mertav jest ostao. Mlogisu drugi manji Naredbenici sa strane nepriateljske pali. A Francuzisu zadobili deset toppova; ljudih pako mlogo manje izgubili, nego Nepriateljske *Voiske Sjedinjene*, buduchi dasu Francuzi od 23000. broili ú svemu 1500. ljudih mertvih, ranjenih, i ustachenih, brez ikakvoga Naredbenika, A Nepriatelji od 40000. koje imadosse, nasalisu 4000. manje.

PISMA.

OBicsaju ljudi govoriti,
Ako smiess josstli potvoriti,
Da i babba na liepu vrimenu,
Svoja plecha prignut zna brimenu.

I pre-

(ff) Somn. Scip.

I prem ako ove godinice
Iz pocsetka mlisle vodenice,
Ssto bi razlog da nebia zima,
Kakva biti drugacsie ima.

Sa sviem tizim Voiske biss' ú miiru,
Kadda k' staJau na kakvom piiru:
Jer nektisse dasse prokundacse
Priko svega Sieinja i Veljacse.

El, ssto hoche kohi, nek govori;
Drugo pako ú voiskise tvori;
Jerbo Voinik vriemena nepazi,
Veche cseka zgodu, dokju spazi.

Pakmi onda ustaje oruxan,
Zima bila, illi vietar ruxan,
Odapinja pussku, vatru sipa,
Nepriateljsku zasidu rasipa.

Kraljicsini tak' ú *Boemii*,
Brandiburi biss' ú *Silezii*,
Moskovise derxass' *Polonie*,
A Francuzi stass' kod *Colonie*.

I

I csas svaki prigodu csekasse,
Dok jedan put jurve dociekasse:
Pervi bisse Knez *Dobna* Brandibur,
Kî s'Svedezih imadisse kusur.

I za njimi terkaoje hitar,
Kano hitri jedan jaki vitar,
Kano munja, kad s' nebesah leti,
Kano sokko, kad lugom proleti.

Plassiohi samiem oblicsjom,
Iz Varossah tiro jednom ricsjom:
Naganjoje od vode do vode,
S'Dopusstenjem svojega Voivode.

Ascbersleben, i josster *Knoblocka*
Bisse *Anclam* Gradich dva obroka,
Kog' Csuvara *Guajca* zarobisse,
Druge stvari ssirom porobisse.

Nebiau dosta te zaside
Brandiburu, vech hitar ottide
U *Poloniu*, dase po njoi bassi,
Da Moskove, asstogod moxe, plassi.

Vo-

Vobersnowje konja uzjaivo,
Konjanike na meidan zazivo,
Haid' junaci zasucste berkove,
I vi vasse objasste merkove.

Pak pievajuch k' Poljacskoi tisstite,
Od Poljakah Moskove isstite;
I ú ruke kad nasse upadu,
Kud nevalja, nek onda propadu.

Al vidivssi da nech' biti dobro
Kralj Friderik, haider, veli, Pobro:
Das' Poljakom milli ukaxemo,
Daim nasse razloge kaxemo.

I zar knjigu za ucsinit manju,
Uz' artiu od povisma tanju,
A i perce ú ruku orlovo,
Svako lipsse za upisat slovo.

Terjim krasno ovak' izpisuje
Svoju misao, à seb uzvisuje
Ovim ricsma, illi prilicsnima,
Brez osvete slatkim, i mlicsnima.

Sku-

Skupnovlado Svietla od Poljakah,
Kolko glavah, toliko junakah,
Nije igda misao bila moja
Poslat moje k' vama zarad boja.

Vech ù zemlju vaſſu da unigjem,
S' moim etto ʃetam k' vama igjem,
Da Moskove od zla puta vratim,
Pak das' onda ù Prusku povratim.

A ſvam xelim uviek priateljſtvo,
Obechajem moje braniteljſtvo,
Da xivimo, kosm' doſad xivili,
Jedan drugog ù nicsem krivili.

Tad *Beck* pocse *Greiffembergu* ichi,
I doſſavſſi vrata, moſte ſichi:
Uzkakivat na Grada ledene,
Ljude ſsnjiu bacat dol ledene.

Dirinsboffen dobi Tiſuchnika,
I ſsnjim ſve ssto bia konjanika,
Oſamſtotin u ſvem zarobljenih,
Oſim drugi ſtvarih zadobljienih. Pa-

Pakji posla ù *Prag* kao robove,
Da unigju ondi ù grobove, (gg)
Dok nesvane, dokle neuzkarsnu,
Kad possalje Kralj pomoch izvarsnu.

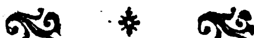
Dahi robbe milostiv odkupi,
Il' za ljude, il novce prikupi:
Da na megju stupe svoj' zemljice,
Das' napiu ocsine lozice.

Al Prolitje kakos' otvorisse,
Zimnog doba vrata zatvorisse,
Sjedinjene Voiske ustadosse,
Boi napisse, miira nedadosse.

Hannoveranci to jest, *Hassiani*,
I s' *Anglezih* skupa *Prussiani*
Koi tikvu puhasse ù jednu,
Nebojasses' zasidu ni jednu.

Brun-

(gg) Dobro zovem *Grobove* onna miesta, koja, ù zemlji izrovana, sluxe za zatvor, i tavnicu suxnjom, i zlocsincem. Latini *Cryptas cœcas* nazivaju, à ne *Casamatas*.

Brunswich tima csettam upravljasse,
Na Francuze paks' ustat spravljasse:
I ustade na *Bergemskom* Polju,
Jer morasse tu i za nevolju.

Poppi dosta kervavie suza,
U zao çsas posso na Francuza,
Jer izgubi meidan, i Viteze,
Kervjom svoih polj' isto izveze.

Sjedinjenih csettiri hiljadė
Padde tude: ssto scinis? pokladė
To nis' bile, nie bila ssala,
Nit, daj' vriva bila, reci, mala.

Jer biasse das' kazat nemoxe
Placs, i tuga, ti sam znadess Boxe!
Padde konjic, padde Naredbenik,
U kervise svojoi valjo voinik.

Petnaest hiljad Francuz izgubisse
Prostih samo; à drugog nebisse:
Pak Podussje slav' i Pridobiche,
Kadn' izvidi, ucsinivssi viche. PO-

POGLAVJE VIII.

Priotimanje Caſſela po Francuzih. Boi kod Zullickava. Sjedinjenje Laudona, i Haddicka s' Moskovih.

FRancuzi, kakono na ſverhi proſſaſtoga Poglavja reko, puni slave zarad pridobitja Nepriateljah ſvoih, i Auſtriacskih, daljesu pocseli raſſirivat ſtoppe ſvoje, i ukazivat kripoſt oruxja ſvoga junacskoga. Jer videchi, da jurve ſmalaksali biau Nepriatelji, i daim jurve xilla jakoſti njiove biaſſe pukla kod *Lippſtadta*, i *Soeſta*, poslaliſu Ercega *Broglio*, da *Caſſel* (ovoje Varoſs jedan oſobiti, i Pervi u *Landgraviatu*) priotme, i osvoih, koi takoſeje mudro na putu vladao, dajē udilj uſilovao Pervovladaoca *Imboff*, potli kakoje ſamo razumio doſſaſtje njegovo, dizati pocſeti csette ſvoje iz *Fritzlara*, i iz *Caſſela*, i priko *Warburga*, i *Lichtenava* ottichi u *Buren*,

ren, dase ondi s' *Csettama Sjedinjenih* sastane. U *Casselu* zaraditoga ne ostade visse od 4800. ljudih. Ssto kad razumi Erceg *Broglio*, udilj jest poslao Kneza brata svoga putom od *Niederzivern*, i na 11. Lipnja Mieseca paoje ù ruke Grad *Cassel* trechi put Francuzom, zatto i odstupiti morade onno 4800. ljudih putom od *Mindena*, i *Dronsfelta*, jerbo zadosta nobiau ti Grad braniti, i osloboditga, premako nesstrassljivog imadisse Pervovladaoca, imenom *Zastrowa*.

Al doistine ni Moskovi megjuto nespavasse, jer dobro biau poznali, da Branditburi oruxje svoje svitlasse, fissekluke praom punisse, i svagda pripravni stajasse. Malo pervotoga odvargo biasse Pervovladaoc Knez *Fermer* Vladu Voiske Moskovske, na koga miesto poslatje iz *Petroburga*, ù dobi svojoi dosti provenut, Pervovladalac *Soltikoff*, koi jurve biasse sluxio

Dvo-

Dvoru Moskovskomu s' dikom kripoſtna, i pametnoga Upravitelja pod glaſovitim onnim Pervovladaocem, imenom *Munich* ù mlogih i mlogih bojevih proſſaſtih Voiskah. Elle, koije baſs uzrok bio, daje Knez *Fermer* od Upravljanja Voiske Moskovske odſtupio, neznaſe cielo. Morebit jerje ſtaroſt ſvoju, illi boleſt promiſsljo? Al sſtomu drago, ſa ſvakim zaiſto posſtenjem jeſtmu dopusſteno bilo, sſto, i kako zaktivaſſe, kakonoſe razumit moxe iz ovog Ocſitovanja, koje oko ſverhe Lipnja Njiovo Velicſanſtvo Carevo dadde razglaſiti ù *Petroburgu*, i jeſt. *Buduchi daje Pervovladaoc, i Knez* Fermer, *dok ovdi proſſaſte zime ſtajaſſe zarad slaboſti, bergjavog zdravja, kakono i zarad mloxine ſvoih poslovah, priklono molio Njiovo Velicſanſtvo Carevo, daſe doſtoii prinieti Vladu tolike Voiske na drugog Pervovladaoca, pod koim nisſtanemanje iſtie prignut, i pripravan sluxiti ſa ſvakom moguchom voljom, i*

M 2 *i bo-*

i botenjem, i buducbi ponovio svoje zaktivanje, Njiovo Velicsanstvo Carevo odrediloje Pervovladaoca i Kneza Soltikoff, *koi i tako starji jest od recsenoga Kneza* Fermera, *dase isti oddieli ù Voisku, i vladu uzme, i jurveje zarad te sverbe ottissáo pervo nikoliko danah. U isto vrieme zapovidiloje Njiovo Velicsanstvo Carevo Knezu* Fermeru, *da ostane ù Voiski, i da ù njoizi sluxi ù svemu, i polak svega, kakonoje zaktivao.*

Dossavssi dakle *Soltikoff* ù Voisku basa onnih danah, koih *Dobna* skupljaasse svoje csette, i pripravljaslese ustati suprot Moskovom, udilj to isto jest procsuo, i csinio prichi priko *Warte* svekolike svoje csette, tako, daje okrenuo bio cselo Nepriateljom, akobi hottili na njeg uzkocsiti. Ssto razumivssi *Dobna*, povratioseje potaino tia do Seoca *Obiczerse* blizu *Tarnowa*, i *Jankowitza*. Govorise, da ù to vrieme nisu imali Brandiburi ni Krua, ni smoka,

ka, koiimje potli doſlao iz Brandiburske pliſniv, i pokvaren. *Dobna* ù ſvemu nie imao pod ſobom viſſe od 40000. ljudih, i vidivſſi, da Moskovi ù hoddu biau, poide opet nazade, i ſtavi ſvoju voisku na jednom veoma jakom Polju megju dva miesta *Mrowino*, i *Pamiatkowo*. Biaſſe to Polje od mnogie ſtranah opaſano barama; al opet za obranitise nie zadoſta bilo. *Totleben* Pervovladaoc Moskovzki ſa trie hiljadma ljudih poſtupioje daleko od Branditurah po milje, i nagazivſſi na jednu hiljadu i dvie ſtotine iſtih nepriateljah Pervovladaoca *Puttkamera*, i na tol ko cernih Katanah, pocseoje prid njimi izgmizati, ſfto nie mogao, il aſtoje ſcinio, da neche mochi Brandibure ſavladati. Al opet dan drugi mislechi Brandiburi, da nisu ſa ſviem slobodni na ſvojem Polju, pridoſſe *Wartu*, i poidoſſe na dvie ſtrane razdiljeni k-*Caſimirtzu*, gdi bivſſi niekoliko danah, opetsuse odanle iz nova oddilili

lili ſve nazade ȋgjuchi, i ſtali ſverhu nieköliko berdeljakah za Seocem, od Poljakah *Nova-Mieſto*, à od Alamanah *Polnitſch-Neuſtadt* zvanim. U iſto vrieme poznavſſi Moskovi, da putovat imadiau Brandiburi po mieſtih mucsnih, i barovitih, poslaſſe za njimi opet ù pottiru dva Pervovladaoca *Totleben*, i *Jerapkin*. Tada digavſſise *Soltikoff* iz *Dambina* ſa ſvom Voiskom, posſaoje ù *Samarskin*, da ondė ſtanne pram *Dobnom;* al *Dohna* nerad komſſiluku Moskovskomu, opetse odili ſa ſvoga mieſtà, i ottiſſavſſi putom od *Meſeritza* u *Sileziu*, odkuda biaſſe doſſao, ſtade kod *Zullickava* ù Vlaſtelinſtvu *Croſſen*, al ſvagda sliedit od Moskovah. Ovo *Dobne* odſtupanje premakoje Kralja ſvoga uvriditi moglo, nisſtanemanje, kakono mudri Upravitelj Podloxnikah ſvojh, iſtoje kroz perſte gledo, i dobro zaiſto, j rbo:

Si, quoties homines peccant, sua fulmina mittat
Jupiter; exiguo tempore inermis erit.
(hh)

Al jurve Kralj, komu do ferca biaſſe doſslo, dase dilje ù ſvoju zemliu nepuſschaju Moskovi, jeſt kruto bio *Dobni* zapovidio, da boi otvori. I neznam, kako ſe ſtvar priokrenu, da mieſto *Dobne* biaſſe od Kralja poslan *Wedel* Pervovladaoc, i voiske Upravitelj. Sa ſviem tizim xelechi ja izpiſati boi ovi, koise dogodi kod *Zullickava*, oſtavljam druga promiſsljanja na ſtranu, koja ù ſtvar ovu neunilaze. Novi dakle Pervovladaoc, s' jednim dobrim komadom pratit od *Tanne* Tiſuchnika, ſtupioje ù Voisku na 21. Serpnja, koi videchi, da Moskovi igjau prama *Croſſen*, hottiaſſe s' berdah *Zullickavskih* ſnichi, i ù

(hh) Ovid. I. Triſt. V. 17.

dva dila raztegjen put ſvoi takogjer upraviti ſuprot *Croſſen.* Al *Soltikoff* putmu zatvori, i obkolivſſiga ſa ſviu ſtranah pocſega iz toppova razbiati. Sſtoche ovdi csumerni Pervovladaoc *Wedel*, onno zaiſto, sſto kod Rimljanah ucſini *Junius Brutus*, kadno karv ſvoju, i ſvoje rodbine zemlji ſvojoi i Domovini posveti. Jer prem akomu *Tarquinio Oboli* ujac njegov brata ubbi, nisſtase zaradtoga nie ſmutio, vech joſs odviſſe budalaſachinu hinjio; i zarad te ſvarhe dvima ſinovma *Tarquinia*, ù *Delphos* igjuchim, odregjen bio puta viſſe za pogerdu, nego za druga. I buduchi Jurve na mieſtu recseni *Tarquinia* ſinovi, upitalisu *Apollina*, na kogabi Kraljeſtvo Rimsko paſti imalo? Tad ove ricſi iz ſspilje csuvene govore: *Qui primus veſtrum, ó juvenes, tulerit oſculum matri, is imperium ſummum Romæ habebit.* (ii) Dva

ſina

(ii) Livius L. I. n. 56.

ſina Tarquinia na ſrichuſu oſtavili, koibi od njih pervi ſvoju mater poljubio, kadbiſe ù Rim povratili; *Brutus* pako drugo ſcinechi, daſe po odgovoru razumie, zemljuje poljubio, zaradtoga, ſsto zemlja jeſt matti ſviu ljudih obchena. *Wedel* velim, promiſsljajuch obranjenje Domovine ſvoje, i procinujuch zapovid Kralja ſvoga, boi jeſt odredio otvoriti, prem akobi nicſice na zemlju paſti morao, zemlju poljubiti, zemlju ſvojom zalieti karvjom.

Pervi dakle koi uzkocſi na Brandibure ſa 1800. ljudih bi *Manteuffel* Pervovladaoc Moskovski, koga slidechi druge Moskovah csette, jedinoſu Brandiburah karv prolivale. Mlogoſu zaiſto ù ovom boju Brandiburi izgubili, tako, da iſti *Wedel* njiov Voivoda na ſverhi toga velikoga karvi prolivanja, naſſoje manje ſvoih voinikah 8000. megju koima i *Wobersnow* Pervovladaoc mertav oſtade. Moskovah pako

ko jeſt poginulo 1500. megju koima i Pervovladaoc *Demicow;* à ranjenih oko trie hiljade. Zadobiſſe takogjer Moskovi 20. toppovah vechih, ſeſt barjakah Piſſacskih, à niekoliko Konjanicskih. Ovako dakle ſsplani, i raſuti Brandiburi, veoma daleko od Moskovah odſtupiſſe. Al *Soltikoff* Voivoda udilj posla ſvoga Tiſuchnika *Walkonsky*, da osvohi Varoſs *Croſſen*, gdise ſtvarih naogjaſſe za ranu potribitih. Tada on iſti ſa ſvojom voiskom razlioseje po ſvoi *Silezii* Pruskoi tia do Brandiburske. Sſto uzrokova, daje toliki ſtrah poduzeo bio vas *Berlin*, joſs iſtu Kraljicu, daje jurve odredila bila prichi ù *Magdeburag* s' Kraljevskim blagom, Piismih, i sluxbom, da ù cſas nedoide Liſtak od iſtog Kralja njoizi piſan, s' zapovidjom dase prosſtie ocſito, i proglaſi, kakono sliedi. *Potli dugacskog veoma, i mucsnog puta doſſaoſam amo ù* Beſekow. *Zemlja naſſa nie brez obranjenja. Scinim, da zlo naivecbe,*

ko-

kojeje moglo biti, jest bio nemir koi jest od svega ovoga slidio. Savladosam jedan komad Haddicka, *i pridobiosam biljadu suxanjah.* Finck hoche *blizu njega stajat, damu mukaet bude. Prosstite ovi moi Listak sviema. Jest jurve sseſt nocbih, kako ne spavam; à sutra hocbu biti dvie milje daleko od* Francofurta.

Biau niestanemanje navalili Brandiburi, ù svemu sedam hiljadah, na 23. istog mieseca kod *Friedtlandta* na csette *Toscanske* Kraljicsine, pod vladom Tisuchnika Namistnoga Baruna *Brentano*, koje neiznosisse visse od triestotine, i niekoliko ljudih, i ssnjimi trie barjaka, i dva toppa; takogjer biloje reci stoo Konjanikah pod vladom Mladoga *Modene.* I zaisto bilibi lasno sve do jednoga pozobali Brandiburi, buduchi brojem mlogo vechi, dajim nie bio poslao *Wolffersdorff*, visst zaisto, i okretan ù takvih zgodah Pervovladaoc Nadpisni ſercsanoga *Martina Spolljarovi-*

cba

cba fa ftoo i pedeset Gradifscfanacah ù pomoch, koi kakoje fa fvoima ljudma megju Taliance, ù poslidnjoi pogibeli poftavljene, ftupio, udiljie fvoim doffaftjom ifte obasjo, i ferca zadnuta uzdigo, i okripio. I kakono glasoviti onni kod Virgilia *Æneas*, uzimavffi na plecha fvoja *Anchifa* oca fvoga iz po vatre *Trojæ* Varoffa, fa fviu ftranah upaljenoga, jeft izveo; tako *Spolljarovich* ù po vatre Brandiburske jeft ulizo, *Toscance* i *Modence* iz cseljuftih Neprisjelja jeft izadro, toppove i barj ke priotreo, Brandibure rafuo i protiro. Koga potlie nieu doftoino fahlit znali, kao rekavffi, uzkrifeni po njemu Talianci; al opet potverdilisu ofobito iftih csetah *Diniek* Straxpridftavnik, *Vafpremont* Stotnik, i *Frandini* Podftotnik, da po junasftvu *Martina Spolljarovicha* biau od fmerti izbavljeni. Elle razumivffi Kralj od Brandiburske nesrichni dogagjai proffaftog Boja kod *Zullickava*, tisftioje s' Pollja fvoga kod

Le-

Lewemberga, digavsfisc iz *Silezie* kroz *Lusaciu*, da prid *Berlin* stane, i Moskovom putove zapre. S' druge pako strane *Daun* Voivoda, koi tada stajasse kod *Marck-Lisse*, csuvssi to Kralja putovanje, posloje za niim ù pottiru Pervovlastnika *Laudona* sa 12000. ljudih, takogjer i Pervovladalca *Haddicka* s' vechim komadom cetah, koisu za njim nepristance postupali, il daga dostignu, illi barem (koja po isti nacsin bi odluka *Dauna* Voivode) dase zdruxe s' csettamah Moskovskimah, i tako jacse postanu. Sstoseje i dogodilo srichno *Laudon* dolazechi putom od *Grinwald* jestse zdruxio Moskovom, à *Haddick* svoje csette produljio-tia do *Guben*.

PISMA.

BRandiburi sstos' visse bojasse,
To Francuzi visse ustajasse,
Tirassehi, kano tira vranu
Bielu cerna, kad stane na granu.

Od

Od *Lippſtadta* tia do *Soeſta*
Niſu miira imali doiſta;
Od *Soeſta* tia do *Caſſela*
Biaſſeim voiska neveſela.

I kad *Caſſel* imadoſs' ù rukku,
Brandiburi tad digoſſe bukku,
I odoſſe putom ſvaki ſvoim,
Jeſuls' opet naſsli, tu bals dvoim.

Ni Moskovi Pobre nespavaſſe,
Jer odavna onni poznavaſſe,
Da ſve niekud Pruſi niſſaniſſe,
Puſsk' olovom, i praom puniſſe.

El kad *Fermer* vladu oſtaviſſe,
Soltikoffa mieſto njeg ſtaviſſe
Sve sſiroke Moskovske Carica,
Posſtovana odsvakud ſtarica.

Soltikoff je ù voisku hitio,
Kadno bia *Dobna* pohitio,
Na Moskove da xievo uſtane,
Nit, dok meidan neuzme, priſtane.

Kra-

Krasna *Dobne* misao, krasna volja,
I tob' bilo, dag' *Soltikoff* moja:
Haide *Dobna* evo menne, lexim,
Niss' pomicsem, nitti na te texim.

Sadachessme lasno pridobiti,
Blago, pusske, toppe zadobiti.
Al *Soltikoff* nebi zec plassljivi,
Da il bixi od njeg, ils' strassljivi.

Vech za *Dobnom* ú stopce postupa,
Dobna prid njim am' onam' odstupa,
Ko das' igra *sliepoga missa*,
Ko kads' vere ptich, kad pada kissa.

Ssto ne staness *Dobna*, vech odmicsess,
Sstrepiss rukkam, sstoli berkom micsess?
Znass, da kod tvog Kralja imass milost,
Da nepadess, pazi, ù nemilost.

I báss kollo kakose okrenu,
Neznam kakos ta stvar priokrenu,
Kadno *Wedel* miesto *Dobne* dogje,
A iz voiske *Dobna* kuchi pogje.

Vla-

Vladu *Wedel* el udilj priuze,
Tverd' odlucsi, i ú glavu uzé,
Daches' bitti s' Moskovom do kervi,
Kojno na njeg, káno oblak, vervi.

I ú torbu svoju diuch glavu,
Suprot Ptichu Moskovskom dvoglavu
Poide junak: ú dobri csas posso,
Nepozobat veche cio dosso.

Al Brajene da vidisa nevolje,
Jednoglava uz' Dvoglav za volje,
Pakse ssujim' nateza, i nateza,
Dokmu Polje s' kervjom nenaveza.

Sadmi onno basa na pamet pade,
Kadno gledam gdi Borus propade,
Dalmatinci sstonomi beside,
Kadno koju stvar, ko ovu, vide.

Tesko manjem, s' vechimse tukuchi,
Il na polju, il bilo ú kuchi:
Jednoglava tak' Oro Dvoglavi
Strahsi, pelja, muhcsi, i izmlavi.

Tad-

Tadmi ſvoja raſſirivat kriila
Pocse dalje, i lettit ko viila,
Po *Silezii* razlievatse *Pruskoi*,
Stoppe mettat csak po Brandiburskoi.

Berlin tada pocs' od ſtraha ſtrepit,
Iz *Berlina* k' *Magdeburgu* lepit
Iſta Csaszna Kralja Zarucsnica,
Il ſvitilo Sunce, 'il Danica.

Al porucſi Kralj njoi tu oſtani,
Od tog ſtraha, i mieslih priſtani,
Ja ſaeſt nochih neſpech voisku cſuvam,
Da Teb, Menne, i Zemlju ſacſuvam.

Niaſtamanje kod *Friedlandta* Pruſi
Nagazivſſi na *Brentana*, tuſi?
U pitaſſeg' à on recse jeſam:
Al proſtite, jer jak, kao vi, nieſam.

Samnom ima ljudih trie ſtotine,
I joſs nieke reci deſetine:
Stoo *Modene Mladog* Konjenikah,
Dva toppicha, i trie barjakah.

 Se-

Sedam hiljad vaas ú ſvem imade,
Al ſto znate, akó Bog naſa dade,
I doleti junak nam ú pomoch,
Obdan bilo, illi bilo obnoch.

To *Brentano* teſako doverſſio,
Vapianje to iſtom ſverſſio,
I caú mieki ſauſſanj priko luga,
Pak zavapi kojaj' opet tuga.

Nie tuga *Brento*, veche radoſt,
Smétni z' glave tu toliku ſtaroſt,
Priko luga doletiva ſoko,
Kak' letti, teſskoga vidi oko.

Takbo hitti, i k' tebi dolazi,
Priko dracsia, i granja prilazi
Spollſjarovich Martin, nitse bavi,
Dat' od tuge, i ſmerti izbavi.

Mal ú tielu, al opet kripoſtan,
Tebche biti, znai dobro, koriſtan,
Jerche malen mloge raztirati,
Mal velike Pruſe otirati.

I kad'

I kad' ftupi *Brentanu* ti Stotnik,
Ki bi pao, uzdixeffe voinik;
Sunc' obasja caette od *Tofcane*
Kim moch nebbi od niedne ftrane.

Sabljù fvoju *Spolljarovich* dixe,
Pufsku gori na Prufa podixe,
S' Gradifscfancih na njega nafernu,
Oganj dava, dokle neposernu.

Tad *Tofcani* k' *Màrtinù* ftupiffe,
Dam' zafale udilj priftupiffe:
Al on nekti fahle, fahla Bogu,
Xelim uviek davaa pomoch mogu.

I k' *Berlinu* Kralj kadami polde,
Daun k' *Laudonu*, i k' *Haddicku* doide,
I recfeim Junaci na noge,
Ter za Kraljem ù terk ko ftonoge.

POGLAVJE IX.

Boi kod Cunnersdorffa. Boi kod Mindena.

DAkle biosseje jurve sdruxio *Laudon* s' Moskovih, à *Haddick* od istih nestajasse daleko, Kakonosmo jurve vidili. Zaradtoga na 11. Kolovoza prissoje Kralj od Brandiburske priko *Odere* megju *Lebus* i *Custrinom* sa svojom voiskom, koja biasse jaka sseestdeset hiljadah ljudih. A Knez *Soltikoff* jurve prid niekoliko danah pervo toga sa svojom biasse stao blizu *Francofurta*, i tverdo odredio illi umerti, illi pridobiti Nepriatelja, akobi na njega ustati hottio. I bass dobra *Soltikoffa* odluka; jerbo dan 12. ú trie satah ú jutro Kralj Brandiburski pocseoje kretati svojom voiskom, al kano rekavssi, ne da Boi otvori, vech da ukaxe jakost svoju desnom krilu Moskovskomu. Sstomu ovu korist do-

donese, daje izvidit mogao, kakono Moskovi ſtajaſſe, i daje toppove ſvoje, protiva njiovom krilu deſnom, potaino uſadio. Niaſtanemanje ú jedanaeſt ſatih i po, vatruſu pervu iz toppovah dali Brandiburſi, i izavſſaſſi iz buſiah, i iz ſenme uſtaliſu protiva krilu lievom Voiske Moskovske, kojoi ſrieda biaſſe Sello *Cunnersdorff*. Tada i iz puſſkah pocſimavſſi ſa ſviu ſtranah vatru davati, uſſilovaliſu Moskove, i Kraljicſine nazade poſtupiti. Al Knez *Soltikoff* s' jednom hitrinom neizkazanom razredi drugi red ſvoje Voiske ú razliecſite redove, i ſtavihi jedan za drugim s' lieve ſtrane. Sa ſviem tizim Kralj Brandiburski dvoſtrucſechi ſvoju ſillu ſuprot recſenoi ſtrani, uzrokova, da *Voiske Sjedinjene* na njegovo mieſto ſtupiſſe; i gdise iz pocſetka ſamo braniſſe Moskovi, i Kraljicſini, tadase jurve nepriatelji ukazaſſe. Zatto Brandiburi odbieni, povrachaliſuse, koli-

koje moguche bilo, visse od sedam putah, i vatru davali, tako, da na csetérdeset samo koracsaih daleko stajasse od Voiske *Sjedinjenih*; al na poslitku oko pet satih potlie podne jurve oslabljeni, pocselisu odmicati Brandiburi, á *Sjedinjeni* dvoistrucseeh svoju kripost, za njimisu tisstili, i bixatjih usilovali sa sviu stranah oko sedam satih. Rasussese dakle Pissci Brandiburski, a i Konjanici malo potlie pobigosse odlito putom od *Custrina.*

Megjuto Pervovladaoc, Namistni Barun *Laudon*, uxexen od velike xelie zarad slave Voiske Dobitne, poteikuje s' niekoliko csetah Konjanicskih, i stigavsi bojem mlogo veche csette Konjanicske Brandiburske, i steje ù bare zatiro. A z' druge strane Katane Kraljicsine pod vladom Pervovlastnika Kneza *Bethlem* usilovalesu triestotine Brandiburah poloxiti oruxje na zemlju. Voiske Dobitna bais ù isti csas, kad-

no

no Knez *Kinski* diljassesa ù *Becs*, da navie-
sti Priuzvissenom Dvoru glas Pridobitja u-
godni, brojasse visse od stoo i dvadeset
toppovah zadobitih, à dvadeset barjakah.
Takogjer visse od osamnaest hiljadah Bran-
diburrah ssto mertvih (megju koima *Putt-
kamer* Pervovladaoc biasse) ssto ranjenih
(megju koima takogjer biau Pervovladaoci
Seidlitz, *Wedel*, *Hulsen*, *Finck*, *Spaen*,
Platen, *Knoblock*, *Klitzing*, i visse od o-
stalih Vlastelin *Wirtemberg*, od kudja pri-
miasten bio ù *Schwedt*; po isti nacsin i
Stari Pervovlastnik *Juraj Augusto Itzen-
plitz* mlogo ljubljen i posstovan od Kra-
lja, i niekoliko nadissah xievi potlie toga,
pak priminu ú *Stettinu* od zadobitih ra-
nah) pokrivasse Polje boino, i nebiasse
vriemena broitmu uffachene, i odbiexni-
ke. Izgubljenje *Sjedinjenih* stajaloje ù de-
set hiljadah asto mertvih, asto ranjenih.
Slava Pervovladaocah *Voiskah Sjedinjenih*
vechaje od svakoga proslavljenja, da isti

nepriatelji biliau fvidoci junacskoga ferca csetah Moskovskih, i Auftriacskih. I zaifto *Laudon* Pervovladaoc, koija s' csetamah Kraljicsinim upravljo, nie znao zadofta pofahliti viernoft, visftinu, i Jakoft Pervovladalacah, i Naredbenikah, kohi pod njegovom vladom biau. Nisftanemanje osobituje uzpomenu ucsinio *Normanna* Tiluchnika, csetah Pervovlaftnika *Aremberga*, koi fa dvanaeft ftotinah Dugokapatih mlogoje prama Nepriatelju junaftvo ukazao, pet barJakah KonJanicskih prioteo, i prikszohi Knezu *Soltikoff*. Takogjer csette nove *Laudonove* iftomusu posftenje ucfinile, i broilesu fseft Naredbenikah mertvih (megju koima pervi njiov Stotnik *Tomlanovich*) à 24. ranjenih. Na iftom Polju od BoJa uzdigoje Pervovladaoc *Laudon* na skalim Straxpridftavnika Gosp. *Schmidfeld*. Csette *Baden-Baden* nisfta manje slave, zarad neftrafsljivog fuprot Nepriatelju ferca, od fviu ozgor re-

cfe-

esenih nisu zadobile, kakono potvergjuju. 32. Naredbenika, ssto mertvih, ssto ranjenih. Naposlitku iz megju Kraljicsinih unacsekisuse derxali Pervovladaoc *Caramelli* Knez *Caraffa* Tisuchnik Namistni, Konjanici *Lowensteina*, Barun *Plettenberg* Straxpridstavnik, Knez *Kinski* Tis. Nam. tako; dasu Kraljicsini ù svemu vriednost, i jacsinu csetah Moskovskih dostizivali. Kraljicsinisu Moskovah, Moskovi Kraljicsinih kripost sacsuvali. *Virtus unita fortior quam dispersa.*

Forsitan hæc aliquis (nam sunt quoque) parva vocabit;
Sed quæ non prosunt singula, multa juvant. (kk)

U isti dan kervavoga Boja megju Brandiburom, i Voiskama Moskovskom, i Austriacskom, to iest na 12. Kolovoza,

 priu

(kk) Ovid. L. 2. de Rem. Am.

priuzelisu Francuzom Gradove *Minden*, i *Witzenhausen* ù *Landgraviatu* Voiske *Sjedinjenih*, koih vladu imadiſſe *Ferdinando* Vlaſtelin, gdino pervo toga na 9. iſtog mieſeca ſtupili biau ù *Paderbonu*, i zarobili 400. ſuxanjah Francuzkih, potlie kako na 4. Kolovoza (ù koi dan boi biaſſe) Vlaſtelin *Ferdinando* ſtavſſi kod *Gobfelda* bia naſernuo na Ercega *Briſſac* Francuza, i raſuoga. I prem ako Erceg *Broglio* ſavladat hottiaſſe Dio cſetah *Wangenheim* Pervovladaoca, niſſtanemanje ſverhe nedoſtixe; jerbo 30. toppovah, veoma kraſno uſagjenih, imadiſſe *Wangenheim*, koje izmitajueh, iſtog jeſt ſillu razruſſio, i ottiroga. Boi ovi uzrokovoje cſettam *Sjedinjenih* viſſe od dvie hiljade ljudih aſto mertvih, aſto ranjenih po njiovom racſunu; à Francuzom oko deſet hiljadah, aſto ranjenih i mertvih, aſto ſuxanjah, i raſutih: takogjer 43. toppa, i mloge druge barjake izgubiliſu. Dakle oko po dana boi

ſver-

ſverhu imadiſſe, i Francuzi, kohi ſve nazade izmicaſſe, pocſeſſe ù hitnji bixati; i nemogadiuchi tiesnim putom od *Wittikindſtein*, gdino *Karla Veliki* pridobio biaſſe Velikog onnoch *Witticbinda*, kako ù Izpiſanju Dogagjajah ſtarih vriemenah nalezim, poſaliſu, da prigju *Wezer* potok doſſaſtu noch, i da upale ſvoje moſte, koje iſtih za ſvoju Voisku ſverhu recſene vode biau ucſinili.

PISMA.

KInski letti priko *Becſa* Grada,
Berxje neg' prich priko *Biograda*,
Jeri' junacski konja uzjaſſio,
Zattoboje mloge poplaſſio.

Ter on texi ù Kraljice Dvore,
Podvikuje damuse otvore:
Liſtak noſi Tereziga daje,
Od *Laudona* csaſt mlogu pridaje.

Daſi

Dasi zdrava Kruno uzvissena,
  Kan' iz neba na sviet donessena;
  Da Kraljujesc, i Zemljama sudisc,
  Serca na boi junacska probudisc.

Sviem kripostma 'odsvud naressena,
  Zaradtoga po svud proglassena,
  Sva liepota kakono *Pandora* (ll)
  Ugledalo tvog Kraljevakog Dvora.

Svieti

(ll) *Pandora* (kako izpisuju *Poëtæ*) jest bila perva onna xenna, kojuje *Vulcan* kovacs, po zapovidi *Jupitera*, od gvozdia skovo, i kojusu potlie toga svie kakono Bogovi (razumi krivi) svoima darovih nakitili. *Pallas* mudrost jestjoi poklonila: *Apollo* pivanja znanje: *Mercurius* dobra izgovaranja ricsih mesztriu: *Venus* liepotu oblicsja, i ostali Bogovi druge darove. Zarad sfta biasse nazvana *Pandora*: jer *pân*, i *doron* jesu Gercske ricsi, od koih perva zlamenuje *sve*, á druga *dar*; kao rekavssi, *Pandora* hoche rechi *sviu dar*, illi sftoju svie darovasse, illi sfto sviema biasse nakichena. *Pausan. in Attic.*

Svieti xele biti podloxnici,
Tvoje sluxbe biti dionici,
Teb Gospoju jednu poznavati,
Csast, poastenje, i slavu davati.

Jer svak' kohi tvoju uzme sluxbu,
Necsujese da kakv' ima tuxbu;
Joss odvisse srichen svagd' vojuje,
Tugje zemlje srichno osvojuje.

Nut promotri kod *Cunnersdorff* srichu
Tvoje Voiske, à Pruske nesrichu,
Kakos liepo, i' krasno vladasse
Tvohi, kadno Prusa savladasse.

Na Moskove Brandibur ustade,
Sippat vatru nepristance stade,
Daim tia ssatori progore,
Da ù vatri do jednog izgore.

Al *Soltikoff* niastas nepristrahssi,
Sstoga tako Brandiburag strahssi;
Vech odredi cielo, i od volje
Il umriti, il dobiti Polje.

Pak

Pak zavapi, der junaci chulum
Gor dignite, jerche biti zulum:
Gjordu k' bedrih svaki svoju vexi,
Pak na meidan, bass ko na pir, texi.

Danasnamje umrit, il dobiti,
Zarobljenim bit, il zarobiti:
Nestrasstese, vech mene sliedite,
Ustanite visse ne siedite.

Tad sligjau svoga Vladaoca,
Posstovasseg' ko Sinovi oca,
I jedino svie nasernusse,
Brandiburi dok neposernusse.

Ssto ranjeni, sstoli ubieni
Lexass' mlogi, à drug' odbieni
Sedam putah na prid posstupasse,
A toliko na trag odsstupasse.

Nit ù vatri viss' hotte sstajati,
Vech ocsito pocless' nesstajati:
Ko nesstaje oblak, pussech vitar,
Jers' raztancsa po nebesih hitar.

To

To kad vidi *Laudon* haid' junaci
Recſe, vierni, i Jaki vojaci,
Vaſſu kripoſt s' Moskovskom sloxite,
Vas Moskovom slavnim priloxite.

Bethlem tada za njimi pohiiti,
Jer jois ſunce kroz oblake ſvjiti,
Trieſtotine Boruſah doſtixe,
Puſske s' vrata, à nje s' konja dixe.

Norman jeſtse takogjer vladao
Mlogo dicsno, jerje savladao
Dobar komad Pruskie junakah,
Pet uzeo Konjicskih barjakah.

Joſs nadalje krasne *Laudonove*
Daſſe iſtom njegve *Csette Nove*
Svidocſanſtvo prama njem viernoſti,
Junacskoga ſerca, i vriednoſti.

Baden-Baden, Kinski, *Caramelli*,
Das' derxaſſe dobro, ſvatko velli:
Biſs' *Platenberg*, *Caraffa* na glasu,
Nit *Lowenſtein* jednom profti vlaſu.

Jer nestrašaljiv, gdigodi je mogo,
Dvor Kraljevski jest uviek pomogo;
I nexievit istie volio,
Dokle Prusu nebi odolio.

Mertve svoje Kralj tolko poxali,
Alimuse naivisse taxali,
Kad razumi daj' *Itzemplitz* ranjen
Od njeg svagda poštovan, i branjen.

Ranjen, velim, bia pak primicu
Potlie malo danah ù *Stettinu*;
Plakašega, i oplakaššega,
P' običaju vriemena naššega.

Isti denak, Moskovom ugodan,
Bisše Pobre Francuzom nezgodan,
Kod *Mindena* jerse potukosse
Sjedinjenih, da tešk' izmakosse.

Izmakosse, velim, iz *Mindena*
Ne kud valja, vech priko bedena
Skakaša dolli tuxni vratolomi,
Mlogi svoju k camu junak slomi.

De-

Deset hiljad Francuz izgubisse,
Sjedinjenih dokse zalud bisse;
Dva istima Grada ostavisse
Witzenhausen, *Minden*, i josa visse.

I sstos' bili po srichi dobili,
Po nesrichi sadsu izgubili:
Csuite kako srichase okreche,
Kano kollo, kada' ù kolma kreche.

Wangenheima hotti savladati
Broglio Erceg, nitmu visse dati
Za Francuzih na prid postupati,
A Francuzom na trag odstupati.

Al bi zalud, jer toppov tridesset
Izmitasse kratih devet deset
Pervovlastnik *Wangenheim* na njega,
Doklegodir neraztira svega.

To jest njega, i njegvu druxinu:
Pak poiciosse tada na uxinu,
Jer dorucsak hergjav imadiše,
Po kojemu teisk' da kohi disse.

O Ta

Ta uxina bisse prid *Wezerom*,
Aratosga, i posso bezerom;
Jer Francuzi dok do njeg stupisse,
Kervavoga znoja dost popisse.

POGLAVJE X.

Boj kod Meissena. Pridobitje Kraljicsinih sverhu Brandiburah kod Maxena.

SAstavivssise dva Pervovladaoca Brandiburska, to jest, *Finck*, i *Wunsch*, aloxivssi csette svoje, ù svemu osamnaest hiljadah ljudih, poidosse na berdah od *Meissen*, i ondi stadosse. Ssto kad razumi, i razvidi Vlastelin *Due-Ponti* odredi Pervovladaoca *Haddicka* na 20. Rujna, da ustane protiva krilu desnomu Brandiburah. Ssto da izverssi, possaoje po podne isti dan, imajuchi osim svoih csetah csette Pervovladaocah *Brentana*, *Weczey*, i *Lo-*

sij, i ſtupioje tia do *Miltiza*. dan drugi oko 9. ſahti, digavſſise magla, i vidivſſi Brandiburi jur blizu ſebe Nepriatelja, pocselisu toppove izmitati, nebili obranili ſeoce *Partsdorff*, na koje biaſſe uskocſio Pervovladaoc *Maquire*, i priotega I prem ako s' velikim komadom csetah poſtupaſſe Brandiburi niſtanemanje Pervovlaſtnik *Ried* uſilovan pochi priko *Taubenheim*, i *Ullendorff*, uzrokovoje, dasu pridnje csette Brandiburske nazade poſtupile. U iſto vrieme *Stolberg* Vlaſtelin osvoioje ſeoce *Riemsdorff*, i raſtiro Nepriatelja. Megjuto slidilaje vatra iz toppovah s' jedne, i s' druge ſtrane, doklegod po zapovidi Vlaſtelina *Due-Ponti* Pervovladaoc *Haddick* sa ſvoje ſtrane nie pohitio, i jurve ucſinio poſtupiti csette *Brentana Weczey*, i *Loſy* protiva cielom komadu csetah *Fincka*, koije tolikom ſillom na *Brentana* uſto, daje udilj kupiti ſvoje csette morao, i odſtupiti. Al doſſavſſimu Per-

vovladaoc *Lamberg* ù pomo:h, s' csettamah *Marshall*, i *Giulay* zaderxoje Brandibura, i boja fricha jednakeje oftala, doklegodir nie doffao Vlaftelin *Lobkovitz* s' Oklopnicih, i, reci, pet ftotinah Dugokapatih, i odbio Konjanike nepriateljske, kakono i Piffce mloge na paracxike ifiko. Oftali pako pobigoffe, oftavljajuch toppove. Takogjer i Pervovladaoc Knez *Schallemberg* s' oftalih Konjanicih uftoje protiva Konjanikom Brandiburskim, koino hottiau osloboditi recfene Piffce; zatto ifti biau razbieni, i ù zbig metnuti. Al jurve dan fverffivaffe, i tmine padaffe, zaradtoga nemogadiau Cefarovi, i Kraljicfini fverhe doftati fverhu Brandiburah, kohi znajuchi sluxitise z' godom, prominilisu noch iftu fvoje ftajaliafte, tako, da futra dan nie moguche bilo na ifte nafernuti. Dobilisu Cefarovi, i Kraljicfini devet ú fvemu toppova, i jednu zaftavu Konjanicsku; nicke takogjer fuxnje, al viffe odbjexnikah

Broi-

Broili pako 207. mertvih: 795. ranjenih: 615. ufachenih. Megju mertvima nafslisu 10. Naredbenikah, megju ranjenima 51. megju ufachenima 11. Tolikosu i Brandiburi (ako nisu jofs viffe: izgubili: kvar dakle jedne, i druge ftrane bioje rekavffi jednak; zatto ni jedna, ni druga ftrana slaviti Pridobitje po pravdi nie mogla.

Biloie i drugih dogagjaih od ovoga miefeca tia do Studenoga; al buduchi manjeg procinjenja doftoinih, zattohi na ftranu oftavljam. Studenoga pako miefeca ftojechi Kraljicfini, i Brandiburi kod *Tropave*, zapovidio jeft bio Pervovladalac Knez *Draskovich* Barunu *Ljubibratich* Tifuchniku, da naredi jednoga od fvoih Stotnikah, i fsnjime niekoliko ljudih, kohibi ù *Tropavu* pofsli, i *Ottocfane* izmienili. Tada odredi *Martina Spolljarovicha*, i fsnjime 500. ljudih, koi tefsko dopro k' *Tropavi*, bioje drugi dan od fve cfetti-

ri ſtrane od Brandiburah obkoljen. I videchi *Werner* Pervovladaoc Brandiburski, da iſti mlogo jacſi biaſſe od *Martina Spolljarovicha*, pocse vikati, daſe pridade. Al nekti *Spolljarovich* na tó poplaſſenje ſercom paſti, vech podviknu na ſvoje ljude, daſe jedino brane, dok dopru do Sella, koje ne jurve daleko od nji biaſſe. Juriſſom dakle digavſſise na *Spolljarovicha* Brandiburah 80. udilj jedan od njih profuoje barut megju ocſi iſtomu, komu i tripavice ſvekolike opali, i kervga obli po ſvemu obrazu. Sſto ſciniſs, kakoje tada pogledati *Spolljarovicha* bilo? Junaka s' ocſima brez tripavicah: ù kervi ogreznuta, koja ſsto od cernoga baruta, ſsto od zimnoga doba cernjaje od ſmolle Illiricske bila, nitje kappala, vechse kao ſmolla obraza prilipljivala.

Nigrior Illyrica cui pice ſanguis erat (mm)

I opet

(mm) Ovid. L. 2. A. Am.

I opet nit uplaſſena, nit brez uffanja slave pridobitja; jer udilj puſaku izmetnu ù iſtoga, i duſſumu od tiela raztavi, koino njemu ſamo tripavice od ocſiu biaſſa raztavio. Teſako pervoga na zemlju ſvalio, priſtupioje drugi Brandibur, i tergavſſi ſablju, udarioje po legji *Spolljarovicha*, damuje trie haljine odma proſieko. Sa ſviem tizim ſve kripkii *Spolljarovich* poviknuoje *Giurgja Popovicha* Podſtotnika, i *Mileticha* Barjaktara, i odma doſſavſſi, oborilisu na zemlju Brandibura, koinoga ſabljom udari. I tako drugi red, oslobodivſſi ljude, povika: *Udrite junaci, neboitese! Sachemo ù Sello dochi.* Zaradtoga pocſeſſe vatru davati, i proderſſe puut kroz po Brandiburah. Kadasu pako ú Sello ſtupili, opetsu obkoljeni bili od Brandiburah. Tad penjuchise *Spolljarovich* na jedno berdo, vidioje gdi jedan Straxpridſtavnik Brandiburski s' golom ſabljom dolazaſſe prama njemu, i pervo negoſeje

 ſanji-

sanjime hottio ogledati, *Mirkovich* Straxmeastar, koino za *Spolljarovichem* dolazasse, puski je izmetnuo, i recsenoga Straxpridstavnika rannio, koi udilj 144. Konjanikah sobom uzimavssi, odiliosejs ù *Tropavu*, gdie na skoro priminuo. Brandiburi dakle, asto uplasseni, asto srichu svoju promisaljsjuch nesrichnu, pocseliau nazade ichi, koi bi uzrok, daje *Spolljarovich* po svojoi viestini, i junacskomu sercu oslobodio visse od 300. ljudih, kohibi svie bili morali illi glavu izgubiti, illi pofatani biti. Dva takogjer Stotnika, 4. Naredbenika, i drugih mlogo prostih *Ottocsanacah* jest izveo, i oslobodio.

Al doistine slava Kraljicsinih premako ù mlogih prossastih bojevih protiva Nepriatelju svomu jest bila velika, onna niestamanje, koju zadobisse na Polju od *Maxena*, jest odsvud neumerla, i kojase viestom uregjenju, i csudnovatoi viestini

Dau-

Dauna Voivode imade odpiſati. Nechu-ju ja ovdi sſiroko izpiſivati, buduchi ſvemu da rekmem ſvitu iz temellja poznana. Pocſul niaſtanemanje j zgru dogogjaſa. U-ſtavſſi Voivoda Knez *Daun* s' jednim di-lom ſvoje Voiske dan 19. Studenoga na Voisku Brandiburaku, kojom upravljaſſe *Finck* Pervovladaoc Namiſtni, i koi ſta-jaſſe ú *Dippolsvaldi* ſa dvadeſet hiljadah ljudih, udilj ieſt njih razbio; i slidilei csette Kraljicſine tia do nochi. Al opetſuse bili skupili, i s' jedinili drugi dan na Polju ſvo-mu od *Maxena*, gdino ſvekoliko ſvoje uſ-fanje biau poſtavili, i drugi rok od *Dau-na* s' neizrecſenom kripoſtju obkoliti, prem akosuse zadugo, i veoma krasno branili, uſilovanisu bili Polje oſtaviti, i pobignut hottivſſi, à nemogavſſi, pridalisu ſebe na 21. ſuxnja *Daunu* ù ruke. Evoti broi od Suxanjah. *Finck* Pervovladalac, recſenih cſetah Voivoda; drugih takogjer oſam Pervovlaſtnikah, kohi biau *Rebentiſch*,

 Wunſch,

Wunſch, *Lindeaſtein*, *Moſel*, *Bredow*, *Platten*, *Waſolt*, i *Gersdorff*. Po iſti nacſin 300. Dugokapatih *Schenchendorffa*, 800. *Billerbecka*, 300. *Kleiſta*, 300. *Wilmaſy*. Proſtih takogjer po toliko, cſetah *Finck*, *Hulſen*, *Knoblock*, *Munchau*, *Aſſia-Caſſel*, *Grabow*, *Laſtrow*, *Rebentiſch*, *Lebwald*, *Schenchendorff*, i *Salamon*. Oklopnikah *Bredow*, *Waſolt*, i *Horn* ù ſvemu 2010. Konjanikah 1440. *Wirtemberg*, i *Platten*, i toliko Katanah *Gersdorff*. Sviu ovih Piſſacah, i Konjanikah po racſunu Izviditeljah Dvora Becskoga ú *Auſtrigu*, i *Rumburgu* ú ſvemu biaſſe 14922. megju koima 600. Naredbenikah: to jeſt, 6. Tiuchnikah, 32. Straxpridſtavnika, 88. Stotnikah; a oſtalo manjih. Koima akose pridadu onni, koino na Polju mertvi oſtaſſe, i drugi mlozi, koino izcſeanuſſe, izniche ù ſvemu oko devetnaeſt, i viſſe hiljadah ljudih. Dobiliſu takogier Kraljicſini 66. toppovah: Barjake, i ſsatore ſve-

ko-

kolike, kolla, konje, i Bubnjeve. Izgubilisu pako ù fvemu 1200. ljudih, meglu koima 20. Narèdbenikah.

Evo dakle onna, kojuti obecha, jezgra cfattiocse dogagjaih cfettiriu godinah. Procieni jakoft, procieni viernoft Voinikah triu Narodah razlicfltih Dvora Becskoga, i vidichefs, da niefta od jakofti, niefta od viernofti Starih fvoih, jofs kadno Rimski Cefari fvitom vladaffe, tia dofada niesu odftupili. Bilaje pod iftima Sfeftifuchnice dvadefete i osme, redom cfetverta, *Macxarska Jaka, Sricbna.*

Leg. XXVIII. Pannonica Fortis, Felix.

Bilaje Sseft tifuchnice tridesete, redom trecha, *Illiricska, Paboxna, Vierna.*

Leg. XXX. Illyrica Pia, Fidelis.

Bllaje Sseft tifuchnice tridefete i devete, redom trecha *Alamanska Dobivajucha.*

Leg.

Leg. XXXIX. Germanica Victrix.

Dasu i sadassnje Voiske takve bile, nit moresš zanikati, jerbosi lasno razumit mogo, akosi sve vierno procsattio; nit moresš nepofahliti, koije fahla neumerla. Znam, dachesš mlogima zabaviti, ssto il miesliš, da niesu istinita, jerbosii ti isti morebiti drugacsie tvoima gledo ocsima, nego ja izpisujem; il scinisš nepravedna, ssto nahodisš proslavljenje mlogie, od tebe manja vriednosti, junakah, à od tebe ni uzpomene. Al oprosti. Jer buduchi ova knjixica jedan kratkopis, niesam sve mogao po imienu, i po junasstvu ù njoizi metnuti; i bass ne zarad hergjave kakve sverhe: jerbosi ti meni, kao i drugi; veche sstote niesam naodio ù knjigah, iz koihsam ovu vadio: il akosamte morebiti nassao, niesamte mogao metnuti, hottiuchi jezgru samo poglavitiih dogagjajh na svietlost datti, ssto nebi bio izverssio, dasam svakoga po ime-

imenu zlamenovao. Zaradtoga ne ſcinim, dacheſsmi zamiriti, kad ovu ſverhu, i odluku razumieſs. Nisſtanemanje, ako cſemu zabaviſs, ne cſudimtiſe: buduchi Narodu Illiricskomu mucsno ugoditi. Doſslaje, malo da ima po godine, nieka ú moje ruke knjixica, *Satyr*, illiti *Divji Cſovik*, nadpiſana, koja, kraſno, i razgovetno ſvoi Narod od zlocſeſtih obicſaih odvratiti, à na dobre privuchi naſtohi; i opet biloje ſerdacah bliedih, koima nie po chudi bila. Ti dakle neodbacui tugjih dillih, kakvih takvih, dokneſtvoriſs boljih, i ucsniih. Zaradtoga

, ... Si quid noviſti rectius iſtis,
Candidus imperti: ſi non, his utere noſtris.

 (o)

PL-

PISMA.

JAbit' Pobre mercsuk josſs zapievo,
Jerti nieſam ſve cielo izpievo;
Alti neimam guſal, ni tambure,
Nit, da kupim, baſs jedne mangure. (nn)

A ti, gusle ak' imaſs, uſtani,
Pakmi gudi, à kod mene ſtani,
Jachut' pievat dame gora cſuje,
Gora cſuje, i tko njom putuje.

Neka recſe, davor od javora
Krasnih guſal, krasna razgovòra,
Kakos jedno s' drugim liepo slaxe,
Gusle gude, junak nisſt' nelaxe.

Vech baſs onno ſve, aſtose dogodi,
Za cſettiri godine, pogodi:
Ah junacsle! xivmi, i zdrav bio,
Neveſeo nikada nebio. De-

(nn) *Mangura*, bakarli pinez.

Dedmi ſada privuci gudalo,
Nitse ciri tude viſa' budalo;
Prem akosu gusle i napukle,
Glaſche datti, jerbosu navikle.

Vidiſs, kakon *Due-Ponti* uſta
Na Boruſa, tia dok neſuſta:
Haddick desno krilomu poduze,
I ſnagumu, i meidan priuze.

Vidiſs, *Maquir* kakono prilazi,
U Seocę *Partsdorff* unilazi,
Sebe rani, i ſvoje dobitkom,
Brandibure ſicse ſabljom britkom.

Stolberg Riemsdorff na juriſs uzima,
Snig nemari, neudimu zima;
Jerbo ſerce junacskoga zgria,
Pridobitja xelja doſt' ugria.

Nevidiſsli vriednoſt *Schallemberga*,
Kakon hitti k' *Brentanu Lamberga*,
Brandibure da od njeg odbie,
Dase ſsnjima do kervi pobie.

Ried

Ried kakono za Prúſom gamixe,
Prus pried *Riedom* daleko izgmixe,
Nedademu baſs ni odanuti,
Da kamoli cielu osvanuti.

A tebiſe etto vidiſs drima,
Kloniſs glavom, perſtma gudiſs trima:
Kodanoſi nochas kod kazana
Svu noch guslo, kominom umazana.

Lulu dakle propuſſi duvana,
Zarad naſſeg krasnoga divana,
Csaſſu vinca deder tu iztegni,
Pak te xice na guslah pritegni.

Jerbochut' ſad od *Ljubibraticha*
Propievati, kad *Spelljarovicha*
Baſs po ſrichi posla cſak k' *Tropavi*,
Da, ſto moxe opravit, opravi.

Iſtom doſſo na mieſto umoran,
Sciniobi, da bia ſumoran;
Jer moraſſe Boruſa dobiti
Illi junak glavu izgubiti.

Al

Al ſumoran nebbi, ni xaloſtan;
Vech pun xelje tuchse, i radoſtan:
Zelenkomu zvizgji, à on vicse,
Ki ſto moxe junak ſich, nek ſicse.

Biaſsbohi ſve Prus obkolio;
I dam' *Martin* nie odolio,
Nedaitese, da nie vikao,
Sveb' do jednog bio iſikao.

I baſs neznam kakvo Brandiburcse
Prid *Martina* odkudlia' izvucse
Puſsku uze, na njega uzkocſi,
I ſasumu barut megju ocſi.

Tripavice ſvemu izgoriſſe,
Dva obraza nama progoriſſe,
Kervga obli; almi xiv oſtade,
Puſsku odape, i Prus dol pade.

Tadſe pocse penjat gor na berdo,
I odlucſi ſercſano, i tverdo,
Dache glavu rad ſvoju posvetit,
Sam' das' moxe Borusu osvetit.

I nut jedan Pruski Naredbenik
Daje bio, velle, Straxpridſtavnik,
Sabljom gollom k' njemu dolazaſſe,
A njem *Martin* ſamcat prilazaſſe.

Al *Mirkovich* nektiſſe cſekati,
Sſtobi udilj mogo docsekati,
Spolljarovich dam' glavu odſiecse,
Daga ſvega na dile izſiecse.

Vech izmetnu puſsku, i ranniga,
Ter od ſmerti tada obraniga,
I k' *Tropavi* pocse odpravljatse,
Drugi Pruſſi oſtokud raſipatse.

Etto kako *Martin* oslobodi
Svoje ljude, jerbohi slobodi,
Izgled dadde, pervi macs vadiſſe,
Ottocſance iz zla izvadiſſe.

Gudi Pobre, makar xice pukle,
A i gusle makarse razpukle,
Jachut druge dat' iz *Salonika*,
Miesto tih iz naſſeg *Dubrovnika*.

Ja

Ja znam dasi od gudenja znojan,
Dasi sannan; alli astochess bolan,
Kadanasje sricha sastavila,
Kadanasje za to mat rodila.

Da ti tvoim razgovorifs guslam,
A ja moim razveselim pismam;
To jest onne, kise znadu ssalit,
I stvar manju ko vechu posahlit.

Ha hoj *Daun* kadno Boi otvori
Kod *Maxena*, *Fincka* svud pritvori;
Dam' moguche nebbi izmaknuti,
Ako nekti svoje sve smaknuti.

Zatto sebe, i svoje sve aloxi,
Pakse *Daunu* sa svime podloxi,
Pridademu tôppe, i barjake,
I Viteze tolike prijake.

Dauna bisse visstina, i fricha,
Fincka mloga zaisto nesricha:
Dauna slava uviekche ostati,
A sramota *Fincka* nech' pristati.

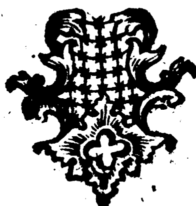
P 2 I kada'

I kada' tebi gudit Pobre zakti,
Ja vech pievat od junakah nekti;
Csaft mogybo Voinikah pievati,
Al moguche nije izpievati.

Sverha Dila Pervoga.

ERRATA.

		Miesto.	*Csatti.*
1.	13.	broi - - - -	broise
3.	4.	*Braunswik* - -	*Brunswick* i tako ù napridak.
--	13.	Sftocse, - - -	Sftiocse,
8.	6.	uzbojaſſe; - -	uzbojzse;
9.	9.	puſſachati. - -	puſschati.
--	20.	potvergjuju - -	potvergjuje
10.	13.	obechenom - .	ȯbchenom
11.	8.	*Nimi ljudi*, - -	*Nime ljude*,
14.	13.	Terji - - -	Pakji
--	17.	pojak al, - -	pojak, al
16.	7.	teſsko on - -	teſsko to
23.	20.	*Il Tenente* - - -	*Il Tenente Colonello*
24.	22.	cetteh - - -	csette
27.	9.	Vechi *Icuderitz*;	Nadpisni *Luderitz*;
--	10.	*Firtzen, Oltzenderff*,	*Ertzen, Oltzendorff*,
28.	20.	Tibull. l. t. - -	Tibull. L. I.
30.	10.	Pak i odanle -	Pakj' odanle
33.	1.	Gdi Brandibur na - nji-dok naſerne - -	Dok Brandibur na iſte naſerne,
--	8.	Koi ſtajaſſe ſilli -	Ki ſtajaſſe ſilli
--	12.	tude - - - -	ſvi
--	15.	Al opet ſedam ſahatih -	Al i opet ſedam ſahtih
36.	18.	izmiſſani, - - -	izmiſſane,
--	21.	*December. adeſt.* -	*December adeſt.*
37.	11.	*oslobogjanje.* - -	*oslobogjenje.*

ERRATA.

		Mieſto	*Cſatti.*
--	13.	xeje, - - - -	xegje,
41.	8.	produljivo -	produljio
4 .	14.	s-Brandiburovi -	s' Brandiburih
44.	13.	*Liska* - - - -	*Ziska*
46.	4.	*Henrik* - - - -	*Ferdinando* i tako doli nixe.
47.	7.	izvidi - - - -	da izvidi
91.	12.	nepratelje - - -	nepriatelje
92.	14.	*Slovancah* - - -	*Slavonacah*
94.	15.	koliko - - - -	toliko
95.	2.	Voiska - - - -	Voiske
--	10.	Saxoni Fridise -	Saxonise Fridi
98.	17.	*Kotzenitza* - - -	*Kotzenitz*
99.	8.	*Zloga poſſa*, - -	*Zloga posla*,
101.	11.	Slovonci - - -	Slavonci
103.	3.	ſpetſtotinah - -	ſa petſtotinah
--	16.	oſtavill. - - - -	oſtavili.
107.	6.	ko ſtoih - - -	koi ſtoih
--	7.	*Niemusu* - - -	*Niemesu*
--	17.	upaljivſti; - - -	upaljivati;
--	9.	hane, - - - -	hrane,
112.	8.	*Proavo. Marco* -	*Proavó Marco*
--	9.	*Gortiæ*, - - -	*Portiæ*,
120.	7.	Varoſcſich bixechi, - - - -	Varoſcſich, i bixechi
127.	8.	*ſperabant:* - - -	*ſperabant, nec reditum*
229.	12.	*ſfungino* - - - -	*fungino*
232.	--	sſtatore - - -	ſsatore
234.	--	çsettiri - - - -	çsettir'

ERRATA.

		Miesto	*Csatti.*
--	14.	*Kœsevich* ; - - -	*Koësevich* ;
236.	15.	njih tolko, koll' -	njiuh tolko, kolk'
240.	16.	Poglavati - - -	Poglavari
255.	4.	kako - - - - -	kô
256.	8.	tvoim - - - - -	tvîm
257.	1.	krixme - - - - -	krixm'
--	9.	tkogod-Tebi - -	tkogodir-Teb'
268.	8.	csetereneſtoga -	csetternaeſtoga
273.	3.	*Clemonis* - - -	*Cleomenis*
283.	18.	pod vladom *sliedi*	Vlaſtelina *Henrico* oſtaſſe- Trecchi pako dio voiske Brandiburske pod vladom &c.

FINIS.

